

ORIVEDEN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS

2023

Kaupungintalo 50 v. Kuva vuodelta 1973.

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus toiminnasta ja taloudesta	1
1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	5
1.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
1.3 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa.....	8
1.4 Kaupungin henkilöstö	10
1.5 Ympäristötekijät	10
1.6 Muut ei-taloudelliset asiat	13
1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	13
1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	15
2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta.....	17
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	19
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
3.2 Toiminnan rahoitus.....	21
4. Rahoitusasema ja sen muutokset	24
5. Kokonaistulot ja -menot	26
6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous.....	28
6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	28
6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	28
6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	40
6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	40
6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	41
6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	43
7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	46
7.1 Hallituksen esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä	46
7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	46
8. Talousarvion toteutuminen	47
8.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	47
8.1.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta.....	47
<i>Yleisjohto ja kehittäminen</i>	48
<i>Henkilöstöpalvelut</i>	51
<i>Hallinto- ja talouspalvelut</i>	52
<i>Maaseutupalvelut</i>	53

<i>Sote- ja erikoissairaanhoidopalvelut</i>	53
8.1.2 Lasten ja nuorten lautakunnan alainen toiminta.....	54
<i>Hallintopalvelut</i>	54
<i>Varhaiskasvatus</i>	56
<i>Perusopetus</i>	58
<i>Lukiokoulutus</i>	60
8.1.3 Elämänlaatulautakunnan alainen toiminta.....	63
<i>Elämänlaatupalvelut</i>	63
8.1.4 Teknisen lautakunnan alainen toiminta.....	66
<i>Teknisten palvelujen hallinto</i>	66
<i>Tilapalvelu</i>	67
<i>Kunnallistekniikka</i>	68
<i>Vesihuoltolaitos</i>	70
8.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	72
8.3 Investointien toteutuminen.....	77
8.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	84
8.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	84
9. Tilinpäätöslaskelmat.....	86
9.1 Tuloslaskelma.....	86
9.2 Rahoituslaskelma.....	87
9.3 Tase.....	88
9.4 Konsernilaskelmat.....	90
10. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	94
10.1 Tilinpäätöksen laatimista koskeva liitetiedot.....	94
10.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	94
10.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	95
10.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	97
10.5 Tasetta koskevat liitetiedot.....	100
10.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	105
10.7 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot.....	106
11. Muut eriytetyt laskelmat.....	109
12. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä.....	120
13. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	121

Kaupunginjohtajan katsaus toiminnasta ja taloudesta

Yleinen talouskehitys

Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus jatkui koko vuoden 2023 ja inflaatio sekä korkotaso ovat nousseet nopeasti. Suomen kansantalous painui vuoden 2023 jälkipuoliskolla taantumaan ja koko vuoden bkt:n muutos on – 1 %.

Kuntatalous kokonaisuutena vuonna 2023 oli vahva ja tilikauden tulos nousi hyvälle tasolle: 1,8 miljardiin euroon. Kuntien tilikauden tulos ohjautuu kuitenkin nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavan arvion mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla. Kuntien lainakanta on pienentynyt jo toista vuotta peräkkäin.

Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut huomattavan alijäämäinen, sillä kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman niitä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä.

Kuntatalouden näkymät heikkenevät selkeästi lähitulevaisuudessa, kun sote-uudistuksen poikkeuserät poistuvat. Lisäksi kunnille maksettiin ennakkollisen sote-siirtolaskelman mukaan noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka ovat määrä periä takaisin valtiolle lähivuosina.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu, niitä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille. Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla.

Oriveden kaupungin tavoitteet vuodelle 2023

Talousarvion tavoitteita ohjaa valtuuston hyväksymä strategia, johon kaupungin toiminnan johtaminen perustuu. Strategia sisältää yhdessä päättäjien, henkilöstön ja asukkaiden kanssa muodostetun vision eli yhteisen tulevaisuuden tahtotilan, palvelulupauksen sekä kehittämistavoitteet vuoteen 2030 ja näitä toteuttavat valtuustokauden kärkitoimenpiteet. Kaupungin visio on ”Innostava Orivesi” ja palvelulupaus; ”Orivesi uudistuu ja toimii kestävästi”.

Strategian tavoitteet on jaettu kolmeen kokonaisuuteen:

1. Vahvistamme elinvoimaamme
2. Edistämme asukkaiden hyvinvointia
3. Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi

Strategialla vastataan muuttuvaan toimintaympäristöön ja kunnan roolin muutokseen tulevaisuudessa.

Kuntatalous

Vuonna 2023 toimintakulut olivat 28,97 M€ ja toimintakate 22,67 M€. Verotuloja kertyi 21,87 M€ ja valtionosuudet olivat 5,53 M€. Vuosikatetta kertyi 4,67 M€ ja tilikauden tulokseksi muodostui 1,61 M€.

Vuoden 2023 investoinnit olivat yhteensä 5,05 M€. Vuoden 2023 lopussa Oriveden kaupungin lainakanta oli 21,2 M€ (2022: 18,3 M€). Asukasta kohden lainakanta oli vuoden 2023 lopussa 2 398 euroa (2022: 2 050 €/as.). Vuoden 2023 aikana otettiin 5,0 M€ uutta pitkäaikaista lainaa.

Oriveden kaupungin työttömyysaste oli vuoden 2023 lopussa 10,2 % (2022: 9,2 %) ja Pirkanmaalla se oli keskimäärin 11,2 % (2022: 8,7 %).

Kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

Kaupunkistrategia, elinvoimaohjelma ja hyvinvointisuunnitelma antavat suuntaviivat toiminnan kehittämiseksi.

- Maapoliittinen ohjelma uudistettiin ja hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa.
- Johtamisjärjestelmä uudistus hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa. Uudistuksen tavoite on tunnistaa tarpeita ja keinoja, joilla Oriveden kaupunki voi tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti kehittää organisaatiotaan ja johtamisjärjestelmäänsä vastaamaan entistä paremmin muuttuvaa toimintaympäristöä. Viiden palvelualueen malli on otettu käyttöön 1.1.2024.
  - Kaupunkikehityspalvelut, palvelualuejohtaja kaupunginjohtaja
  - Konsernipalvelut, palvelualuejohtaja talous- ja hallintojohtaja
  - Kasvatus- ja opetuspalvelut, palvelualuejohtaja kasvatus- ja opetusjohtaja
  - Hyvinvointi- ja elämänlaatu palvelut, palvelualuejohtaja hyvinvointijohtaja
  - Tekniikka ja ympäristöpalvelut, palvelualuejohtaja tekninen johtaja
- Asuntotuotannon vauhdittamiseksi valtuusto päätti huhtikuussa, että Oriveden kaupunki/Oriveden Kotikoivu Oy sitoutuu ostamaan vuosina 2023-2025 toteutettavista yksityisrahoitteisista asuntotuotantokohteista enintään 40 %.
- Rautatieaseman uusi pysäköintialue valmistui kesäkuussa 2023.
- Asemantie perusparannus ja kevyenliikenteen väylän rakentaminen aloitettiin syksyllä 2023, työ valmistuu kesällä 2024.
- Tampereen kaupungin ja Oriveden kaupungin yhteishanke Kintulammi-Pukala-Teerijärvi -retkeilyreittisuunnitelma on vahvistettu ELY-keskuksessa, valitusten käsittely on hallinto-oikeudessa kesken.
- Retkeilymatkailun digitaaliset palvelukonseptit -hanke jatkui kesään 2023 saakka.
- Oripohja-Nihuan työpaikka-alueen asemakaavan valmistelua on jatkettu. Keskustien itäpuolen asemakaavahankkeesta erotettiin Kirkkolahden rannasta yksi tontti omaksi hankkeeksi, jotta asemakaava saadaan nopeammin käsiteltyä.
- Työllisyyspalvelu-uudistuksen valmistelu on jatkunut tiiviinä. Pirkanmaalle muodostuu kaksi työllisyysaluetta, Tampere vastuukunta-alue sekä läntinen työllisyysalue. Orivesi kuuluu Tampere vastuukunta-alueeseen. Uudistuksessa valtion työllisyystehtävät siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta lähtien.
- Kaupunki osti Tredu-Kiinteistöt Oy:ltä Rovastinkankaalta ammattikoulu kiinteistön. Tällä varmistettiin autoalan jatkuminen Orivedellä ja saatiin tonttialuetta Rovastinkankaan koulun laajennukseen.
- Kaupintien yhteisöllisen asumisen hanke, Kaupinlinna, valmistui lokakuussa 2023. Kiinteistön omistaa Artun Palveluasunnot Oy ja asuntoja hallinnoi Pirha.
- Edunvalvontatyötä VT-9 perusparantamisen edistämiseksi on jatkettu tiiviisti. Hanke on todettu Väyläviraston investointisuunnitelmassa yhdeksi kiireellisimmistä päätieverkon kohteista.

Kunta- ja seutuyhteistyö

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä:

- Tampereen kaupunkiseudun seutustrategian visio ”Vehreä metropolimme” ohjaa seutuyhteistyötä.
- Strategian kolme kärkeä ovat Lumoava arki, Fiksu kasvu ja Maailmalle auki. Rakennesuunnitelman päivitys valmistui kesällä 2023.

Business Tampere Oy toteuttaa vuonna 2024 elinkeinopalveluita kolmella avainkärjellä:

- Kasvuhakuisten yritysten liiketoiminnan kehittäminen kestävän kasvun ja uudistumisen tueksi kasvaville yrityksille tarjotaan aktiivinen, reagoiva ja mahdollisuuksiin tarttuva kumppanuus.
- Kasvuinvestoinnit ja kansainvälistyminen ml. saavutettavuus Business Tampereen asiakkaana kasvuhakuinen yritys saa toimialan tuntevan, kansainvälinen ja ammattimaisen palvelun sekä vahvat verkostot liiketoimintansa tueksi.
- Kaupunkiseudun lumovoiman kasvattaminen Business Tampere Oy:n tavoitteena on vahvistaa Tampereen kaupunkiseudun näkyvyyttä niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä mediassa.

Pirkanmaan liitto:

- Maakuntaohjelma sovittaa yhteen Pirkanmaan omat, maakunnan toimijoille yhteiset sekä Suomen kansalliset ja Euroopan unionin ylikansalliset kehittämistavoitteet. Uudessa maakuntaohjelmassa Pirkanmaan yhteiset kehittämistehtävät / missiot ovat: Pirkanmaalla tehdään osaamisesta ja tiedosta arvoa, Pirkanmaalla liiketoiminta uudistuu ja kasvaa vastuullisesti, Pirkanmaalla kukaan ei syrjäydy, Pirkanmaalla asutaan ja liikutaan kestävästi ja Pirkanmaa vahvistuu kansainvälisyydestä.
- Maakuntakaava esittää alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet. Se osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia se osoittaa yhden tai useamman kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi. Tähän tarpeeseen ja tarkkuuteen vaikuttavat alueiden käyttöä koskevat valtakunnalliset tai maakunnalliset tavoitteet. Maakuntavaltuusto käynnisti 6.9.2021 maakuntakaavan laatimisprosessin. Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 vaihemaakuntakaavan nimi on "Elonkirjo ja energia".

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiset kärkiteemat

- *Tärkeintä on ihminen: Ansaitsemme asukkaiden ja yhteisöjen luottamuksen ja tavoitteemme on erinomainen asiakaskokemus ja saavutettavat palvelut.*
- *Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut: Palvelutoimintamme perustuu tarpeeseen, näyttöön ja tutkittuun tietoon ja rakennamme sujuvia ja oikea-aikaisia hoito- ja palveluketjuja.*
- *Hyvinvoivat työntekijät: Olemme vahva ja vetovoimainen työyhteisö ja arvostettu hyvinvointialue työntekijöidemme keskuudessa.*

Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue. Rakennamme taloudellisesti kestävän hyvinvointialueen. Luomme yhdessä hyvinvointialueen toimintakulttuurin ja uuden johtamismallin.

Yhteenveto

Oriveden kaupungin toimintavuosi 2023 oli taloudellisesti selkeästi talousarviota parempi ja tulos oli ylijäämäinen. Toiminnallinen iso muutos oli hyvinvointialue Pirhan toiminnan aloittaminen. Rajapintayhteistyössä on päästy hyvään alkuun. Pirhan alijäämäinen taloustilanne aiheuttaa paineita ja toimenpiteitä palveluverkon karsintaan. Kaupunki järjesti kuntalaisten palvelut laadukkaasti ja toiminnalliset tavoitteet pääosin saavutettiin. Useita kaupungin elinvoiman ja asukkaiden hyvinvoinnin kehittämishankkeita saatiin edistettyä ja Oriveden kaupunki sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä Liikkuva perhe 2023 palkinnon.

Orivesi on viihtyisä ja turvallinen muuttovoittokaupunki hyvällä sijainnilla kasvukeskuksen naapurissa ja uskon, että meillä on hyvät mahdollisuudet pärjätä tulevaisuudessa. Kaupunki tarvitsee rohkeaa uudistumiskykyä, yhteistyökumppaneita ja verkostoja. Hyvällä yhteistyöllä asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa Orivesi on tulevaisuudessa entistä vetovoimaisempi paikkakunta ja hyvä paikka nykyisille ja uusille asukkaille ja yrityksille.

Esitän parhaimmat kiitokset Oriveden kaupungin henkilöstölle ja luottamushenkilöille sekä yhteistyökumppaneille arvokkaasta ja mittavasta työpanoksestanne, mitä olette tehneet vuoden 2023 aikana orivesiläisten asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen hyväksi.

Maaliskuussa 2024

Juha Kuusisto
kaupunginjohtaja

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuuston jäsenmäärä on kesäkuun 2021 kuntavaalien jälkeen 31. Poliittiset voimasuhteet vuoden 2021 lopussa olivat seuraavat:

Puolue	Paikkamäärä
Kansallinen Kokoomus r.p.	9
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	8
Suomen Keskusta r.p.	5
Perussuomalaiset r.p.	4
Vasemmistoliitto r.p.	3
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	1
Vihreä liitto r.p.	1

Oriveden kaupunginvaltuuston puheenjohtajana on toiminut Heidi Jakara (SDP).

Kaupunginhallituksessa on yhdeksän (9) jäsentä seuraavasti:

Puolue	Paikkamäärä
Kansallinen Kokoomus r.p.	3
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	3
Perussuomalaiset r.p.	1
Suomen Keskusta r.p.	1
Vasemmistoliitto r.p.	1

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana on toiminut Jussi Viljanen (KOK).

Kaupungin tili- ja vastuuvellolliset viranhaltijat tulosalueittain ilmenevät toimintakertomuksessa. Kaupungin luottamushenkilöorganisaatio on kuvattu edellä olevassa kuviossa.

1.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön (VM) joulukuussa 2023 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden tilanne oli alkuvuonna 2023 ennakoarvioita heikompi ja kolmannella neljänneksellä tuotanto väheni selvästi. Myös loppuvuoden taloustilanne oli edelleen heikko ja Suomen bruttokansantuote (BKT) supistuu vuonna 0,5 prosenttia. Heikoin tilanne oli rakentamisessa, mutta myös palveluiden hyvä kasvu on pysähtynyt. Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kääntyykin vaimeaan kasvuun ensi vuonna ja kasvun odotetaan vahvistuvan vuonna 2025. Korkojen lasku tukee myös investointeja, joita tukee myös energiasiirtymä ja puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT:n kasvun arvioidaan olevan 0,7 prosenttia ja vahvistuvan vuonna 2025 ja 2026 2,0 ja 1,6 prosenttiin. Maailmantalouden kasvua on hidastanut inflaatio ja korkojen nousu sekä geopoliittiset jännitteet. Inflaation nopea hidastuminen ja hyvä työllisyystilanne tukevat kuitenkin kasvunäkymiä jatkossa. Korkojen odotetaan myös laskevan aiempia odotuksia nopeammin. Tunnelmat rahoitusmarkkinoilla ovatkin olleet melko optimistiset.

VM:n mukaan inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 inflaation arvioidaan olevan keskimäärin enää kaksi prosenttia ja painuvan alle kahden prosentin vuosina 2025 ja 2026. Pääsyy inflaation hidastumiseen on ollut energian hintojen lasku, mutta loppuvuodesta 2023 inflaation hidastuminen on ollut laaja-alaista. Eniten hintapaineita on jäljellä palveluissa, mutta niissäkin hintojen nousu on selvästi hidastunut. Inflaation hidastumisen myötä myös korot kääntyvät laskuun. Odotukset ohjauksikorkojen laskusta vuonna 2024 ovat aikaistuneet ja markkinakorot ovat jo alentuneet. VM:n arvion mukaan suurin positiivinen vaikutus korkojen laskusta nähdään vuonna 2025.

Uusien asuntojen rakentaminen on jyrkässä laskussa ja laskun arvioidaan jatkuvan vielä vuonna 2024. Asunnoille on kuitenkin kysyntää maahanmuuton ja maan sisäisen muuton ansiosta. Korkojen kääntyminen laskuun piristääkin asuntomarkkinoita ja uudistuotannon arvioidaan kasvavan vuodesta 2025 alkaen. Myös muu rakentaminen on laskusuunnassa, mutta toipuu asuinrakentamista nopeammin.

VM:n mukaan tuotannon laskun myötä työvoiman kysyntä vähenee ja työllisten määrä kääntyy laskuun. Vuonna 2024 työllisyys vähenee tilapäisesti ja työllisyysaste laskee. Yritykset vastaavat heikkoon työvoiman kysyntään kuitenkin pääosin lomautuksin sekä muihin työvoimajoustoihin turvautumalla mieluummin kuin irtisanomisin. Erityisesti rakentamisen supistuminen lisää työttömyyttä vuosina 2023 ja 2024. Työttömyysaste nousee 7,5 prosenttiin vuonna 2024. Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvu on varsin vahvaa ja työllisyys lisääntyy lähes prosentin vuosittain.

Edellä olevaan valtiovarainministeriön taloudelliseen arviointiin sisältyy riskejä. Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi ja kestää pidempään kuin ennusteissa on oletettu. Rakennus- ja kiinteistöyhtiöiden ajautuminen laajamittaisiin taloudellisiin ongelmiin vaikeuttaisi koko kansantalouden toimintaa. Korkojen ennustettua hitaampi lasku syventäisi rakennusalan taantumaa ja heikentäisi investointinäkymiä ylipäättään suhteessa ennustettuun. Maailmantalouden näkymät ovat myös varsin sumuiset. Viime vuosina on nähty suuria kriisejä ja niihin on vastattu poikkeuksellisilla politiikkatoimilla. Talous ei ole vielä sopeutunut näihin kaikkiin muutoksiin ja lopullisiin vaikutuksiin liittyy paljon epävarmuutta. Kotitalouksien kulutus voi yllättää myös positiivisesti, jos talous kehittyy muuten ennusteen mukaisesti. Korkojen ennustettua nopeampi lasku vauhdittaisi kulutusta ennustettua enemmän ja nopeuttaisi asuntomarkkinoiden toipumista.

Suomen Kuntaliiton mukaan kuntien tilinpäätösarviot vuodelta 2023 jäivät hieman odotuksista, mutta kyseisen vuoden kuntatalouden tunnuslukuja voidaan kuitenkin pitää vahvoina. Kuntatalous saavutti tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 milj. euron ylijäämään. Aiemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuikin nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Myös kuntien lainakanta väheni vuonna 2023 yhteensä 300 milj. eurolla.

Kuntien hyviä tilinpäätösarvioita selittää sote-uudistukseen liittyneet vuonna 2023 maksetut kerta-luonteiset poikkeuserät, joita maksettiin vuoden 2022 maksatuksista siirtyneistä verohännistä sekä takaisinperittävän valtionosuuden palautuksista. Poikkeuserien vaikutus kuntien tuloksiin oli 1,9 mrd euroa. Ilman poikkeuseriä kuntatalouden tila olisi ollut reilusti alijäämäinen.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu, niitä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille.

Kuntaliiton arvion mukaan verohäntä ylittää jopa 1,4 miljardiin euroon vuonna 2023. Kunnille maksettiin ennakkollisen sote-siirtolaskelman mukaan myös noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka on tarkoitus periä takaisin valtiolle lähivuosina.

Kuntaliiton mukaan kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi. Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti markkinakorkoa hillitymmin. Korkokulujen kasvulta on suojannut pääosin kiinteäkorkoisten lainojen käyttäminen.

Vuoden 2023 tilinpäätösarvioiden perusteella kuntakentän eriytyminen kiihtyy edelleen. Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli selkeästi heikompi. Aivan pienimmissä, alle 5 000 asukkaan, kunnissa tilikauden tulos jopa heikkeni vuodesta 2022. Näin tapahtui vuoteen 2023 kohdistuneesta poikkeuksellisen suuresta verohännästä huolimatta. Maakunnista vahvimpaan tulokseen ylsivät Uusimaa ja Lappi, kun taas heikoimpana näyttäytyy Kainuu. Yksittäisen vuoden taloutta voi maakuntatasollakin heiluttaa yhden kunnan kertaluonteinen omaisuuden myynti tai alaskirjaus. Lisäksi sote-uudistuksen jälkeen samankin maakunnan sisällä kuntien talous voi näyttäytyä hyvinkin erilaisena.

Oriveden kaupungin tuloveroprosentti vuonna 2023 oli 9,36 prosenttia ja se oli hyvinvointialueen käynnistymisen ja lainsäädännön mukaisen verotuloleikkauksen vuoksi merkittävästi pienempi kuin edellisenä vuonna, jolloin tuloveroprosentti oli 22,00. Myös kiinteistöverojen perusteet pidettiin edellisen vuoden tasolla. Verotuloja kertyi yhteensä 43,2 % (16,6 milj. euroa) edellisvuotta vähemmän. Kunnan tuloverojen tilitykset vähenivät 48,2 % (-15,65 milj. euroa). Osuus yhteisöveron tuotosta väheni 37,2 % (-1,1 milj. euroa) edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöveron tuotto lisääntyi edellisvuoteen verrattuna 4,8 % (0,1 milj. euroa). Orivedelle maksettavan valtionosuuden määrä väheni hyvinvointialueen käynnistymisen vuoksi edellisvuodesta 79,5 % (-21,3 milj. euroa).

Oriveden kaupungin vuosikate asukasta kohden laskettu kasvoi vuonna 2023 sekä asukasluvun vähenemisen että euromääräisen vuosikatteen kasvun ansiosta. Vuosikate asukasta kohti oli 529 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 457 euroa/asukas.

Oriveden kaupungin lainakanta asukasta kohden vuonna 2023 oli 2 398 euroa ja edellisenä vuonna 2.050 euroa. Lainakanta kasvoi vuoden 2023 aikana 2,88 milj. eurolla. Lainakannan kasvun vuoksi kaupungin omavaraisuus laski 48,2 prosenttiin vuoden 2023 aikana.

1.3 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Tilastokeskuksen väestön ennakkotilastojen mukaan Oriveden kaupungin väkiluku väheni vuoden 2023 alkuun verrattuna 97 hengellä, ollen vuoden lopussa 8 842 henkilöä. Edellisenä vuonna väkiluku väheni 39 henkilöllä. Vuoden 2023 aikana Orivedellä syntyi 56 henkilöä ja kuoli 162 henkilöä, eli kuolleisuus oli 106 henkilöä syntyvyyttä suurempi. Orivedelle muutti 438 henkilöä ja Orivedeltä muutti pois 460 henkilöä, joten muuttotappio oli 22 henkilöä.

Oriveden kaupungin työttömyysaste oli vuoden 2023 lopussa 10,2 % (2022: 9,2 %), kun se oli Pirkanmaalla keskimäärin 11,2 % (2022: 8,7 %).

Vuoden 2023 alusta kaupungin tuloveroperusteet muuttuivat hyvinvointialueiden käynnistymisen vuoksi säädetyllä 12,64 %-yksikön leikkauksella, veroprosenttia vuodelle 2023 ei voinut muuten muuttaa edellisestä vuodesta. Oriveden kaupungin tuloveroprosentiksi tuli 9,36 %. Kiinteistöveroprosentteihin ei tullut muutoksia. Hyvinvointialueen aiheuttaman verotulojen leikkauksen vuoksi kaupungin verotulot vähenivät vuoteen 2022 verrattuna noin 16,6 milj. euroa. Vuoden 2024 tuloveroprosentti nousi lakimuutosten vuoksi 9,40 %:iin ja kiinteistöveroihin tuli maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %. Muita muutoksia vuodelle 2024 valtuusto ei päättänyt.

Merkittävän muutoksen kaupungin sekä tuloihin (lähinnä verotulot ja valtionosuudet) että menoihin aiheutti hyvinvointialueiden käynnistyminen, jolloin kaupungin tuloista ja menoista siirtyi hyvinvointialueille kaikki sosiaali- ja terveystalouteen sekä pelastustoimeen liittyvät kulut. Muutoksen vuoksi Oriveden kaupungin palveluksesta noin 30 henkilöä siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen, jolloin henkilöstökulut vähenivät. Myös aiemmin Tampere-Orivesi sote-yhteistoiminta-alueen palvelujen ostot poistuivat, kun kustannukset siirtyivät hyvinvointialueen vastattavaksi. Kaupungin palvelujen ostojen taso väheni muutoksen vuoksi reilu 37 milj. euroa.

Oriveden kaupungin vuoden 2023 valtionosuudet vähenivät edellisvuoteen verrattuna, noin 21,32 milj. euroa. Vähennys johtui hyvinvointialueiden käynnistymisen vuoksi tehdystä kuntien valtionosuuksien leikkauksesta. Vuonna 2023 maksettiin peruspalvelujen valtionosuutta 4,18 milj. euroa, opetus- ja kulttuuritoiminnan valtionosuutta perittiin 0,38 milj. euroa ja verotulomenetyksen kompensatiota maksettiin 1,71 milj. euroa. Yhteenlaskettuna valtionosuudet vuonna 2023 olivat 5,5 milj. euroa (2022: 38,5 milj. euroa).

Suuren vaikutuksen kaupungin talouteen vuonna 2023 toi myös merkittävän runsasluminen talvi, joka lisäsi alueiden kunnossapidon kustannuksia, sekä Venäjän Ukrainaan talvella 2022 tekemän hyökkäyksen vuoksi käynnistyneen sodan jälkeen kallistuneet polttoaineiden ja sähkön hinnat.

Vuoden 2023 toimintakuluihin ei sisälly olennaisia normaalista toiminnasta poikkeavia kertaluonteisia eriä. Vuoden 2023 toimintatuottoihin sisältyy pysyvien vastaavien myyntituottoja 0,08 milj. eurolla ja metsänmyyntituottoja 0,14 milj. euroa. Rahoitustuottoihin sisältyy osinkotuottoja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä 0,06 milj. euroa, Kuntarahoitus Oy:ltä 0,05 milj. euroa sekä Oriveden Aluelämpö Oy:ltä 0,11 milj. euroa.

Vuoden 2021 aikana käynnistyi Orvokkikujan tehostetun palveluasumishankkeen rakentaminen. Yksiköllä korvattiin Tähtiniemikodin toimintaa ja kiinteistö otettiin käyttöön loppuvuonna 2022.

Kiinteistön omistaa Artun Palveluasunnot Oy. Tähtiniemikodin palvelujen toinen ikäihmisten asumisen korvausinvestointi, Kaupinlinna, käynnistyi vuoden 2023 syksyllä. Tämänkin kiinteistön omistaa Artun Palveluasunnot Oy. Näiden kiinteistöjen käyttöönoton myötä Tähtiniemikoti jäi tyhjilleen ja sen tulevaa käyttötarkoitusta suunnitellaan vuoden 2024 aikana.

Rovastinkankaan koululle jouduttiin kesällä 2022 hankkimaan siirtotiloja korvaamaan Tredu-Kiinteistöt Oy:n opetustiloja sisäilmaongelmien vuoksi. Siirtotiloissa on perusluokkatilojen lisäksi myös koviin tilojen tilat sekä keittiö- ja ruokasalitilat, jolloin tilakustannukset hieman nousivat aiempaan verrattuna. Siirtotilat on vuokrattu viiden vuoden sopimuksella vuoden 2027 toukokuun loppuun asti. Vuoden 2023 aikana on tehty hankesuunnittelua Rovastinkankaan koulun laajentamiseksi. Tätä tarkoitusta varten ostettiin kesällä 2023 Rovastinkankaan koulun vieressä sijainnut Tredu-Kiinteistöt Oy:n omistama käytöstä poistettu entinen ammattikoulun kiinteistö. Rovastinkankaan koulun laajennuksen rakennussuunnittelua tehdään vuoden 2024 aikana ja tavoite on päästä rakentamaan keväällä 2025.

Seudulliseen työllisyyden kuntakokeiluun osallistumisesta päätettiin helmikuussa 2020. Kuntakokeilun aikataulu siirtyi alkuperäistä ja kokeilu toteutetaan ajalla 1.6.2021-31.12.2024. TE24-palvelu-uudistuksen valmistelua jatketaan edelleen siten, että toiminta käynnistyisi vuoden 2025 alusta Tampereen isäntäkuntamallilla.

Kaupungin organisaatiossa ei tapahtunut muutoksia vuoden 2023 aikana. Vuonna 2023 valtuusto päätti vuoden 2024 alusta toteutuneesta henkilöstöorganisaatiosta. Uudessa organisaatiossa yleisjohto ja kehittäminen -yksikkö muuttui kaupunkikehityspalveluiksi, jonka tulosityksiköt ovat aiemman organisaation mukaiset. Vanhasta hallinto- ja talouspalvelukeskuksesta siirrettiin hyvinvointi- ja työllisyyspalvelut uuteen hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueeseen. Hallinto- ja talouspalvelukeskuksesta muodostettuun uuteen konsernipalvelualueeseen kuuluu hallinnon, talouden ja tietohallinnon tukipalvelujen lisäksi omistajaohjaus sekä yhteistoiminta-alueiden tilaajavastuut. Organisaatiomuutoksen yhteydessä perustettiin myös uusi henkilöstö- ja hallintopäällikön virka. Uuteen hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueeseen (Hyve) kuuluu vanhan organisaation mukaiset elämänlaatupalvelut sekä lisäksi työllisyyspalvelut, maahanmuuttopalvelut sekä eri vaikuttamistoimielinten toiminta. Hyven asema organisaatiossa myös nousi, sillä se on vuoden 2024 alusta lukien oma palvelualueensa, kun elämänlaatupalvelut aiemmin olivat osa kasvatus- ja opetuspalveluja. Kasvatus- ja opetuspalvelualueen toiminta tältä osin siis keveni. Tekniikka- ja ympäristöpalvelualueeseen ei tullut muutoksia.

Vuoden 2023 aikana kaupunginvaltuusto hyväksyi maapoliittisen ohjelman ja maankäyttösopimusten perusteet. Näillä päätöksillä sujuvoitetaan maankäyttöön liittyvien asioiden käsittelyä ja asiakaslähtöisyyttä. Tilivuoden aikana kaupunginvaltuusto päivitti orivesiläisille yhdistyksille myönnettävien tilapäislainojen ehtoja ja päätti samalla hyväksyä yhdistyksille myönnettävien työllistämislainojen ehdot.

Vuoden 2024 alusta tehdyn organisaatiomuutoksen vuoksi myös hallintosääntöä muutettiin vastamaan uutta toimintaa. Kuhmoisten kunta päätti vuoden 2024 alusta liittyä osaksi Oriveden seudun kansalaisopistoa yhdessä Juupajoen ja Oriveden kanssa.

1.4 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin vakituisessa palveluksessa olevien määrä 31.12.2023 oli 270 (2022: 298). Kertomusvuoden 2023 lopussa kaupungilla töissä oli kaikkiaan 370 henkilöä (2022: 393). Tilinpäätöksen liitetiedoissa on erittely henkilöstöstä työyksiköittäin.

1 000 euroa	2023	2022
Palkat ja palkkiot	-13 476	-13 955
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-2 811	-3 459
Muut henkilösivukulut	-483	-510
Henkilöstökulut yhteensä	-16 770	-17 923

Kaupungin henkilöstöä koskevista asioista laaditaan erillinen henkilöstökertomus, jossa kuvataan tarkemmin henkilöstörakennetta sekä tehdyn työhyvinvointikyselyn tuloksia, joiden analysointi oli toimintakertomuksen laatimisaikana vielä kesken.

Oriveden kaupungilla on käytössä henkilöstön sosiaalisia asioita koskevat ohjelmat tai suunnitelmat: tasa-arvosuunnitelma, erillinen työsuojelun toimintaohjelma, varhaisen tuen malli sekä erilaisia työhyvinvointitoimia ja -avustuksia. Oriveden kaupunki on tehnyt työterveydenhuollon sopimuksen Ratinan Työterveys, Pirte Oy:n kanssa ja sopimus koskee myös henkilöstön sairaanhoidon palveluja.

Kaupungin henkilöstölle ei ole käytössä erillistä tulospalkkaus- tai palkitsemisjärjestelmää. Työntekijöitä kuullaan päivittäisen toiminnan lisäksi palvelukeskusten ja työyksiköiden työpaikkakokouksissa, yleisemmässä kaupungin henkilöstökokouksessa sekä esihenkilöfoorumien välityksellä. Lisäksi henkilöstölle järjestetään vuosittain erilaisia kyselyjä, joiden tuloksia käytetään toiminnan kehittämisessä.

Vuoden 2020 alusta Oriveden kaupunki otti käyttöön mahdollisuuden tehdä sopimuksia etätöistä. Etätöitä voi tehdä enintään kahdeksan (8) päivää kuukaudessa esihenkilön kanssa sovittavin käytännöin.

1.5 Ympäristötekijät

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut yleisohjeen ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä.

Ympäristökulut ja –tulot sisältyvät useisiin tilinpäätöseriin. Niitä ei esitetä omana tilinpäätöseränään, paitsi jos kunta laatii vapaaehtoisen erillisen laajemman ympäristötilinpäätöksen. Näitä tilinpäätöksen eri kohdissa olevia ympäristömenoja ovat jätevesien käsittely, entisen kaatopaikan jätevesien käsittely ja tarkkailu, jätehuolto, maaperän pilaantuneisuuden tutkimukset ja puhdistukset, melusteiden rakentaminen, luontoselvitykset, öljyvahinkojen torjunta ja ympäristöviranomaistoiminta. Tuloja ovat jätevesimaksut, kompostimullan myynti, ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain mukaiset maksut, puhdistuskorvaukset ja jätevesi-investointeihin saadut avustukset.

Tilinpäätöksessä muualla esitettävien ympäristötietojen lisäksi toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista kunnan talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa ja taseessa. Tällaisia ympäristökysymyksiä voivat olla esimerkiksi jäteveden

puhdistamoon kohdistuvat kalliit muutostyöt tai huomattavat ympäristövahingot. Liitetietona ilmoitettavalla ehdollisella ympäristövelalla tarkoitetaan vastuuta, jonka osalta on mahdollisuus, että ympäristöön liittyvä vahinko on korjattava tulevaisuudessa.

Oriveden kaupungin alueella on kolme maa-alueita, joilla on todettu olevan pilaantunutta maata ja pilaantumisen aiheuttanutta toiminnanharjoittajaa ei enää ole. Lainsäädännön mukaan pilaantuneiden alueiden puhdistamisesta vastaa pilaantumisen aiheuttaja ja toissijaisesti maa-alueen omistaja. Kunnan on puhdistettava maaperä, jos sen puhdistaminen katsotaan maanomistajalle kohtuuttomaksi. Kyseiset maa-alueet ovat entisen pesulan alue Haapakuja 2:ssa (vuonna 2008 tehty kustannusarvio 55.000 euroa), Naulatien päässä sijaitseva alue ja Hiedan sahan alue (vuonna 2014 tehty kustannusarvio 630.000 euroa). Kyseiset maa-alueet eivät ole kaupungin omaisuutta. Kaupungin alueella on lisäksi muitakin mahdollisesti pilaantuneita alueita ja entisiä kaatopaikkoja, mutta niistä ei ole kaupungilla tietoa.

Orivedellä käytettävä talousvesi on erittäin hyvälaatuista pohjavettä. Kaupungin alueella on neljä (4) vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta. Veden laatua seurataan säännöllisesti. Kaupungin pohjavedenotannot sijaitsevat yleisten teiden varressa, josta aiheutuu onnettomuusriskien vuoksi mahdollisuus öljyn tai muun aineen pääseminen pohjaveteen. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitystyölle haettiin valtion avustusta vuonna 2023 ja suojelusuunnitelman päivitystyö toteutetaan vuonna 2024. Edellisen kerran suojelusuunnitelma on päivitetty vuonna 2016. Vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelma tarkistetaan vuosittain.

Oriveden kaupunki on yhdessä muiden Tampereen seudun kuntien kanssa liittynyt Kohti hiilineutraalia kuntaa -verkostoon eli HINKU-foorumin jäseneksi, jolloin kaupunkiseudun tavoitteena on alueen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Oriveden päästövähennystavoitteiden toteutumista seurataan Oriveden oman ilmastotiekartan ja CO2-raportoinnin lisäksi valtakunnallisella laskennalla. Orivesi on vähentänyt kasvihuonekaasupäästöjään 27 % vertailuvuodesta 2007 vuoteen 2022.

Oriveden kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain yli kahdensadan indikaattorin avulla. Seurannan tarkoituksena on ohjata kaupungin päätöksentekoa ja toimintaa siten, että sekä nykyisille että tuleville sukupolville turvataan hyvät elämisen mahdollisuudet. Indikaattorit mitaavat tasavertaisesti ympäristön kestävä käyttöä, ihmisten hyvinvointia ja talouden kehittymistä. Energian tuotanto ja käyttö on keskeisin ilmastomuutokseen vaikuttava tekijä. Oriveden kaupunki on liittynyt kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS). Energiankäytön tehostamisen toimintasuunnitelmalla pyritään ensisijaisesti energiatehokkuuden parantamiseen kunnan toiminnassa, mutta siihen sisältyy myös uusiutuvan energian edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Oriveden kaupungin energiakäytön tehostamissuunnitelman tavoitteena on 7,5 % energiasäästö vuosina 2018-2025. Tavoite on laskettu Oriveden kaupungin vuonna 2016 kuluttamasta energiamäärästä. Vuodelle 2020 on asetettu neljän prosentin välitavoite, joka on saavutettu. Toimintasuunnitelman avulla kehitetään uudisrakennus- ja korjausrakennuskohteiden suunnittelua ja rakentamisen valvontaa. Teknisissä ja järjestelmävalinnoissa painotetaan elinkaariedullisuutta ja energiatehokkuutta. Tontteja kaavoitettaessa huomioidaan energiatehokkuus ja mahdollisuudet hyödyntää kaukolämpöä tai muita vähäpäästöisiä energiamuotoja. Rakennusten sijoittelussa huomioidaan ilmansuunnat, varjostukset ja mahdollisuudet esimerkiksi aurinkoenergiaan ja maalämpöön. Rakentamisessa suositaan puurakentamista.

Toimenpiteenä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kaupungin omiin kiinteistöihin uusiutuvan energian investointeja, mm. öljykohteiden muuttaminen uusiutuvalla lämmitysmuodolle sekä aurinkoenergian hyödyntäminen tulevaisuudessa. Kaupungin henkilökuntaa koulutetaan energiaa ja vettä

säästäviin työtapoihin sekä laitehankinnoissa painotetaan energia- ja resurssitehokkuutta. Opetus- ja kasvatustoiminnassa opetukseen sisällytetään kestävän kehityksen aiheita opetussuunnitelman mukaisesti.

Kaupungin kiinteistöjen energian ja veden kulutusta on seurattu järjestelmällisesti vuodesta 2011 lähtien. Kaupungin kiinteistöissä on uusittu mm. vesikalusteita sekä vaihdettu valaisimia LED-lamppuihin. Ilmalämpöpumppuja on lisätty asumispalvelujen kiinteistöihin sekä julkisiin rakennuksiin. Katu- ja liikuntapaikkojen valaistusta uusittaessa on siirrytty elohopealampuista korkeapainenatriumlamppuihin ja nykyisin LED-lamppuihin. Kaupungin käyttämä sähkö on vuodesta 2015 lähtien ollut 100 % uusiutuvien energian lähtein tuotettua. Oriveden keskustaaajaman alueella on kaukolämpöverkko, johon lämpö on vuodesta 2007 alkaen tuotettu pääosin uusiutuvilla puuperäisillä polttoaineilla.

Oriveden kaupunki on yhtenä Tampereen kaupunkiseudun kuntana mukana Green Digital Charter -strategiassa, joka on käynnistetty vuonna 2009 kannustamaan kaupunkeja vähentämään tieto- ja viestintätekniikkansa hiilijalanjälkeä ja kehittämään tieto- ja viestintätekniikan ratkaisuja, jotka johtavat energiatehokkuuden lisäämiseen esimerkiksi rakennusten, liikenteen ja energian alalla.

Maankäytön suunnittelun tavoitteena on vähentää liikenteen lisääntymistä suosimalla uuden asutuksen, palvelujen ja työpaikkojen sijoittamista kävely- ja joukkoliikennevyöhykkeille. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on laadittu tarkoituksena parantaa kevyen liikenteen palveluvarustusta. Oriveden ja naapurikuntien tavoitteena on säilyttää linja-auto- ja junavuorot sekä työmatkoille sopivat junat myös Haapamäen radalla.

Luonto-, maisema- ja kulttuurikohteiden huomioimiseksi kaavoituksen ja muiden alueita koskevien suunnitelmien yhteydessä tehdään näitä koskevia kartoituksia ja selvityksiä. Myös yksityisiltä maanomistajilta edellytetään tarvittavien selvitysten tekemistä luvanvaraisissa hankkeissa. Orivedellä on luonnonsuojelualueita noin 1 140 hehtaaria, joista vesialueita on noin 240 hehtaaria. Lisäksi kaupungissa on muita luontokohteita ja perinnemaisemia sekä metsälain suojelemia kohteita noin 300 hehtaaria.

Jätehuollon järjestämisestä huolehtii kuntien omistama Pirkanmaan Jätehuolto Oy, jossa Oriveden kaupunki on omistajana. Yhtiön Tammervoiman hyötyvoimala aloitti toimintansa syksyllä 2015, minkä jälkeen yhdyskuntajätteet poltetaan ja tuotteena saadaan lämpöä ja sähköä. Pakkausjätteiden keräysvastuu siirtyi pakkausmateriaalin tuottajille ja maahantuojille vuoden 2016 alusta. Pakkauskierrätys Rinki Oy on tähän tehtävään perustettu kaupan ja teollisuuden liittojen omistama yhtiö. Jätteiden hyödyntämiseen liittyvä yritystoiminta on lisääntynyt ja Orivedellä on myönnetty lupia mm. betoni- ja tiilijätteen, puujätteen ja muun rakennusjätteen käsittelyyn sekä ajoneuvojen purkutoiminnalle. Alueellinen jätehuoltolautakunta hyväksyi 2021 toimialueelleen uudet jätehuoltomääräykset. Uusien määräysten myötä erityisesti jätteiden lajitteluun ja erilliskeräykseen veloitetaan aiempaa enemmän. Erilliskeräysveloitteet lasi-, kartonki- ja muovipakkauksille sekä pienmetallille ja biojätteelle koskevat vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöjä.

Oriveden kaikki päiväkodit ja alakoulut ovat mukana Vihreä lippu -ohjelmassa ja laativat vuosittain oman Vihreä lippu -toimintasuunnitelman. Oriveden yhteiskoululla ja lukiolla on yhteinen kestävän kehityksen ohjelma.

1.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäyttöä ja se voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Julkishallinnon toimintaa säätelevät lait ja kaupungin sisäiset ohjeet ovat tukena korruption torjunnalle. Hallintolain oikeusperiaatteiden mukaisesti jokaisen päätöksiä valmistele- van ja esittelevän sekä päätöksiä tekevän tulee varmistaa, että korruptioriskejä hallitaan. Tilivelvollinen toimielin ja viranhaltijajohto vastaavat toiminnan lainmukaisuudesta, tuloksellisuudesta, hallinnosta, taloudesta ja toiminnan läpinäkyvyydestä. -ohjeessa on huomioitu kyseinen oheistus.

Oriveden kaupungin johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisilmoitukset, joi- den mukaan kaupungin viranhaltijoilla tai luottamushenkilöillä ei ole sellaisia sidonnaisuuksia, joilla olisi vaikutusta heidän tehtäviensä puolueettomuuteen. Tämän perusteella ei ole tunnistettu korrupti- oon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on kaupungin toimintaa ohjaava periaate ja kaupungin toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat solmineet johtajasopimuksen, johon sisältyy erokorvaus. Sopimus ei kuitenkaan merkittävästi poikkea kuntajohtajien sopimusten yleisistä ehdoista. Oriveden kaupunki ei ole myöntänyt korottomia lainoja.

Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuu- den pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikuttaa. Luottamushenkilöitä ja kaupungin henkilöstöä on ohjeistettu edustamisesta sekä vieraanvaisuudesta, lahjoista ja eduista Hyvän hallinnon ohjeessa, joka on viimeksi päivitetty vuonna 2018.

Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista ja Oriveden kaupunki on osakkaana Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:ssä, joka on laatinut noudatettavan hankintaohjeistuksen. Yhtiö myös ohjaa ja kouluttaa hankintoja tekevää henkilöstöä vuosittain. Lisäksi KuHa Oy:ltä on erillishankintoina hankittu asiantuntijapalveluja joihinkin kaupungin tekemiin hankintoihin.

Kaupunginhallituksen tietoon ei ole vuonna 2023 saatettu korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuk- sien rikkomiseen liittyviä asioita. Vuoden 2023 syksyllä kaupungin toiminnoissa otettiin käyttöön ris- kienhallintaohjelmisto, jota käytetään mm. kokonaisvaltaiseen riskien arvioimiseen. Ohjelmiston yh- tenä osana on väärinkäytösilmoituskanava, johon ilmoituksia voivat jättää myös kuntalaiset kaupungin verkkosivuilla olevan linkin kautta.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin tulevaisuuden arvioiminen helpotti 2023 alusta, kun hyvinvointialueet käynnistyivät ja aiemmin vuosittain hyvinkin paljon vaihdelleet sote-palvelut ja niiden kustannukset siirtyivät pois kun- tien vastuulta. Kaupungin merkittäviin tuloeriin, verotuloihin ja valtionosuuksiin, vaikuttaa valtakunnan tasolla tehtävät päätökset, joiden ennakoiminen on hankalaa. Kuntien valtionosuusjärjestelmän

muuttaminen kuitenkin tulevaisuudessa saattaa merkittävästikin vaikuttaa Oriveden tyyppiseen kuntaan, jonka taloudessa valtionosuudet ovat suuret.

Tällä hetkellä merkittävien arviointiin vaikuttava tekijä ovat edelleen Ukrainan sodan vuoksi kohonneet kustannukset ja niiden vaikutus kuntien talouteen. Polttonesteiden, sähkön ja elintarvikkeiden merkittävä kallistuminen vaikuttaa kaikkeen kaupungin toimintaa ja tuo kustannuspaineita talouteen. Myös yleinen korkotason nousu vaikuttaa kaupungin taloutta tiukentavasti, varsinkin kun kaupungin lainakanta on kasvussa.

Vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen oleva 7,1 milj. euron taseyli jäämä tuo hieman puskuria tuleville taloussuunnitelmavuosille. Tilintarkastaja on kuitenkin huomauttanut vuoden 2023 välitarkastuksen yhteydessä, että kaupungin tulee kiinnittää huomiota talouden tasapainoon. Kaupunginhallitus on vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä linjannut, että kaupungin toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelmaa lähdetään laatimaan kevään 2024 aikana. Hyvinvointialueen alkamisen jälkeen vuonna 2024 Orivedellä tuleekin suurimpana yksittäisenä palveluna korostumaan kasvatus- ja opetuspalvelujen kulujen hillintä.

Mattilanniityn uuden asuntoalueen asemakaava vahvistui joulukuussa 2021, joten rakentamisen ja sitä kautta muuttoliikkeen toivotaan lisäävän kaupungin väkilukua ja myös palvelujen kysyntää. Kallistuneiden rakentamisen kustannusten sekä yksityisten lainojen saatavuuden vuoksi tonttien kysyntä on kuitenkin ollut vielä maltillista.

Kaupungin entisen vanhainkodin, Tähtiniemikodin, korvaaminen on edennyt siten, että Artun Palveluasunnot Oy:n tehostetun palveluasumisen yksikkö Orvokkikoti aloitti toimintansa vuoden 2022 lopulla ja Kaupintien seniorikerrostalo valmistui vuoden 2023 lopulla. Näillä toimenpiteillä taataan myös tulevaisuudessa kaupunkilaisille riittävät palvelut, vastataan välimuotoisen asumisen kysyntään ja hillitään asumispalveluista kaupungille aiheutuvia kustannuksia ja vähennetään vanhoista kiinteistöistä aiheutuvaa peruskorjaustarvetta.

Rovastinkankaan koulun laajennuksen suunnittelu on käynnissä vuoden 2024 aikana. Rakentamista suunnitellaan siten, että nykyiset väistötilat pystytään korvaamaan vuoden 2027 kesän aikana. Lisärakentaminen tuo kaupungille lisää poistoja, mutta vastaavasti käyttötalousmenoista poistuu väistötilojen kustannukset. Laajennuksen myötä Rovastinkankaan koulun oppilaiden oppimisympäristö tulee nykyaikaisemmaksi ja mahdollistaa myös heille sisäliikuntatilat. Myös hankesuunnittelussa olleen Yhteiskoulun ja lukion peruskorjausta tai uudisrakentamista mietitään uudelleen Rovastinkankaan koulun laajennuksen jälkeen.

Oriveden kaupungin tytäryhtiö Oriveden Kotikoivu Oy:n talouden tervehdyttämistoimenpiteiden valmistelua on jatkettu ja omistaja päätti vuoden 2022 aikana rahoittaa yhtiön ensimmäisen vaiheen peruskorjauksia 503 000 euron lainalla. Ennen seuraavia omistajan tekemiä omistajaohjauksia peruskorjauksen jatkosta, Oriveden Kotikoivu Oy:n kiinteistöistä tehdään niiden reaaliarvostus. Arvostusta laatii ulkopuolinen asiantuntija ja se saadaan talven 2024 aikana. Oletettavaa kuitenkin on, että omistajan tulee jatkaa Oriveden Kotikoivu Oy:n taloudellista tukemista.

Tulevaisuudessa investointien rahoittamiseksi Oriveden kaupungin velkaantuminen jatkuu, koska tulorahoituksen määrä on vähäinen. Viiden viimeisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on noin 1,09 milj. euroa (2022: 0,52 milj. €). Tunnusluku on viime vuonna parantunut tulorahoituksen kasvamisen ansiosta. Tulevaisuudessa investointien tekemistä ja niiden tasoa pitää edelleen

tarkastella edelleen kriittisesti, koska toiminnan kautta saatava tulorahoitus jää edelleen melko maltilliseksi.

Kaupunkistrategian mukainen väkiluvun nettomuuton pitäminen positiivisena edellyttää, että investointien taso säilyy kunnallistekniikan ja maanhankinnan osalta riittävällä tasolla, jotta uusia houkuttelevia ja monimuotoisia rakennuspaikkoja on tarjolla. Oriveden kaupungilla on useiden vuosien raaka- maavaranto olemassa, joten merkittäviä maa-alueiden lisähankintoja ei lyhyellä aikajänteellä ole tarvetta tehdä.

Oriveden kaupungin talouden tuleva kehitys näyttää edelleen haasteelliselta varsinkin menojen kasvun ja asukasluvun vähenemisen vuoksi. Jatkamalla määrätietoisesti kaupungin toiminnan ja talouden kehittämistä, saavutetaan taloudellista vaikuttavuutta myös tulevaisuudessa siten, että nykyinen palvelutaso voidaan turvata.

1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Oriveden kaupungin talousarvion yhteydessä on vahvistettu kaupunkistrategiasta palvelukeskuksille ja tulosalueille johdetut toiminnalliset tavoitteet talousarviovuodelle. Tulosalueet raportoivat tavoitteiden saavuttamista puolivuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Yksittäisten tavoitteiden saavuttamatta jääminen ei vaaranna koko kaupungin toiminnan tai talouden saavuttamista. Vuoden 2023 toiminnasta saadun lautakuntien raportoinnin perusteella ei ole havaittavissa merkittäviä riskejä, jotka olisivat toteutuneet.

Talouden epävarmuus ja samassa yhteydessä kuntalaisten palvelutarpeen lisääntyminen on merkittävä taloudellinen tekijä, joka heijastuu negatiivisesti kaupungin talouteen. Myös tulopohjan supistuminen hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeen tuo haasteita toimintaan, koska talouden sopeuttamismahdollisuudet ovat aiempaa kapea-alaisempia.

Kaupungin viranhaltijoiden ja työntekijöiden melko korkean ikärakenteen vuoksi riski merkittävän tieto-aidon poistumisesta esim. eläköitymisten myötä on noussut yhä suuremmaksi. Myös henkilöstön nopea vaihtuminen joissakin palvelukeskuksissa aiheuttaa riskin toiminnan tasaiselle jatkuvuudelle ja paineen sijaistehtävien hoitamisesta organisaatiossa olevaa henkilöstöä kuormittaen.

Tietojärjestelmiin kohdistuvat uhat muodostavat nykyisenä tietoteknisenä aikana merkittävän riskin palvelutuotannolle. Tietoverkkojen toimivuus on ensiarvoisen tärkeää kaupungin kaikkien toimintojen kannalta ja ne ovatkin olleet toimivia yksittäisiä lyhyitä katkoja lukuun ottamatta. Tietoturvallisuuden ja -suojaan on kiinnitetty ja kiinnitetään edelleen jatkuvasti huomiota. Tietoturvaan liittyviä asiantuntijapalveluja hankitaan seudullisesti Tampereen kaupungin tietohallinnolta. Merkittävemmän häiriöuhan aiheuttaa perustietotekniikan kilpailutus, joka on siirtynyt Tampereen kaupunkiseudun kokonaisuuden osalta toteutettavaksi vuoden 2024 lopulla, jolloin mahdollisen uuden toimijan käyttöönotto toteutuisi vuoden 2025 alussa.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaista toimintaa varten kaupungilla on erikseen nimetty johtoryhmä. Koronapandemian ja Ukrainan sodan alkuvaiheiden jälkeen johtoryhmä on kokoontunut enää

tarvittaessa. Johtoryhmän toiminnan on todettu toimivan hyvin ja se harjoittelee säännöllisesti mahdollisten häiriötilanteiden varalle. Kaupungilla on riskienhallintaa varten erillinen moniammatillinen riskienhallintaryhmä, jossa on jäsenenä myös kaupungin vakuutusmeklari.

Kaupungin työntekijöiden henkilöturvallisuuden parantamiseksi on jo vuosia hankittu suurimpiin työyksiköihin vartiointipalveluja. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Oriveden keskustaajamassa on kameravalvontaa. Valvonnalla pyritään rauhoittamaan liikennöintiä ja vähentämään vahingontekoja. Katukameroiden lisäksi myös useissa kaupungin kiinteistöissä on kameravalvontaa, jonka määrää on viime vuosina lisätty.

Oriveden kaupungin kiinteistöjen osalta yhtenä riskinä on selvitettäväksi noussut kiinteistöjen sisäilmaongelmat. Kaupungilla on nimetty sisäilmatyöryhmä. Sisäilmatutkimuksia on tehty useassa kiinteistössä ja tutkimusten perusteella on tehty tarvittavia korjauksia useammassa. Kiinteistöjen ikääntyessä sisäilmaan liittyvät riskit on aina selvitettävä, mikäli oireista raportoidaan.

Tulevaisuudessa myös hyvinvointiuudistus saattaa aiheuttaa epävarmuutta nykyisten sote-kiinteistöjen käyttöön. Kaupungilla on epäselvyys siitä, että tuleeko hyvinvointialue vuokraamaan kaikkia sote-kiinteistöjä siirtymäajan jälkeenkin, vai jääkö joitakin kiinteistöjä tyhjilleen tai muuhun käyttöön.

Kaupungin toiminnan rahoitus on heikon tulopohjan myötä epävarmalla pohjalla. Investointien rahoittaminen tulee tulevaisuudessakin tehdä pääosin lainanotolla ja omaisuutta myymällä. Lainakannan kasvun myötä tulee myös riski korkokustannusten kasvusta toiminnan tulosta alentavasti. Myös yleinen korkotason nousu kasvattaa tätä riskiä edelleen.

Korkoriskin hallitsemiseksi kaupunki on hajauttanut lainojaan eri korkokantoihin. Oriveden kaupungin 19,7 milj. euron lainasalkusta oli kiinteään korkoon sidottuja lainoja vuoden 2023 lopussa noin 38,6 %. Kiinteään korkoon sidottujen lainojen määrä lisääntyi vuoden 2023 aikana 5,0 milj. eurolla. Koko lainasalkun keskiporkko 31.12.2023 oli 2,66 %. Kaupungilla on korkojohdannaissopimus Kuntarahoitus Oyj:n kanssa, mutta sitä ei ole käytetty.

Kaupungin luottoriskit liittyvät kaupungin antolainasaamisiin. Kaupungilla on mahdollinen luottoriski niissä tilapäisrahoituksissa, jotka liittyvät ELY:n rahoittamiin hankkeisiin ja joihin ELY ei mahdollisesti maksatusvaiheessa myönnäkään rahoitusta. Antolainasaatavat ovat kaupungin kokoluokassa kuitenkin pieniä, joten merkittävää luottoriskiä ei ole olemassa.

Oriveden kaupunki on vakuuttanut omaisuutensa ja omavastuut ovat melko pienet (5 000-10 000 euroa), joten omaisuusriskin toteutuminen vahinkotapahtumissa ei ole toiminnan kannalta olennainen. Kaupungilla on lisäksi ryhmätapaturmavakuutus, toiminnan keskeytysvakuutus sekä eräille viranhaltijoille vastuuvakuutus.

Kaupungin sijoitustoiminta perustuu valtuuston hyväksymiin periaatteisiin. Toiminnasta voi aiheutua tilapäisiä arvon muutoksia. Sijoitusten arvo on kuitenkin melko vähäinen, joten merkittävää riskiä ei ole olemassa.

2. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että Oriveden kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on määräykset ja määritelmät hallintosäännössä. Valtuusto on 20.10.2014 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on säännöksillä vastuutettu kaupungin tilivelvollisille toimielimille ja viranhaltijoille.

Sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavat kaupunginhallitus ja –johtaja. Kaupunginhallitus vahvistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen sekä valvoo sen noudattamista. Kunkin vastuualueen tilivelvollinen viranhaltija ja muut esihenkilöt ovat velvollisia järjestämään vastuualueensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan.

Sisäistä valvontaa toteutetaan myös sisäisen tarkastuksen avulla, joka on kaupunginhallituksen alaisuudessa toimivaa riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa. Sisäistä tarkastusta on tehty osana normaalia tilivelvollisten tarkkailua. Vuoden 2023 aikana kaupungin viranhaltijat ovat mm. tehneet otantaperusteisia tarkastuksia palkkatapahtumiin, kassantarkastuksia sekä laskutarkastuksia. Lisäksi sisäisen valvonnan toimenpiteenä on ulkoistettu jatkuvia toimia vaatinut työvuorosunnittelun pääkäyttäjäyys. Ulkoistuksella saatiin kohdistettua kaupungin resursseja muuhun työhön sekä taattiin ohjelman toimintavarmuus.

Oriveden kaupunginhallitus on 5.11.2018 hyväksynyt päivitetyn Hyvän hallinnon ohjeen, jonka tarkoituksena on hallintosääntöä laajemmin ja yksityiskohtaisemmin avata hyvän hallinnon merkitystä työntekijöille ja viranhaltijoille. Ohjeessa on myös oma osionsa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kaupunginhallitus on 22.1.2024 hyväksynyt uuden Hyvän hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen, jossa on aiempaa tarkempia ohjeita mm. sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

Käytännön toimenpiteenä sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu eriyttämällä tehtäviä ja karsimalla ns. vaarallisia työyhdistelmiä, jolloin kontrolli toimii paremmin.

Syksyllä 2023 otettiin käyttöön Graniten riskienhallintaohjelmisto, jonka avulla esihenkilöt arvioivat, seuraavat ja raportoivat kokonaisvaltaisesti työyksikkönsä riskejä. Hyvän hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan riskejä tulee tarkastella vähintään vuosineljänneksittäin. Tehdyn arvioinnin perusteella kaupungin merkittävimmiksi riskeiksi on tunnistettu mm. seuraavia asioita:

- TE-uudistuksen valmistelu ei etene suunnitellun mukaan ja siitä aiheutuu taloudellisia vaikutuksia,
- Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnan vuoksi kaupungin sote-kiinteistöjä jää tyhjilleen, jolloin pahimmassa tapauksessa kiinteistöt joudutaan tulosvaikutteisesti kirjaamaan taseesta alas,
- mm. raaka-aineiden, tarvikkeiden ja varaosien saatavuus heikkenee ja hinnat nousevat,
- henkilöstöriskejä eri muodoissa, mm.:
  - o pätevän henkilöstön saatavuudessa on ongelmia,
  - o avainhenkilöillä on tarvittaessa sijaiset,
  - o sijaisten saatavuus on heikkoa,
  - o psykososiaalinen kuormitus on suurta ja se heijastuu esim. merkittävänä poissaoloina,
- taloudellisia riskejä:
  - o korkojen nousu, joka vaikuttaa tilikauden tulosta heikentävästi,

- lainakannan nousu, joka tuo paineita korkokulujen ja maksuvalmiuden kautta,
- kaupungin tulopohjan merkittävä väheneminen,
- kuntalaiset vähentävät palveluiden käyttöä, jolloin maksutuotot vähenevät,
- kiinteistöjen sisäilma- ja kosteusongelmat,
- tietoliikenneverkkojen pitkäkestoiset ja laajat häiriöt,
- kaavoitettujen liike- ja teollisuustonttien vähäisyys,
- veden saastumisvaara sekä
- muut erilaiset biologiset vaaratekijät eri tehtävissä.

Riskienhallinnan raportoinnin perusteella edellä olevat riskit ovat hallinnassa ja niitä arvioidaan ja seurataan aktiivisesti. Vuodelta 2023 ei ole raportoitu riskejä, jotka olisivat toteutuneet.

Vuoden 2023 aikana on järjestetty esihenkilöfoorumeja, joissa on kaikille esihenkilöille jalkautettu erilaisia kaupungin toimintamalleja ja -ohjeistuksia sekä lainsäädännön ym. tuomia muutoksia. Asioina on käsitelty mm.

- TE2024-uudistusta ja sen vaikutuksia kuntien toimintaan,
- työhyvinvointikyselyn tuloksia,
- vuosien 2023-2025 työhyvinvointisuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimenpiteitä,
- työtaisteluihin liittyviä ohjeistuksia,
- sähköisten viestintävälineiden käyttösääntöjä ja tekoälyn käyttöohjeita,
- ajankohtaisia henkilöstö-, talous- ja tietohallintoasioita.

Foorumien tarkoituksena on osaltaan parantaa esihenkilöiden tietämystä yhteisistä asioista ja lainsäädännöstä, jotta esihenkilöt osaavat huomioida näitä asioita työhönsä kuuluvaa sisäistä tarkkailua tehdessään.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa on kesken Oriveden kaupungin ja Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) välinen riita Orvokkikodin ja Kaupinlinnan takausten siirtämisestä Pirhalle hyvinvointialueen käynnistymisen yhteydessä. Teknisen lautakunnan alaisella toiminnalla on kesken romuajoneuvon siirtoa Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa.

Muuten vuoden 2023 aikana toimivalle johdolle ei ole raportoitu sellaisia sisäisen valvonnan puutteita, joista tulisi erikseen raportoida tai joista olisi odotettavissa taloudellisia korvausvaateita, kanteita tai muuta oikeusseuraamusta.

Tavoitteiden ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty tulosalueittain palvelukeskusten toimintakertomuksissa, jossa myös esitetään keskeiset poikkeamat ja niiden vuoksi mahdollisesti tehdyt toimenpiteet.

Kaupungin lainasalkkua on pyritty hajauttamaan eri korkosidonnaisuuksiin lainojen nostohetkellä taloudellisten riskien vähentämiseksi.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

1 000 euroa	2023	2022
TOIMINTATUOTOT	6 277	8 065
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	24	9
TOIMINTAKULUT	-28 946	-69 563
TOIMINTAKATE	-22 669	-61 498
VEROTULOT	21 866	38 497
VALTIONOSUUDET	5 529	26 825
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	209	64
Muut rahoitustuotot	268	359
Korkokulut	-525	-160
Muut rahoituskulut	-2	-1
VUOSIKATE	4 675	4 085
POISTOT JA ARVONALENNUKSET	-3 140	-2 913
SATUNNAISET TUOTOT		
SATUNNAISET KULUT		
TILIKAUDEN TULOS	1 535	1 172
POISTOERON MUUTOS	76	95
VARAUSTEN MUUTOS		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 611	1 267

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut %	21,7 %	11,0 %
Vuosikate/Poistot %	148,9 %	140,2 %
Vuosikate, euroa/asukas	529	457
Asukasmäärä 31.12. *	8 842	8 939

* Väestötietojärjestelmän rekisteri

Oriveden kaupungin tilikauden tulos on ylijäämäinen 1,6 milj. euroa (2022: 1,27 milj. euroa), kun muuttettu talousarvio oli ylijäämäinen noin 0,88 milj. euroa. Ennakoitua suurempi ylijäämä on muodostunut verotulojen ja valtionosuuksien arvioitua isommasta kertymästä sekä henkilöstösivukulujen alittumisesta. Hyvinvointialueuudistuksen käynnistymisen vuoksi verotulot vähenivät 43,2 % ja valtionosuudet 79,4 %, vähennykset olivat yhteensä 37,93 milj. euroa. Samaan aikaan kaupungin toimintakulut vähenivät 55,1 %, 40,84 milj. euroa. Kaupungin ulkoiset toimintatuotot vähenivät vuonna 2023 edellisvuodesta 22,2 %, 1,79 milj. euroa. Toimintakate pieneni 63,2 %, -38,91 milj. euroa (2022: +3,1 %).

Suurin poikkeama alkuperäiseen talousarvioon verrattuna oli henkilösivukuluissa, jotka alittivat alkuperäisen talousarvion noin 0,66 milj. eurolla. Poikkeaman taustalla on muuttunut eläkevakuutusmaksujen perintätapa, jota ei täysin osattu ennakoida talousarviossa. Henkilöstökulut kokonaisuudessa alittivat talousarvion noin 0,67 milj. eurolla. Yleisen korkotason kasvun ja lainakannan lisääntymisen

vuoksi korkokulut kasvoivat edellisestä vuodesta, mutta alittivat muutetun talousarvion 0,06 milj. eurolla. Toimintatuotot alittivat talousarvion noin 0,98 milj. eurolla.

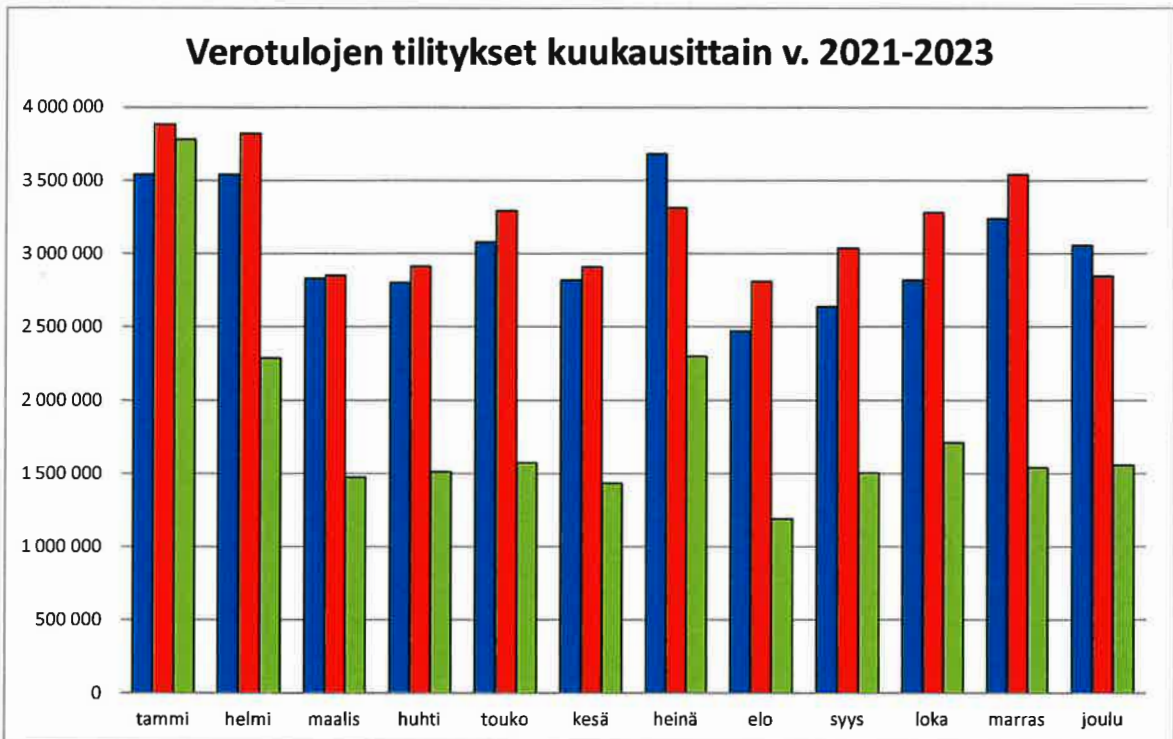
Kaupunginhallituksen toimintakulut alittivat talousarvion 0,73 milj. eurolla. Lasten ja nuorten lautakunnan toimintakulut alittivat talousarvion 0,36 milj. eurolla. Elämänlautulautakunta ylitti muutetun talousarvion mukaiset toimintakulunsa 0,14 milj. eurolla, joka oli 5,0 % muutetusta talousarviosta. Runsa lumen talven, kallistuneiden aineiden ja tarvikkeiden vuoksi tekninen lautakunta ylitti talousarvionsa 0,21 milj. eurolla. Ylityksiin johtaneista perusteista kerrotaan tarkemmin tulosalueittain toimintakertomuksessa.

Edellisvuoteen verrattuna kaupungin verotulot vähenivät 43,2 %, 16,63 milj. euroa, (2022: +5,4 %) ja valtionosuudet -79,4 %, -21,3 milj. euroa, (2022: +6,3 %). Kaupungin tuloverot vähenivät veroprosentti-leikkauksen vuoksi edellisvuoteen verrattuna 48,2 %, 15,65 milj. euroa, kiinteistöverot lisääntyivät 4,8 %, 0,14 milj. euroa ja osuus yhteisöveron tuotosta väheni 37,2 %, 1,13 milj. euroa.

Yleisen korkotason nousun sekä lainakannan kasvamisen vuoksi kaupungin korkokulut lisääntyivät edellisvuodesta 227,4 %, 0,36 milj. euroa. Kaupungin pysyvistä vastaavista aiheutuvat suunnitelman mukaiset poistot lisääntyivät 8,4 % (2022: 0,8 %) ja olivat vuonna 2023 noin 2,94 milj. euroa (2022: 2,71 milj. euroa). Lisäksi vuonna 2023 tehtiin arvonalennuksia Tähtiniemen kiinteistöistä 0,2 milj. euroa. Aiempina vuosina tehtyä poistoeroa tuloutettiin 0,08 milj. euroa.

Oriveden kaupungin tuloslaskelman mukaan vuosikate on 4,67 milj. euroa (2022: 4,08 milj. euroa), eli 529 euroa/asukas (2022: 457 €/as.). Vuosikatteen kehityksen mukaisesti kaupungin taloudellinen tilanne parani.

Verotulojen tilitykset kuukausittain (1000 euroina) vuosina 2021-2023 on esitetty seuraavassa kaaviossa.

Tuloslaskelmassa selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen sekä kunnan tulorahoituksen riittävyttä. Laskelman *toimintakate* ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. *Vuosikate* osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Mikäli vuosikate on pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä, jos taas vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulorahoitus on heikko. Oriveden kaupungin vuosikate vuonna 2023 oli 4,67 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeistä kirjattavat poistot ja arvonalentumiset 3,14 milj. euroa. Tällä mittarilla Oriveden kaupungin tulorahoitus kattoi poistot noin 149 prosenttisesti.

Tuloslaskelman perusteella laskettu toimintatuottojen prosenttiosuus toimintakuluista on vuonna 2023 Orivedellä 22 % (2022: 11 %) eli noin 78 % toiminnasta on rahoitettu muilla tuloilla kuin toimintatuotoilla, lähinnä verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintatuottojen prosentuaalinen osuus toimintakuluista on kasvanut, koska hyvinvointialueelle siirtyneet sote- ja pelastusmenot ovat poistuneet kaupungin kuluista, eli jakaja on pienentynyt.

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoituksen eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, € kertoo positiivisena määränä sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
1 000 euroa		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	4 675	4 085
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-77	-57
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-5 588	-4 548
Rahoitusosuudet investointimenoihin	62	25
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	102	257
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-826	-238
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-703	0
Antolainasaamisten vähennykset	64	50
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	5 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 624	-3 758
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 505	127
Rahoituksen rahavirta	-268	1 418
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 094	1 180
Rahavarat 31.12	3 886	4 980
Rahavarat 1.1	4 980	3 800
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 euroa	1 092	516
Investointien tulorahoitus %	84,6 %	90,3 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,6	1,7
Lainanhoitokate	1,1	1,2
Kassan riittävyys, pv	37	23
Asukasmäärä 31.12.	8 842	8 939

Oriveden kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen 0,83 milj. euroa. Toiminnan rahavirta ei siis riittänyt investointien ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2024 maksetut lainanlyhennykset olivat 3,62 milj. euroa, joten investoinnit ja lainanlyhennykset rahoitettiin uutta lainaa ottamalla sekä omaisuutta myymällä.

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Kertymä ei saisi muodostua

pysyvästi negatiiviseksi. Oriveden kaupungin viiden vuoden kertymä on 1,09 milj. euroa (2022: 0,52 M€), joten omarahoitusosuus täyttyi vuonna 2023.

Investointien tulorahoitus prosentteina kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Oriveden kaupungin tunnusluku 84,6 % (2022: 90,3 %) kertoo, että vuoden 2023 investointeja ei kokonaisuudessaan pystytty rahoittamaan tulorahoituksella.

Investoinnit nettona olivat vuonna 2023 yhteensä 5,5 milj. euroa (2022: 4,31 milj. euroa), investoinnit lisääntyivät merkittävästi edellisvuodesta. Vuoden 2023 suurimmat investointikohteet olivat:

- o maa-alueiden ja entisen Ammattikoulun kiinteistön hankinta,
- o Yhteiskoulun kosteus- ja sisäilmakorjaus,
- o kaupungintalon C-siiven ikkunoiden korjaus,
- o katujen rakentaminen ja peruskorjaus sekä
- o vesihuoltolaitoksen rakentaminen ja peruskorjaus.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos taas tunnusluku on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, mikäli tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä tunnusluvun ollessa 1-2 ja heikko jos arvo on alle 1. Oriveden tunnusluku vuonna 2023 oli 1,1 (2022: 1,2), eli lainanhoitokyky on hyvän tilikauden tuloksen ansiosta parantunut edellisvuodesta.

Laskennallinen lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun kahdeksan (8) vuoden ajanjaksolla. Oriveden tunnusluku on 1,6 (2022: 1,7). Myös tällä mittarilla tulorahoitus riittää vielä lainanlyhennysten ja korkojen maksuun kahdeksan vuoden ajanjaksolla.

Kassan riittävyys kuvaa kunnan maksuvalmiutta. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksetut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Vuoden 2022 lopussa kassan riittävyys oli 37 päivää, kun se edellisvuoden vastaavana aikana oli 23 päivää. Kassan riittävyttä on vahvistanut loppuvuonna nostettu 1,5 milj. euron lyhytaikainen laina.

4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

TASE	2023	2022		2023	2022
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	47 748	48 306	OMA PÄÄOMA	25 554	27 447
Aineettomat hyödykkeet	0	0	Peruspääoma	16 831	20 335
Tietokoneohjelmistot	0	0	Edell.tilik.yli-/alijäämä	7 112	5 845
Muut pitkävaikutteiset menot			Tilikauden yli-/alijäämä	1 611	1 267
Aineelliset hyödykkeet	39 345	37 037	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	6 413	6 203	Poistoero	305	382
Rakennukset	18 246	19 075	Vapaaehtoiset varaukset		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 094	10 065	TOIMEKSIANTOJEN PO:T	149	162
Koneet ja kalusto	236	214	Valtion toimeksiannot		
Muut aineelliset hyödykkeet	57	57	Lahjoitusrahastojen po	89	88
Ennakkomaks.ja kesk.er.hank	3 299	1 423	Muut toimeksiant. po	60	74
Sijoitukset	8 403	11 269	VIERAS PÄÄOMA	27 605	27 568
Osakkeet ja osuudet	5 621	9 126	Pitkäaikainen	18 603	16 654
Muut lainasaamiset	2 461	1 822	Lainat rah.-ja vak.laitok	16 875	14 949
Muut saamiset	321	321	Lainat julkisyhteisöiltä		
TOIMEKSIANTOJEN VAR.	79	78	Muut velat/Liittymism.	1 728	1 705
Valtion toimeksiannot			Lyhytaikainen	9 002	10 914
Lahjoitusrah. erit.katteet	79	78	Lainat rah.-ja vak.laitok	4 324	3 374
Muut toimeksiantojen varat			Lainat julkisyhteisöiltä		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 786	7 175	Saadut ennakot		
Saamiset	1 900	2 194	Ostovelat	1 973	3 789
Pitkäaikaiset saamiset			Muut velat/Liittymism.	363	393
Lainasaamiset			Siirtovelat	2 342	3 358
Lyhytaikaiset saamiset	1 900	2 194			
Myyntisaamiset	1 270	1 209	VASTATTAVAA YHT.	53 613	55 559
Lainasaamiset	259	267			
Muut saamiset	183	310			
Siirtosaamiset	188	408			
Rahoitusomaisuusarvopaperit	1 157	1 157			
Muut arvopaperit	1 157	1 157			
Rahat ja pankkisaamiset	2 729	3 824			
VASTAAVAA YHT.	53 613	55 559			

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste %	48,2 %	50,1 %
Suht.velkaantuneisuus %	82,0 %	37,6 %
Kertynyt ylijäämä 1000 €	8 723	7 112
Kertynyt ylijäämä €/asukas	987	796
Lainakanta 31.12./1000 €	21 199	18 323
Lainakanta 31.12. €/asukas	2 398	2 050
Lainat ja vastuut 31.12./1000 €	21 988	19 153
Lainat ja vastuut €/asukas	2 487	2 143
Lainasaamiset 1000 €	2 461	1 822
Asukasmäärä 31.12.	8 842	8 939

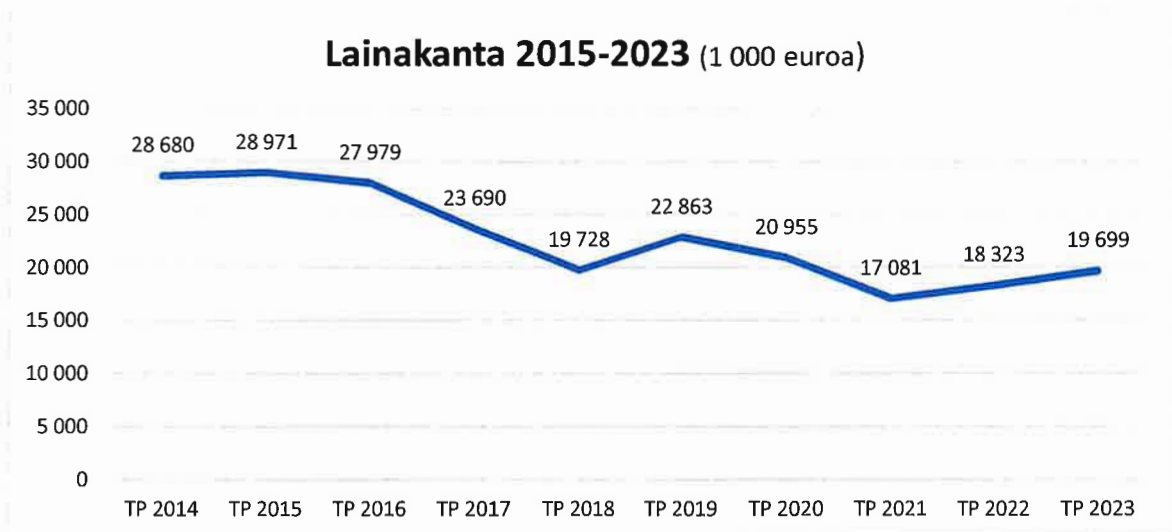
Omavaraisuusaste, % mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään keskimääräistä 70 %:a. Mikäli omavaraisuusaste on 50 % tai alempi, merkitsee se merkittävän suurta velkarasitetta. Oriveden kaupungin omavaraisuusaste on lainakannan kasvun vuoksi laskenut tunnuslukuun 48,2 %:iin (2022: 50,1 %).

Suhteellinen velkaantuneisuus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan kokonaistuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, sillä tämän tunnusluvun arvoon eivät vaikuta pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmät. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksuista tulorahoituksella. Oriveden suhteellinen velkaantuneisuus tunnusluku on vieraan pääoman lisääntymisen myötä merkittävästi noussut olleen vuoden 2023 lopussa 82,0 %:iin (2022: 37,6 %).

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Oriveden kaupungin taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen 8,76 milj. euroa.

Lainakanta 31.12. kertoo kaupungin korollisen vieraan pääoman määrän. Vuoden 2023 lopussa Oriveden kaupungin lainakanta oli 21,2 milj. euroa (2022: 18,3 milj. euroa). Asukasta kohden lainakanta oli vuoden 2023 lopussa 2 398 euroa (2022: 2 050 €/as.). Vuoden 2023 aikana nostettiin 5,0 milj. euroa uutta pitkäaikaista lainaa.

Oriveden kaupungin pitkäaikainen lainakanta vuosina 2015-2023 on kehittynyt seuraavasti:

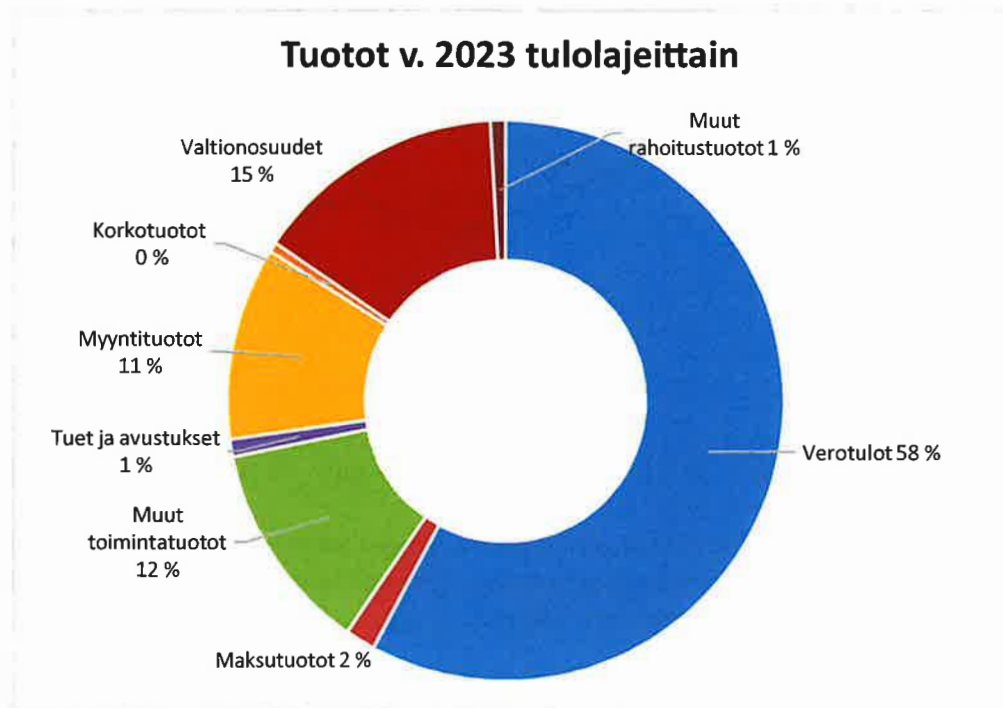
Lainasaamiset 31.12. kertoo pysyviin vastaaviin merkittyjen antolainojen määrän kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Oriveden kaupungin lainasaamisten määrä oli vuoden 2023 lopussa 2,46 milj. euroa (2022: 1,82 milj. euroa).

5. Kokonaistulot ja -menot

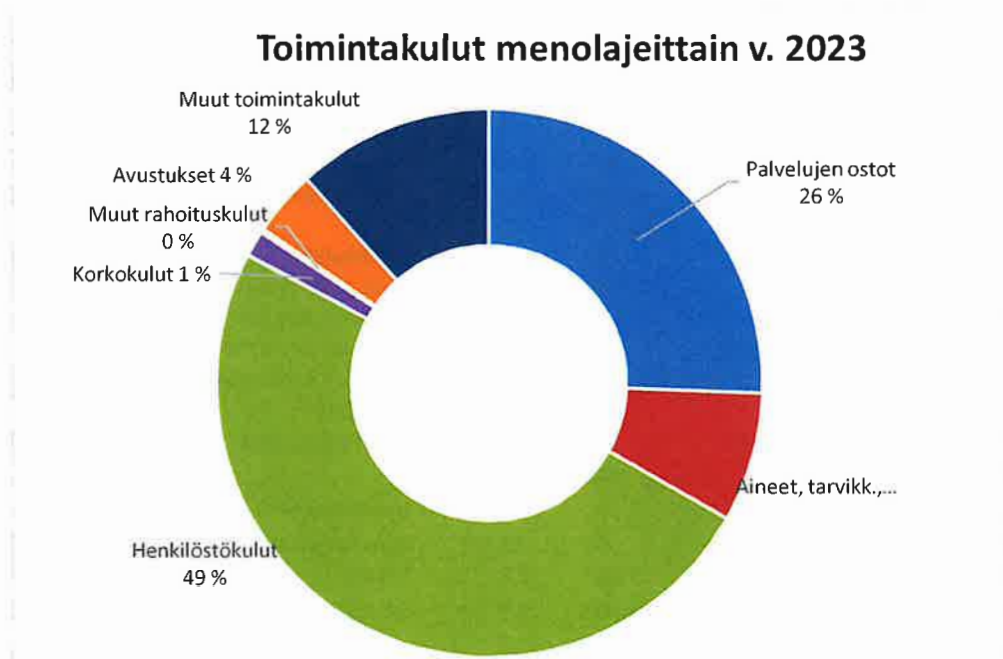
Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	6 277	15,4	Toimintakulut	28 970	73,6
Verotulot	21 866	53,6	-Valm.omaan käyttöön	-24	-0,1
Valtionosuudet	5 529	13,6	Korkokulut	525	1,3
Korkotuotot	209	0,5	Muut rahoituskulut	2	0
Muut rahoitustuotot	268	0,7	Satunnaiset kulut	0	0
Satunnaiset tuotot			Tulorahoituksen korjauserät		0
Tulorahoituksen korjauserät			- Pys.vast.luov.tappiot	-2	0
- Pysyv.vast.luov.voitot	-77	-0,2	Investoinnit		
Investoinnit			Investointimenot	5 589	14,2
Rahoitusosuudet investoint.	62	0,2	Rahoitustoiminta		
Pysyv.vast.luovutustulot	102	0,3	Antolainasaamisten lisäys	703	1,8
Rahoitustoiminta			Pitkäaik.lainojen vähenn.	3 624	9,2
Antolainasaamisten vähennys	64	0,2	Lyhytaik.lainojen vähenn.	0	0
Pitkäaik.lainojen lisäys	5 000	12,3	KOKONAISTULOT YHT.	40 800	100
Lyhytaik.lainojen lisäys	1 500	3,7	KOKONAISMENOT YHT.	39 387	100

Seuraavassa kuviossa on eritelty Oriveden kaupungin tulot tulolajeittain prosenttiosuuksina vuonna 2023.

Alla olevassa kuviossa on eritelty Oriveden kaupungin kulut menolajeittain prosenttiosuuksina vuonna 2023.

6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

YHDISTELTY KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN		
	Yhdistelty (kpl)	Ei-yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
<i>Yhtiöt</i>		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt		
Muut yhtiöt	2	
Kuntayhtymät	2	
Muut omistusyhteisyhteisöt	1	
Yhteensä	7	0

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Oriveden kaupunkikonserni muodostuu kaupungista emoyhtiönä, neljästä tytäryhtiöstä ja kolmesta kuntayhtymästä sekä yhteisyhteisöstä Oriveden Aluelämpö Oy. Orivesi-konsernin oma pääoma oli vuoden 2023 lopussa 23,54 milj. euroa (2022: 27,25) ja konserni vastasi 31,97 milj. euron (2022: 48,26) vieraasta pääomasta. Oriveden kaupunkikonsernin taseen loppusumma pieneni ja tunnusluvut muuttuivat vuoden 2023 alusta, kun Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toiminnat siirrettiin

Pirkanmaan hyvinvointialueelle ja kuntayhtymä poistui Oriveden kaupunkikonserniin yhdisteltävistä yhteisöistä. Vuosien 2022 ja 2023 laskelmat ja tunnusluvut eivät siis ole vertailukelpoisia keskenään.

Oriveden kaupungin konsernitaseen loppusumma oli 55,95 milj. euroa (2022: 76,89) ja lainakanta 24,83 milj. euroa (2022: 33,91). Konsernin omavaraisuus on tilikauden ylijäämän vuoksi noussut 42,2 %:iin (2022: 35,6 %). Orivesi-konsernin taseen lasku johtuu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän poistumisesta konsernista.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2023 lopussa asukasta kohden 2 809 euroa (2022: 3 793). Lainakan lasku johtuu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän poistumisesta konsernista. Konsernin omaisuuden merkittävän vähenemisen sairaanhoitopiirin vuoksi ja taseen loppusumman pienenemisen vuoksi suhteellinen velkaantuneisuus koko konsernissa on merkittävästi kasvanut 90,5 %:iin, kun se edellisvuonna oli 48,0 %.

Orivesi-konsernin tuloslaskelma osoittaa vuodelta 2023 ylijäämää 1,31 milj. euroa (2022: 1,12). Tästä muiden konserniyhtiöiden osuus ilman emoyhtiö Oriveden kaupunkia on alijäämää 0,31 milj. euroa (2022: -0,15).

Konsernin vuosikate asukasta kohden vuonna 2023 on 558 euroa (2022: 645), kun se Oriveden kaupungin osalta on 529 euroa (2022: 457). Konsernin muiden yritysten vuosikatteen ovat siis olleet hie man emon tuloksia parempia, jolloin konsernin vuosikate on kasvanut emoon verrattuna. Vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen konsernitaseessa on taseylijäämää 6,7 milj. euroa (2022: 6,9). Emoyhtiö Oriveden kaupungin taseylijäämän osuus konsernissa on 8,76 milj. euroa (2022: 7,1), eli konserniyhtiöiden tilinpäätökset ovat siis olleet vähän emon tilinpäätöstä heikompia ja vähentäneet taseylijäämän tasoa 2,06 milj. euroa.

Rahoituslaskelman mukaan Orivesi-konsernin nettoinvestoinnit vuonna 2023 olivat 5,52 milj. euroa (2022: 6,2). Investointien väheneminen johtuu edelleen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lukujen poistumisesta. Emon investoinnit lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna. Konsernin rahavarat ovat vähentyneet vuoden 2023 aikana 1,06 milj. eurolla (2022: 0,05). Vähennys johtuu konsernin investointien kasvusta. Konsernin kassan riittävyys oli 27 päivää (2022: 27 pv), kun kaupungin kassan riittävyys oli 37 päivää (2022: 23 pv).

Konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,5 (2022: 1,5), kun kaupungin lainanhoitokatteen tunnusluku oli 1,8 (2022: 1,7), eli konserni pystyy emoa hieman heikommin vastaamaan kahdeksan (8) vuoden ajanjaksolle lasketuista tulevista lainanlyhennyksistään. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli -0,89 milj. euroa (2022:-4,17), kun kaupungin vastaava tunnusluku oli 1,09 milj. euroa (2022: 0,52) positiivinen. Tunnusluvun perusteella koko konserni ei viiden vuoden ajanjaksolla ole pystynyt rahavirrallaan kattamaan menojaan, vaan niiden rahoittamiseen on pitänyt ottaa lisää lainaa tai myydä omaisuutta.

Oriveden kaupunginvaltuuston on 19.2.2018 hyväksynyt konserniohjeen, joka tuli voimaan 1.4.2018 alkaen. Konserniohjeen tavoitteena on turvata kaupungin pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvä päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus. Konserniohjetta on tarkoitus päivittää vuoden 2024 aikana.

Konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että konsernia voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupungin kokonaisuuden huomioiden. Kaupunkistrategian mukaan konsernia johdetaan suunnitelmallisesti ja kaupungin palvelutuotantoa vahvistaen.

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä. Konsernijohtoon kuuluvat ohjeen mukaan kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja. Konsernijohto vastaa konsernin ohjauksesta ja valvonnan järjestämisestä. Omistajaohjauksen tuloksellisuutta ja kaupungin kokonaisedun toteutumista arvioidaan vuosittain osana tilinpäätöstä.

Konserniyhteisöille asetettiin seuraavat **yhteiset tavoitteet**:

Tavoite	Toteutuminen
Tytäryhtiöt raportoivat valtuustolle vähintään 2 krt/vuosi - miten ne omalta osaltaan ovat toteuttaneet kaupunkistrategian tavoitteita, - konserniohjeen noudattamista ja talousarviossa yhtiökohtaisesti asetettujen tavoitteiden toteutumista.	Tytäryhtiöiden talouden raportointi on toteutunut puolivuosisikatsauksessa ja tilinpäätöksessä, eli 2 krt/vuosi.
Konsernin omavaraisuusaste % > 30 %	Ei toteutunut, konsernin omavaraisuus 42,2 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus % < 60 %	Ei toteutunut, suhteellinen velkaantuneisuus 90,5 %
Konsernin lainamäärä euroa/asukas < 4 500 euroa	Toteutunut, konsernin lainat 2 809 €/asukas

Tytäryhtiökohtaiset tavoitteet ovat:

Oriveden Kotikoivu Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Kysyntää vastaava vuokra-asuntokanta	Täyttöaste vähintään 85 %	Ei toteutunut. Käyttöaste 31.12.2023 oli 67,88 % Koko vuoden keskiarvo 75 % Edellinen vuosi 84 %.
Pitkän tähtäimen suunnitelmaa peruskorjaustarpeista noudatetaan	Toteutettujen toimenpiteiden määrä kpl	Ei toteutunut. Vain välttämättömät korjaukset tehty. Huomattava määrä korjausvelkaa. Suunnitellut isommat korjaukset eivät ole edenneet

		omistajan ja Kotikoivun taloushaasteiden vuoksi.
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 60 %:iin vuosittaisista investoinneista	Ei toteutunut, merkittävä rahoitusaliijäämä, joka edellyttää omistajan toimia.
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seurannan mittarit on laadittu	Toteutunut. Seuranta tiivistetty entisestään likviditeettiongelmiin ja rahoitusaliijäämän vuoksi.
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet	Ohjeet on laadittu	Toteutunut konsernitasolla, mutta ei määritelty yksityiskohdallisesti tytäryhtiötasolla

Orivesi-talo Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Tilojen kunto ja vuokrataso on sellainen, että tilat ovat kysytyjä	Vuokrataso vastaa kiinteistön ylläpito- ja pääomakustannuksia	Toteutunut. Käyttöaste 100 % Vuoka kattaa kulut.
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste on vähintään 90 %	Toteutunut. Käyttöaste 100 %
Pitkän tähtäimen (10 v.) peruskorjaussuunnitelman toteuttaminen	Toteutetaan suunnitelmassa vuodelle 2021 määritellyt toimenpiteet	Osittain toteutunut. Tärkeimmät korjaukset tehty, mutta joitakin investointeja siirretty.
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 60 %:iin vuosittaisista investoinneista	Osittain toteutunut. Moniin korjaustarpeisiin tulorahoitus ei ihan riitä, vaan tarvitaan lisärahoitusta lainoina. Monia investointeja lykätty korkotason nousun vuoksi.
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seurannan mittarit on laadittu	Toteutunut.
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet	Ohjeet on laadittu	Toteutunut konsernitasolla, mutta ei määritelty yksityiskohdallisesti tytäryhtiötasolla

Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Taloudellisesti kestävä vuokratason määrittely	Vuokran määrä vastaa kiinteistön kustannuksia	Toteutunut. Vuoden 2023 vuokra ei aivan riittänyt toteutuneisiin kuluihin korotason nousun vuoksi, mutta tämä korjattiin vuoden 2024 vuokranmäärityksessä.
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 90 %:iin vuosittaisista investoinneista	Toteutunut. Tosin yhtiöllä ei ole ollut investointeja tai korjaustarpeita.
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seurannan mittarit on laadittu	Toteutunut.
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet	Ohjeet on laadittu	Toteutunut konsernitasolla, mutta ei määritelty yksityiskohdaisesti tytäryhtiötasolla

Oriveden Jäähalli Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Yhtiön taloudellinen tilanne on kestävä	Maksuvalmius riittää ilman lainanottoa	Toteutunut
Yhtiön tilikauden tulos	Yhtiö tekee positiivisen tuloksen	Ei toteutunut
Hallin vetovoimaa kehitetään	Käyttäjämäärät kasvavat edellisvuoteen verrattuna	Toteutunut, kävijämäärä +17,5%
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 60 %:iin vuosittaisista investoinneista	Osittain toteutunut, liikevaihtonoussut hieman. Tulos laskenut johtuen kiinteistötekniikan korjauksista.
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seurannan mittarit on laadittu	Toteutunut
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet	Ohjeet on laadittu	Granite raportointi on aloitettu

Oriveden Aluelämpö Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Yhtiön tilikauden voitto pysyy kohtuullisena ja lämpöenergian asiakashintaa lasketaan	Tilikauden voitto on enintään seitsemän (7) prosenttia liikevaihdosta.	Tilikauden voitto oli 7,3 % liikevaihdosta.

Oriveden Kotikoivu Oy, 0827897-1

Tilinpäätös 01.01.2023 - 31.12.2023

TUOSLASKELMA	01.01.2023 - 31.12.2023	01.01.2022 - 31.12.2022
Liikevaihto		
Vuokrat	1 559 231,33	1 551 989,39
Käyttökorvaukset	13 976,05	15 603,06
LIIKEVAIHTO	1 573 207,38	1 567 592,45
Muut kiinteistön tuotot	70 180,14	13 529,76
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 800,00	-2 520,00
Henkilöstökulut yhteensä	-1 800,00	-2 520,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-238 983,71	-249 316,73
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-138 446,35	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-377 430,06	-249 316,73
Muut kulut		
Kiinteistön muut hoitokulut		
Hallinto	-166 612,07	-159 606,86
Käyttö ja huolto	-192 373,52	-196 090,85
Ulkoalueiden huolto	-115 572,54	-243 660,29
Siivous	-75 145,44	-67 382,31
Lämmitys	-301 206,49	-302 127,57
Vesi ja jätevesi	-89 752,83	-94 818,04
Sähkö ja kaasu	-57 656,80	-56 272,20
Jätehuolto	-26 077,66	-22 942,49
Vahinkovakuutukset	-18 786,49	-17 131,47
Vuokrat	-1 752,31	-2 806,88
Kiinteistövero	-55 541,62	-54 639,62
Korjaukset	-314 000,42	-221 831,40
Muut hoitokulut	-0,07	-825,70
Luotto tappiot	259,41	6 050,99
Muut kulut yhteensä	-1 414 218,85	-1 434 084,69
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-150 061,39	-104 799,21
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	2 393,72	4 454,04
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-76 256,16	-27 101,59
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-73 862,44	-22 647,55
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-223 923,83	-127 446,76
Tilinpäätössiirrot		
Verotusperusteisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	85 602,18	487 065,89
Tilinpäätössiirrot yhteensä	85 602,18	487 065,89
Tuloverot	-277,78	0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-138 599,43	359 619,13

TASE	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Omistuskiinteistöt	280 171,67	280 171,67
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistusrakennukset ja -rakennelmat	5 494 829,63	5 869 012,23
Koneet ja kalusto	1 546,94	2 062,57
Muut aineelliset hyödykkeet	16 390,96	19 122,79
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	431 642,69	433 604,35
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6 224 581,89	6 603 973,61
Sijoitukset		
Muut saamiset	142 244,29	145 021,07
Sijoitukset yhteensä	142 244,29	145 021,07
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	6 366 826,18	6 748 994,68
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	23 933,08	25 021,73
Muut saamiset	0,00	447,89
Siirtosaamiset	62 964,46	2 476,40
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	86 897,54	27 946,02
Rahat ja pankkisaamiset	308 791,21	194 198,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	395 688,75	222 144,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 762 514,93	6 971 139,26

Oriveden Kotikoivu Oy, 0827897-1

Tilinpäätös 01.01.2023 - 31.12.2023

TASE	31.12.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	1 336 375,85	1 336 375,85
Muut rahastot (oy)		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (oy)	183 476,57	183 476,57
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-216 947,68	-576 566,81
Tilikauden voitto (tappio)	-138 599,43	359 619,13
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 164 305,31	1 302 904,74
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Verotusperusteiset varaukset	692 835,81	778 437,99
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ	692 835,81	778 437,99
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	2 035 462,45	2 359 763,29
Velat saman konsernin yrityksille	1 600 825,69	982 275,69
Pääomalainat	234 900,00	234 900,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	3 871 188,14	3 576 938,98
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	324 300,84	413 394,47
Saadut ennakot	23 699,91	20 440,63
Ostovelat	128 939,40	222 061,66
Velat saman konsernin yrityksille	394 581,03	521 146,71
Muut velat	117 863,20	132 683,80
Siirtovelat	44 801,29	3 130,28
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 034 185,67	1 312 857,55
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 905 373,81	4 889 796,53
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 762 514,93	6 971 139,26

TUOSLASKELMA	01.01.2023 - 31.12.2023	01.01.2022 - 31.12.2022
Liikevaihto		
Vuokrat	406 854,07	363 701,65
Käyttökorvaukset	2 393,88	2 393,88
LIIKEVAIHTO	409 247,95	366 095,53
Muut kiinteistön tuotot	667,03	12 116,06
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-630,00	-810,00
Henkilöstökulut yhteensä	-630,00	-810,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-79 589,67	-85 606,68
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-79 589,67	-85 606,68
Muut kulut		
Kiinteistön muut hoitokulut		
Hallinto	-15 131,61	-14 676,60
Käyttö ja huolto	-38 627,85	-32 325,19
Ulkoalueiden huolto	-22 348,22	-4 715,47
Siivous	-13 618,09	-16 014,67
Lämmitys	-40 034,54	-37 764,71
Vesi ja jätevesi	-9 476,84	-7 476,84
Sähkö ja kaasu	-44 877,48	-42 292,54
Jätehuolto	-5 136,33	-4 482,69
Vahinkovakuutukset	-3 735,76	-3 456,83
Kiinteistövero	-27 790,32	-25 784,23
Korjaukset	-11 118,62	-41 421,87
Muut hoitokulut	-1 237,38	0,33
Muut kulut yhteensä	-233 133,04	-230 411,31
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	96 562,27	61 383,60
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot	0,05	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-52 281,39	-24 993,66
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-52 281,34	-24 993,66
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	44 280,93	36 389,94
Tuloverot	-8 860,77	-7 265,63
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	35 420,16	29 124,31

Orivesi-talo Oy, 2519606-2

Tilinpäätös 01.01.2023 - 31.12.2023

TASE	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Omistuksiinteistöt	109 040,00	109 040,00
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistusrakennukset ja -rakennelmat	1 691 922,50	1 763 587,22
Koneet ja kalusto	23 774,87	31 699,82
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	<u>1 824 737,37</u>	<u>1 904 327,04</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	28 827,42	28 827,42
Sijoitukset yhteensä	<u>28 827,42</u>	<u>28 827,42</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 853 564,79	1 933 154,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	462,72	11 190,08
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	827,12	0,00
Muut saamiset	673,13	1 099,47
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	<u>1 962,97</u>	<u>12 289,55</u>
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	19 125,07
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 962,97	31 414,62
VASTAAVA YHTEENSÄ	1 855 527,76	1 964 569,08

Orivesi-talo Oy, 2519606-2

Tilinpäätös 01.01.2023 - 31.12.2023

TASE	31.12.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	150 000,00	150 000,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	116 446,24	87 321,93
Tilikauden voitto (tappio)	35 420,16	29 124,31
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	301 866,40	266 446,24
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 055 313,00	1 170 489,00
Pääomalainat	297 500,00	332 500,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	<u>1 352 813,00</u>	<u>1 502 989,00</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	115 176,00	115 176,00
Saadut ennakot	83,70	83,70
Ostovelat	13 562,06	19 058,75
Velat saman konsernin yrityksille	48 632,76	46 181,64
Muut velat	7 965,72	7 423,44
Siirtovelat	15 428,12	7 210,31
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	<u>200 848,36</u>	<u>195 133,84</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 553 661,36	1 698 122,84
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 855 527,76	1 964 569,08

Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma

	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Tuloslaskelma		
Liikevaihto	31 680,00	31 680,00
Vuokrat	31 680,00	31 680,00
LIKEVAIHTO	31 680,00	31 680,00
Henkilöstökulut	-450	-540
Palkat ja palkkiot	-450	-540
Poistot ja arvonalentumiset	-10 754,16	-11 563,65
Muut kulut	-8 315,45	-8 370,60
Hallinto	-5 597,74	-5 496,64
Maksut isännöintiyritykselle	-822,58	-822,58
Maksut kirjanpito toimistolle	-3 517,17	-2 765,80
Maksut tilintarkastustoimistolle	-900	-1 510,00
Toimisto- ym. hallintokulut	-357,99	-398,26
Sähkö ja kaasu	-310,01	-246,97
Vahinkovakuutukset	-528,54	-474,09
Kiinteistövero	-1 710,27	-1 648,24
Muut hoitokulut	-168,89	-504,66
Kustannusten korvaukset	-8,91	-8,65
Muut hoitokulut	-159,98	-496,01
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	12 160,39	11 205,75
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 095,68	-1 378,42
Korkokulut rahoituslaitoslainoista	-4 086,48	-1 339,65
Vähennyskelpoiset viivästyskorkokulut	0	-20
Muut rahoituskulut	-9,2	-7,2
Muut rahoituskulut, (ei lainoittain kohdistettavat)	0	-10
Vähennyskelvottomat muut vieraan pääoman rahoituskulut	0	-0,85
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	8 064,71	9 827,33
Tuloverot	-1 612,94	-1 973,53
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	6 451,77	7 853,80

Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma

Tase	31.12.2023	31.12.2022
Vastaavaa	174 160,46	189 395,89
PYSYVÄT VASTAAVAT	173 369,84	184 124,00
Aineelliset hyödykkeet	173 369,84	184 124,00
Maa- ja vesialueet	30 492,57	30 492,57
Rakennukset ja rakennelmat	142 877,27	153 631,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT	790,62	5 271,89
Lyhytaikaiset saamiset	728,98	0
Siirtosaamiset	728,98	0
Rahat ja pankkisaamiset	61,64	5 271,89
Vastattavaa	174 160,46	189 395,89
OMA PÄÄOMA	58 361,77	51 910,00
Osakepääoma	2 500,00	2 500,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (oy)	25 730,73	25 730,73
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	23 679,27	23 679,27
Tilikauden voitto (tappio)	6 451,77	0
VIERAS PÄÄOMA	115 798,69	137 485,89
Pitkäaikainen vieras pääoma	83 107,90	105 270,10
Lainat rahoituslaitoksilta	83 107,90	105 270,10
Lyhytaikainen vieras pääoma		32 690,79
Lainat rahoituslaitoksilta	22 162,20	22 162,20
Ostovelat	1 031,93	138,40
Muut velat	8 872,24	9 046,07
Siirtovelat	624,42	869,12

Oriveden Jäähalli Oy**Tuloslaskelma**

	<u>1.1.2023 - 31.12.2023</u>	<u>1.1.2022 - 31.12.2022</u>
Myyntituotot	159 733,05	158 440,69
Yleiset myyntitilit	160 013,05	158 440,69
Toimitusveloitukset ja osamaksulisät	-280	0
LIIKEVAIHTO	159 733,05	158 440,69
Materiaalit ja palvelut	-67 210,15	-49 520,54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-54 128,18	-35 564,74
BRUTTOTULOS	92 522,90	108 920,15
Henkilöstökulut	-2 475,00	-2 070,00
Poistot ja arvonalentumiset	-32 664,12	-33 458,38
Liiketoiminnan muut kulut	-129 231,38	-104 261,08
Toimitilakulut	-68 444,00	-61 259,79
Muut kone- ja kalustokulut	-43 805,22	-26 714,12
Matkakulut	-1 801,57	-2 119,96
Markkinointikulut	0	-101,75
Hallintopalvelut	-14 121,98	-13 335,52
Muut hallintokulut	-1 058,61	-729,94
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-71 847,60	-30 869,31
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 328,51	-2 487,47
Muut korko- ja rahoitustuotot	10	1,03
Muilta	10	1,03
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-2 338,51	-2 488,50
Saman konsernin yrityksille	-2 338,51	-2 488,50
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-74 176,11	-33 356,78
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-74 176,11	-33 356,78

Oriveden Jäähalli Oy**Tase**

	<u>31.12.2023</u>	<u>31.12.2022</u>
Vastaavaa	782 687,22	854 992,66
PYSYVÄT VASTAAVAT	736 217,83	768 881,95
Aineelliset hyödykkeet	717 357,24	750 021,36
Maa- ja vesialueet	17 035,84	17 035,84
Rakennukset ja rakennelmat	693 173,16	723 454,56
Koneet ja kalusto	7 148,24	9 530,96
Sijoitukset	18 860,59	18 860,59
Muut saamiset	18 860,59	18 860,59
VAIHTUVAT VASTAAVAT	46 469,39	86 110,71
Lyhytaikaiset saamiset	17 900,99	12 745,33
Myyntisaamiset	14 827,50	12 745,32
Muut saamiset	2 900,69	0
Siirtosaamiset	172,8	0,01
Rahat ja pankkisaamiset	28 568,40	73 365,38
Vastattavaa	782 687,22	854 992,66
OMA PÄÄOMA	534 722,01	608 898,12
Osakepääoma	168 187,93	168 187,93
Muut rahastot (oy)	737 255,89	737 255,89
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-296 545,70	-296 545,70
Tilikauden voitto (tappio)	-74 176,11	0
VIERAS PÄÄOMA	247 965,21	246 094,54
Pitkäaikainen vieras pääoma	207 600,65	222 600,65
Velat saman konsernin yrityksille	207 600,65	222 600,65
Lyhytaikainen vieras pääoma	40 364,56	23 493,89
Ostovelat	14 654,53	9 622,25
Velat saman konsernin yrityksille	15 000,00	15 000,00
Muut velat	585,22	-1 128,36
Siirtovelat	10 124,81	0

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Oriveden viimeisin konserniohje tuli voimaan 1.4.2018. Konserniohjeessa on määräykset mm. toimielinten ja viranhaltijoiden jaosta, konsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta, velvollisuudesta hankkia kaupungin kanta ennen päätöksentekoa, konsernivalvonnasta ja sen raportoinnista ja riskienhallinnasta, konsernin sisäisistä palveluista ja hankinnoista, yhtiöiden hallitusten kokoonpanosta, hyvästä hallinto- ja johtamistavasta sekä toimielinten tehtävistä. Konserniohje on osittain vanhentunut, joten sitä on tarkoitus uudistaa vuoden 2024 aikana.

Oriveden kaupunginvaltuusto on ohjannut konsernia vuoden 2023 aikana. Konsernia koskevia päätöksiä on tehty lainatakausten ja yhtiökokousten toimiohjeiden muodossa. Merkittävimmät konsernia koskevat valtuuston päätökset vuonna 2023 olivat Oriveden Kotikoivu Oy:n perusparannukseen kesäkuussa myönnetty 0,25 milj. euron tilapäislainan takaisinmaksuajan pidentäminen vuodella sekä myönnetty 0,2 milj. euron laina 10 vuodeksi.

Lisäksi valtuusto on linjannut, että kaupunki tai sen tytäryhtiö Oriveden Kotikoivu Oy voi olla mukana vauhdittamassa markkinaehtoista asuntotuotantoa osallistumalla rivitalohankkeeseen enintään 40 %:lla ostamalla osakkeita, ellei hanke ilman kaupungin panosta käynnisty.

Muuten kaupunginhallitus on ohjannut konsernia ja antanut normaalit toimiohjeet yhtiökokousedustajilleen. Kaupunkikonsernin johto ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat vuoden aikana keskustelleet yhtiöiden taloudellisesta ja toiminnallisesta tilanteesta ja konsernijohto on antanut suullisia toimintaohjeita. Oriveden Kotikoivu Oy:n kanssa on käyty konsernineuvottelu yhtiön kiinteistöjen perusparannukseen liittyen. Neuvottelussa todettiin, että asioista voidaan tehdä päätöksiä sen jälkeen, kun yhtiön kiinteistöjen reaaliarvostus on tehty. Kaikkien tytäryhtiöiden kanssa on käyty vuosittainen konsernineuvottelu ennen kaupunginhallituksen omistajaohjausta yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä.

Hyvinvointialueet käynnistyivät vuoden 2023 alusta, jolloin Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toiminta päättyi ja poistui myös Oriveden kaupunkikonsernista. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän poistuminen vaikutti merkittävästi mm. Oriveden kaupunkikonsernin tasetta pienentävästi ja tunnuslukuja heikentävästi.

6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Oriveden Jäähalli Oy:n taloudellinen tilanne helpottui merkittävästi vuonna 2019 tehdyn pääomasijoituksen ansiosta. Kaupungin tekemällä pääomasijoituksella yhtiön jäähdytys- ja ilmastointilaitteistoja pystyttiin korjaamaan ja sitä kautta luomaan paremmat edellytykset jääurheilun harrastamiselle. Koronapandemian jälkeen yhtiön tilanne on parantunut ja liikevaihto kasvanut. Yhtiön materiaali- ja ylläpitokulut ovat kuitenkin nousseet vuoden 2023 aikana, jolloin yhtiön tilikauden alijäämä on kasvanut. Tehdyistä alijäämäisistä tilinpäätöksistä huolimatta Oriveden Jäähalli Oy:n taloudellinen tilanne on vielä hyvä.

Oriveden Kotikoivu Oy:n taloudellista tervehdyttäminen on saattanut yhtiön aiempaa vakaammalle pohjalle ja tervehdyttämisen jatkamisella pyritään samaan asuntokantaan myös uudistumista. Yhtiö on vuoden 2021 aikana tehnyt perusparantamisen edellyttämiä selvityksiä ja suunnitelmia. Oriveden Kotikoivu Oy:n kiinteistöjen perusparantamista koskevaa omistajaohjausta on käsitelty myös vuoden 2023

aikana ja 200.000 euron laina yhtiön kiinteistöjen perusparannusta varten. Vuoden 2022 arviointikertomuksen yhteydessä tarkastuslautakunta esitti Oriveden Kotikoivu Oy:n kiinteistöjen reaaliarvostuksen teettämistä ulkopuolisella taholla. Arvostustyö on talvella 2024 käynnissä ja omistaja päättää sen perusteella tulevista taloudellisista toimenpiteistä. Oriveden Kotikoivu Oy:n asuntojen kysyntä on hieman heikentynyt kysyntää vastaamattomien asuntokokojen ja korkean vuokratason vuoksi.

Orivesi-talo Oy:n taloudellinen tilanne on vakaa ja sen arvioidaan jatkuvankin sellaisena, ellei merkittäviä vuokralaisia (esim. Pirkanmaan hyvinvointialue) irtisano vuokrasopimuksiaan.

Konsernin tulevan kehityksen arvioidaan olevan taloudellisen tilanteen kiristymisen vuoksi tytäryhtiöiden osalta epävarmalla pohjalla.

6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksen on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tulokSELLISTA, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Oriveden kaupungin myy tytäryhtiöilleen isännöintipalveluja sekä tietohallintopalveluja, joten tätä kautta omistajaohjaus ja –valvonta on kiinteää. Kaupungin tilapalvelut tuottaa vuokra-asuntoyhtiöille kiinteistöhoito- ja huoltopalvelut, joten myös tältä osin yhteys konsernin emoon säilyy.

Konserniohje sekä Oriveden kaupungin hankintoja koskeva ohje on hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksissa. Riskienhallinnan osalta tytäryhtiöillä on käytössä Oriveden kaupungille palveluja tuottavan Söderberg & Partners Oy:n palvelut. Riskienhallinnan osalta tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet mukana kaupungin riskienhallinnan koulutuksen työpajoissa ja heitä on tässä yhteydessä ohjeistettu yhtiöiden riskiarvioinnin laatimiseen. Tytäryhtiöillä on myös mahdollisuus käyttää mm. Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n yhteiskilpailuttamia tuotteita ja palveluita. Ainakin sähköt ja erilaiset suunnitteluun liittyvät palvelut hankitaan myös tytäryhtiöille ao. kilpailutuksen kautta.

Kaupunginhallitus on valtuustokauden vaihtuessa antanut ohjeet tytäryhtiöiden hallituksiin valittavista jäsenistä sekä tilintarkastajista vuosille 2021-2025.

Kaupunginhallitus antaa vuosittain toimiohjeet konserniin kuuluville yhtiöille tilinpäätösten käsittelemisestä ja ohjeissa otetaan kantaa niihin asioihin, joita tulee yhtiössä kehittää tai valvoa. Kaupunginhallitus ei ole vuonna 2023 tehnyt normaalin tilinpäätöksen hyväksymistä koskevan ohjeistuksen lisäksi mitään erityisiä huomioita.

Oriveden kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhtiöt raportoivat konserniohjeen mukaisesti toiminnastaan ja taludestaan puolivuotiskausittain, osavuotiskatsaukseen 30.6. tilanteesta ja tilinpäätökseen 31.12. tilanteesta.

Konsernivalvonnan järjestämisestä on laadittu selonteko konsernijohtoon, kaupunginhallituksen sekä tytäryhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien tekemän itsearviointin yhteenvetona. Selonteon laatimisessa on käytetty tarkoitusta varten laadittua lomaketta, jossa selvitetään:

- toimivallan ja vastuun jako konserniohjauksessa,
- ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä,
- konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi,

- tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi,
- keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö,
- konsernipalvelujen käyttö ja siirtohinnoittelun kustannusvastaavuus sekä
- riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytär- ja osakkuusyhteisöissä.

Kyselyyn saatiin yhteensä vain 13 vastausta (max. 31), joten noin 42 % kaupunginvaltuuston puheenjohtajista, kaupunginhallituksen ja tytäryhtiöiden hallitusten jäsenistä sekä toimivasta johdosta vastasi kyselyyn. Vastausten perusteella yhteenvetona laaditun selonteon mukaan konsernivalvonnan toimivallan ja vastuun jaossa on tapahtunut monessa kohdassa heikkenemistä. Konsernijohtoon ja sen vastuiden määrittelyyn nähdään pysyneen ennallaan Edelleen tytäryhtiöille annettujen ohjeiden täsmällisyyden ja riittävyden sekä omistajapoliittiset ohjaukset nähdään pysyneen ennallaan. Kyselyyn vastanneiden mukaan tytäryhtiöiden hallitusten jäsenien valinnassa on riittävästi painotettu asiantuntemusta ja riippumattomuutta ja yhtiöissä on toimittu konserniohjeiden mukaisesti. Lisäksi koetaan, että konsernijohto on yhdessä tytäryhteisöjen kanssa luonut hallitusten jäsenten systemaattiset perehdytys- ja koulutusmenettelyt. Koulutuksen kehittäminen onkin ollut kahden edellisen vuoden kehittämiskohteita, joten tavoite tältä osin on saavutettu.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskevan arvioinnin osalta kaikki osa-alueet, eli ohjaus, valvonta ja raportointi ovat hyvällä tasolla. Ainoa kehittämiskohde vastausten perusteella on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden riittävä varautuminen tuleviin korvausinvestointeihin. Yhtenä merkittävänä tekijänä tähän vastaukseen lienee se, että Oriveden Kotikoivu Oy:n taloudellinen tilanne on ollut muutaman vuoden haastava, eikä yhtiö ole riittävästi pystynyt varautumaan kiinteistökantansa perusparantamiseen. Oriveden Kotikoivu Oy:n kiinteistöjen reaaliarvostus on vuoden 2024 talvella käynnissä ja omistaja päättää sen perusteella yhtiön tulevaisuudessa tarvitsemasta rahoituksesta.

Tytäryhtiöiden toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta ja raportointi on hyvällä tasolla, mutta heikentymistä koetaan tapahtuneen varsinkin tytäryhtiöiden investointien raportoinnissa ja niihin varautumisessa. Erittäin hyvällä tasolla koetaan olevan konsernijohtoon edellyttämien merkittävien ratkaisujen etukäteen hyväksyttämisen. Keskusteluyhteyden tiivistäminen konsernijohtoon kanssa on vuosia ollut kehittämistoimenpiteenä, joten kehittämistoimet ovat tältä osin onnistuneet.

Konsernipalvelujen käytön koetaan olevan hyvällä tasolla, mutta niiden hinnoittelun ei koeta olevan kustannusvastaavia. Kustannusten hinnoittelun osalta tuleekin tulevaisuudessa kiinnittää huomiota siihen, että tytäryhtiöt ovat mukana mm. alueiden kunnossapidon palvelujen kilpailutusta tehtäessä.

Riskienhallintajärjestelmien on arvioitu hieman heikenneen, mutta olevan silti vielä keskinkertaisella tasolla. Riskienhallinnan parantaminen on ollut vuoden 2023 kehittämiskohde, mutta tehty työ ei ole vielä heijastunut käytännön toimintaan. Kaupungin ja tytäryhtiöiden käyttöön on hankittu riskienhallintaohjelmistolla, jonka avulla voidaan kartoittaa ja seurata erilaisia riskejä. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ovat syksyllä 2023 olleet mukana kaupungin riskienhallinnan koulutuksessa ja jalkauttavat asiaa edelleen yhtiöiden hallituksille.

6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2023	2022
1 000 €		
TOIMINTATUOTOT	8 012	35 216
TOIMINTAKULUT	-30 205	-94 754
Osuus osakeyhtiön voitosta/tappiosta	114	155
TOIMINTAKATE	-22 080	-59 383
Verotulot	21 775	38 409
Valtionosuudet	5 529	26 825
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	197	70
Muut rahoitustuotot	163	249
Korkokulut	-517	-246
Muut rahoituskulut	-131	-155
Rahoitustuotot ja -kulut	-288	-82
VUOSIKATE	4 936	5 769
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 302	-4 317
Omistuksen eliminointierot		
Kertaluonteiset poistot	-338	-200
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset	-3 641	-4 517
Satunnaiset tuotot ja kulut		
TILIKAUDEN TULOS	1 296	1 252
Tilinpäätössirrot	0	-9
Tilikauden verot	-11	-78
Laskennalliset verot	17	92
Vähemmistöosuudet	3	-141
TILIKAUDEN YLI-/ALUÄÄMÄ	1 305	1 115
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/toimintakulut %	-26,50 %	-37,20 %
Vuosikate/ poistot %	-135,60 %	-127,70 %
Vuosikate €/asukas	558	645
Kunnan asukasmäärä 31.12.	8842	8939

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
1 000 €		
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 936	5 769
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-11	-88
Tulorahoituksen korjaukset	-86	-303
Toiminnan rahavirta	4 839	5 378
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 589	-6 731
Rah.os. investointimenoihin	62	25
Pys.vast.hyöd. luov.tulot	102	522
Investointien rahavirta	-5 424	-6 184
Toim. ja invest. rahavirta	-585	-806
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaam. lisäykset	-703	0
Antolainasaam. vähennys	-303	-232
Antolainauksen muutokset	-1 005	-232
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 689	6 323
Pitkäaik. lainojen vähennys	-4 105	-5 278
Lyhytaik. lainojen muutos	1 500	201
Lainakannan muutokset	3 084	1 246
Oman pääoman muutokset	-1	-102
Muut maksuvalm. muutokset		
Toim. ant. varojen ja po.n muutos	-13	-31
Vaihto-omaisuuden muutos	0	-29
Saamisten muutos	572	-455
Korottomien velk. muutos	-3 106	361
Muut maksuvalm. muutokset	-2 548	-153
Rahoituksen rahavirta	-470	758
Rahavarojen muutos	-1 055	-48
Rahavarat 31.12.	4 259	7 781
Rahavarat 1.1.	5 314	7 829
Rahavarojen muutos	-1 055	-48

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta	-890	-4 170
Investointien tulorahoitus	87,3 %	85,4 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,47	1,47
Lainanhoitokate	1,45	1,45
Kassan riittävyys pv	27	27

KONSERNITASE

VASTAAVAA 1 000 €	2023	2022	VASTATTAVAA 1 000 €	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	49 601	63 809	OMA PÄÄOMA	23 536	27 250
Aineett.hyödykkeet	0	580	Peruspääoma	16 831	20 335
Aineettom.oikeudet	0	235	Yhdist.ja säät.peruspo	0	5
Muut pitkäv.menot	0	340	Arvonkorotusrahasto	0	0
Ennakkomaksut	0	4	Muut omat rahast.	10	10
Aineelliset hyödykk.	45 219	57 894	Edell.tilik.ali/ylijäämä	5 390	5 785
Maa- ja vesialueet	6 784	6 953	Tilikauden ali/ylijäämä	1 305	1 115
Rakennukset	23 263	34 736	VÄHEMM.OSUUEDET	67	397
Kiinteät rak. ja laitt	11 115	10 658	PAKOLLISET VARAUKS.	0	620
Koneet ja kalusto	269	1 392	Eläkevaraukset		
Muut aineell.hyödyk	57	68	Muut pakolliset	0	620
Enn.maks. ja kesk.e	3 731	4 087	TOIMEKSIANT.POT	381	358
Sijoitukset	4 382	5 335	VIERAS PÄÄOMA	31 970	48 260
Osakkuusyhteisöos.	3 175	3 858	Pitkäaik.koroll.vpo	20 049	29 285
Muut osakk.ja osuudet	697	931	Pitkäaik.koroton vpo	1 730	1 725
Muut lainasaamiset	0	13	Lyhytaik.koroll.vpo	4 785	4 625
Muut saamiset	510	534	Lyhytaik.koroton vpo	5 406	12 625
TOIMEKSIANT.VARAT	311	224	VASTATTAVAA YHT.	55 954	76 885
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 042	12 852			
Vaihto-omaisuus	0	249			
Saamiset	1 782	4 821			
Pitkäaik.saamiset	3	58			
Lyhytaik.saamiset	1 779	4 764			
Rahoitusarvopaperit	1 157	1 250			
Rahat ja pankkisaam.	3 103	6 532			
VASTAAVAA YHT.	55 954	76 885			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste	42,18 %	35,58 %
Suht.velkaantun.%	90,50 %	48,00 %
Kert.ali/ylijäämä 1000 €	6 695	6 900
Kert.ali/ylijäämä, €/asuk	757	772
Kons.lainat 31.12. 1000 €	24 834	33 910
Kons.lainat €/asuk	2 809	3 793
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000 €	25 798	38 555
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 918	4 843
Kons.lainasaa.1000€	0	13
Kunnan asukasluku	8 842	8 939

7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

7.1 Hallituksen esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Lisäksi mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Vuoden 2023 tilikauden tulos osoittaa ylijäämää 1 535 078,25 euroa.

Oriveden kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1. tuloutetaan poistoeroa poistosuunnitelman mukaan 76 344,12 euroa,
2. kirjataan tilikauden ylijäämä 1 611 422,37 euroa taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämä –tilille.

7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Oriveden kaupungilla on edellisten tilikausien ylijäämiä vuoden 2023 tilinpäätöksessä 8,72 milj. euroa. Tulevien vuosien talousarvion ja taloussuunnitelmien 2024-2026 perusteella ennakoidaan tilikausilta tulevan alijäämää noin 7,72 miljoonaa euroa, joten nykyinen taseen ylijäämä riittää taloussuunnitelma-kaudelta mahdollisesti tulevien alijäämien kattamiseen. Kaupunginhallitus on vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä linjannut, että vuoden 2024 aikana laaditaan kaupungin toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelma, jolla pyritään löytämään talouden tasapainottamiskeinoja.

8. Talousarvion toteutuminen

8.1 Käyttötalouden toteutuminen

8.1.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta

KAUPUNGINHALLITUS

	TA 2023	Muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	811 980		811 980	1 019 518	207 538
Toimintakulut	-6 528 490		-6 528 490	-5 796 419	-732 071
Toimintakate	-5 716 510		-5 716 510	-4 776 901	-939 609
Poistot ja arvonalentumiset	0		0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 716 510		-5 716 510	-4 711 430	-1 005 080

= valtuustoon nähden sitova erä

Vaalit

Tilivelvollinen:

Vaalien tehtävänä on vastata vaalilautakunnan tehtävistä. Lautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Vaalilautakunnan sihteerinä toimii hallintosihteerinä Helena Lappi.

Tilintarkastus

Tilivelvollinen: Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Markku Kallio

Tilintarkastuksen tehtävänä on:

- o valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- o arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- o arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista ja riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamaton alijäämää,
- o huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- o valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi sekä
- o valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Yleisjohto ja kehittäminen

Tilivelvollinen: Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Yleisjohton ja kehittämisen tehtävänä on vastata kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta ja sisäisestä valvonnasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: kaupunginvaltuuston ja -hallituksen, tilapäiset toimikunnat, kaupungin johtoryhmän, sisäisen tarkastuksen, yleisen kehittämisen, elinvoimapaalvelut sekä Tampereen kaupunkiseudun seutuyhteistyön.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Laadukkaiden asumisen vaihtoehtojen lisääminen;</p> <ul style="list-style-type: none"> - vähintään yksi uusi hanke on käynnistynyt - kaupunki toimii aktiivisesti yksityisten investointien houkuttelemiseksi omien kehittämishankkeiden edistämisen lisäksi 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupintien senioritalohanke valmistui lokakuussa 2023. - Mattilanniityn alueelle suunnitellaan rivitalohanketta ja tontit on varattu. Hankkeita ei ole vielä saatu käyntiin. - Kotikoivun perusparannukset alkavat Laitamontiellä ja Viitantiellä - Laitamontien rivitalojen ja Kääjäntie 7 CD:n myyminen etenee ja Kääjäntie 7 AB puretaan viimeistään alkuvuonna 2024. - Kirkkolahdenrannan alueella käydään neuvotteluja kaavoituksen puitesopimuksesta; tavoite rivitalotontti Kirkkolahden rannalle. - Maankäyttösopimusten periaatteet on hyväksytty.

	<p>Kehitämme asemanseutua;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kahdelle vuonna 2022 hankitulle tontille on löytynyt pitkän tähtäimen kehittämistä tukeva jatkokäyttö. - aseman makasiinirakennuksen toimintaa kehitetään. <p>Elinkeinoelämän kehittäminen;</p> <ul style="list-style-type: none"> - edistetään aktiivisesti uutta yritys- aluetta 9-tien varteen. Laaditaan kaavataloudellinen selvitys alueen rakentamisesta (Yliskylä-Orivesi). - tiivis, rakentava vuoropuhelu olemassa olevien yritysten/yrittäjien kanssa. 	<p>Periaatteet mahdollistavat maankäyttösopimusten käytön laajentamisen, jotta houkuttelevia asumisen vaihtoehtoja saadaan kehitettyä lisää kaavahankkeilla myös yksityisessä omistuksessa olevilla alueilla.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaupunki on sitoutunut ostamaan kaupungin alueella vuosina 2023-2025 toteutettavista yksityisrahoitteisista asuntotuotantokohteista enintään 40 %/asuntotuotantokohte. Kaupunginhallitus harkitsee osuudet hankkeittain. - Hankitulle alueelle kohdistuu alustavaa mielenkiintoa. - Makasiinin käyttöä rajoittaa rakennuksen sisätilojen kunto. - Oripohjan yritysalueen laajennuksen asemakaavahanke on aktiivisessa vaiheessa. Tavoitteena asettaa kaava nähtäville loppuvuonna 2023 tai alkuvuodesta 2024. - Oripohjan kaavahankkeessa on järjestetty kaavoituksen normaalien osallistumismahdollisuuksien lisäksi alueen yrittäjille ja maanomistajille kysely tarpeista sekä infotilaisuus. - Kaupunki on mukana yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa laatimassa valtatie 9 tie-suunnitelmaa Orituvan ja Oriveden eritasoliittymän välillä. Ratkaisulla mahdollistetaan myös uusien yritysalueiden suunnittelu. - Kaupunki käy aktiivisesti neuvotteluja mainituilla alueilla maanhankinnasta. - Kaupunki osallistuu aktiivisesti seudulliseen keskusteluun uusien yritysalueiden sijoittelusta. - Vuoropuhelua yritysten kanssa on lisätty merkittävästi ja jalkauduttu yrityksiin
--	--	---

	<p>Seurataan elinvoimaohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nettomuutto on positiivinen. - yrittäjättyytyväisyys lisääntyy. - tonttikysyntä kasvaa. - työttömien osuus työvoimasta pienenee. <p>Vapaa-ajanasuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi; määrä kasvaa.</p>	<p>aikaisempia vuosia enemmän mm. työllisyyspalvelujen toimesta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asuntotontteja asemakaava-alueella on myyty 4 kpl, varattu 9 kpl, joista varauksen jatkoja on 8 kpl. Tonttikysyntään ja hankkeiden käynnistymiseen vaikuttaa hidastavasti yleinen taloustilanne sekä rakennusalan tilanne. - Yritysten sijoittumista vaikeuttaa haasteellisen taloustilanteen ja epävarmuuden lisäksi valmiiden edullisten toimitilojen puute ja epäily työvoiman riittävydestä (väestön väheneminen). - työttömien osuus työvoimasta 31.12. oli 10,2 %, kun edellisvuonna se oli 9,2 %. - Vuonna 2023 poikkeamislupia käyttötarkoituksen muutokseen myönnetty 12 kpl, joista lomarakennuksen käyttötarkoituksen muutoksia vakituisen asumiseen oli 7 kpl, omakotitaloille asemakaava-alueella 1 kpl, talousrakennuksille 2 kpl, asuinrakennuksen/talousrakennuksen laajentamiseen 1 kpl sekä lomarakennuspaikan saunarakennukselle 1 kpl. - Suunnittelutarvekaisuja omakotitalon suunnittelutarvealueelle 1 kpl. - Rakennuslupia uusille omakotitaloille myönnettiin 10 kpl sekä käyttötarkoituksen muutokseen loma-asunnoista vakituisen asumiseen 8 kpl.
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Palvelukeskusten ja yksiköiden välisen yhteistyö ja tiedonkulku on parantunut;</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehdään kysely palvelukeskuksille ja yksiköille 	<ul style="list-style-type: none"> - palvelukeskusten ja yksiköiden yhteistyötä ja tiedonkulkua on edistetty mm. esihenkilöfoorumien ja erilaisten yhteisten tapahtumien avulla. - yhteistyötä koskeva kysely toteutetaan vuoden 2024 aikana.

	Kaupunkikonsernin talous on tasapainossa; - konsernin tunnusluvut pysyvät vähintään edellisen vuoden tasossa.	- konsernin tunnusluvut ovat konsernirakenteen muuttamisen myötä pääosin heikentyneet edellisvuodesta
--	--	---

Henkilöstöpalvelut

Tilivelvollinen: Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Henkilöstöpalvelut huolehtii kunnalle työnantajana kuuluvista henkilöstöasioista. Henkilöstöpalveluissa hoidetaan henkilöstön palkkaus- ja palvelusuhdeasiat, yhteistoimintaan liittyvät asiat sekä muut virka- ja työehtosopimusten ja työolainsäädännön soveltamiseen kuuluvat tehtävät sekä koordinoidaan henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämistä.

Henkilöstöpalvelujen tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: henkilöstö- ja palkkahallinto (3,5 htv), jäsenmaksut Suomen Kuntaliitolle ja Pirkanmaan liitolle, merkkipäivä- ym. muistamiset, yhteistoiminta (laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa) sekä työhyvinvoinnin kehittäminen (koko henkilöstön tyhy-toiminta) sekä työllisyyspalvelut.

Työllisyyspalvelut sisältävät työmarkkinatuen kuntaosuuden sekä työllisyyden edistämisen kuntakokoukseen, jota toteutetaan ajalla 1.3.2021-31.12.2024, etsivän nuorisotyön, velvoitetyöllistämisen sekä nuorten kesätyöllistämisen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Nuorten työllistymismahdollisuuksien parantuminen; kaupungin kesätyöpaikkojen määrä sekä kesätyöseteleiden ja 4H-yrittäjien starttirahojen käyttö lisääntyy edellisestä vuodesta.</p> <p>Työllisyyspalvelut toimivat sujuvasti ja työnantajayhteistyö kehittyy, jonka myötä myös palkkatukityöllistäminen sekä työkokeilumahdollisuudet lisääntyvät vuoden aikana.</p> <p>Aktivointiaste nousee (tavoitetaso 35 %). Työttömyysaste laskee.</p>	<p>Kaupungin kesätyöpaikkoja 30 kpl (2022: 30 kpl) Kesätyöseteleitä 9 kpl (2022: 5 kpl) uusina 4H-yrityksiä perustettu 8kpl (2022: 8 kpl)</p> <p>Aktivointiaste kokeilu/23: ka. 34,2 % (2022: 34,6 %) Työttömyysaste 12/23: 10,2 % (12/22: 9,2 %)</p>
Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Työhyvinvoinnin kehittämisohjelma päivitetään talvella 2023. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain henkilöstötilinpäätöksessä.</p> <p>Työtyytyväisyyskysely tehdään vuosittain (vastaajien lukumäärä ja kyselyn tulokset kehittyvät positiivisesti edelliseen vuoteen verrattuna).</p>	<p>Ohjelma valmistui syksyllä 2023</p> <p>Kevan kysely tehty 3–4/2023. Vastaajia 186 kpl ja vastausprosentti 55,6. Vastausprosentti laski 6 %-yksikköä edellisestä kyselystä. Tulokset pysyneet pääosin ennallaan. Suosittelevien</p>

	<p>Työkykyjohtamisen kehittäminen; vuoden 2023 aikana luodaan työkykyjohtamisen rakenteet.</p> <p>Kehitetään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa -säännölliset tapaamiset 2-3 krt/vuodessa - uudet tarpeenmukaiset toimintamuodot (mm. etäpalvelut, kuntoutusryhmät)</p> <p>Sairauspoissaolopäivät (pvä/hlö, kehitys edellisistä vuosista).</p> <p>Vakituisen henkilöstön vaihtuvuus tulosalueittain.</p> <p>Esihenkilövalmennus (osallistujien määrä, koulutuksien määrä, arvosana ja palautteet valmennukselle).</p> <p>Henkilöstön koulutuksiin osallistuminen (osallistujien määrä, koulutuksien määrä).</p>	<p>määrä kasvanut 7 %-yksikköä ol- len nyt 79 %.</p> <p>Työterveyshuollon yhteistyö toteutunut suunnitellusti.</p> <p>Sairauspoissaolopäivät vähentyneet n. 25 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (2023: 2227 pv, 2022: 2982 pv).</p> <p>Vakituisia työ- ja virkasuhteita avoimna 1–6/2023 Kuntarekrypalvelussa 36 kpl (vakituisen henkilöstön määrä 298).</p> <p>Esihenkilötapaamisia järjestetty 5 kpl, esihenkilöistä lähes kaikki osallistuneet ko. tilaisuuksiin.</p> <p>Raportoidaan henkilöstökertomuksessa.</p>
--	---	---

Hallinto- ja talouspalvelut

Tilivelvollinen: talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja

Hallinto- ja talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelujen tarvitsemia talous-, toimisto- ja tietohallinnon tukipalveluja.

Hallinto- ja talouspalvelujen tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: hallinto- ja toimistopalvelut (lautakuntien ja palvelukeskusten sihteeripalvelut), taloushallinnon tukipalvelut (maksuliike, osto- ja myyntireskontra, perintä sekä riskienhallinta) sekä tietohallintopalvelut. Lisäksi kustannuksiin sisältyy Oriveden kaupungin osuus Tampereen kehyskuntien yhteisen tietohallintojohtajan ja kehittämisresurssin palkkauksesta sekä Tampereen kaupungin tuottamien seudullisten tietohallintokustannusten osuus.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä 	<p>Tiedonhallinnan tehostaminen; Sähköinen arkistojärjestelmä on hankittu ja sähköisen arkistoinnin valmius on olemassa.</p>	<p>Sähköinen arkistointijärjestelmä on hankittu syksyllä 2023 ja se on otettu käyttöön.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Sähköisten palvelujen lisääminen; kaksi uutta sähköistä palvelua on otettu käyttöön.</p>	<p>Eettinen ilmoituskanava (ns. Whistleblow-direktiivi) on otettu käyttöön osana riskienhallintaohjelmistoa.</p> <p>Asiakirjojen (mm. sopimusten) sähköinen allekirjoitusmahdollisuus on otettu käyttöön koko organisaatiossa.</p>
--	---	--

Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2023 lopulla Tampereen seudullisen ICT-strategian, jonka yksi painopiste on kuntarajat ylittävä järjestelmäkehitys eri toimialoilla. Lisäksi kaupunginhallitus hyväksyi Tampereen seudun sähköisten viestintävälineiden käyttösäännöt, jotka ohjaavat kaupungin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden viestintävälineiden työ- ja yksityiskäyttöä sekä esim. tekoälyn käyttöä työtehtävissä.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut Orivedelle tuottaa 1.1.2023 alkaen Lempäälän kunta. Määrärahoissa oli varaus kuntaosuutta varten.

Sote- ja erikoissairaanhoidopalvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestää 1.1.2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialue.

Tulosalue sisältää jatkossa ympäristöterveydenhuollon kustannukset, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston toiminnasta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiosta sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen vanhoista eläkeperusteisista maksuista aiheutuvat kustannukset.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Hyvinvointisuunnitelman v. 2022-2025 tavoitteiden toteutuminen. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointitilinpäätöksessä.</p> <p>Mahdollistetaan vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen toiminta (kokousten/tapahtumien määrä, talousarvion toteutuminen).</p>	<p>Tavoitteiden toteutuminen raportoidaan hyvinvointitilinpäätöksessä.</p> <p>vanhusneuvosto: kokoukset 5 kpl + 1 kpl vierailu + 1 kpl yhteiskokous Treen neuvoston kanssa vammaisneuvosto: kokoukset 5 kpl + 1 kpl vierailu</p>

8.1.2 Lasten ja nuorten lautakunnan alainen toiminta

LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA

	TA 2023	Muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 140 750	540 000	1 680 750	1 273 749	-407 001
Toimintakulut	-16 981 650		-16 981 650	-16 619 576	-362 074
Toimintakate	-15 840 900	540 000	-15 300 900	-15 345 827	44 927
Poistot ja arvonalentumiset	-36 340		-36 340	-44 658	8 318
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 877 240	540 000	-15 337 240	-15 390 485	53 245

= valtuustoon nähden sitova erä

Hallintopalvelut

Tilivelvollinen: Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Hallintopalvelujen tehtävänä on vastata koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahallinnosta, opiskeluhoollosta, henkilöstö- ja taloushallinnosta sekä hanketoiminnasta. Hallinnolla on kokonaisvastuu Oriveden kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelujen suunnittelusta ja kehittämisestä.

Hallintopalvelujen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: hallinnon, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja elämänlaatupalveluiden tulosalueet. Kaupungin hallinto- ja talouspalvelut vastaavat kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksen toimistopalveluiden tuottamisesta.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Edistämme asukkaiden hyvinvointia <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	Toteutamme nykyiset hankkeet ja haemme aktiivisesti uusia hankerahoituksia toiminnan laadun ja henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittämiseksi. <ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatus otetaan mukaan akkreditointikonsortioon. • Käynnistetään esi- ja alkuopetuksen lukututortoiminta kaikissa alakouluissa. • 10 % koulujen oppilasmäärästä osallistuu kansainvälisiin liikkuvuuksiin lukuvuosittain. • 10 % koulujen henkilökunnasta osallistuu kansainvälisiin liikkuvuuksiin lukuvuosittain. • Vastuullinen kansainvälisyys -materiaali otetaan käyttöön kaikissa Oriveden kouluissa. • Vahvistetaan ja laajennetaan Suomen UNESCO Baltic Sea Project -kouluverkostoa: 	Tavoitteet ovat toteutuneet. Varhaiskasvatus on otettu mukaan akkreditointiin. Lukututortoiminta on käynnistynyt kaikkien alakoulujen esi- ja alkuopetuksessa. Kansainväliset liikkuvuudet ovat toteutuneet suunnitellusti sekä oppilaiden että henkilökunnan osalta. Vastuullinen kansainvälisyys -materiaali ohjaa koulujen toimintaa. Yhteiskoululle on saatu Unesco-status.

	<p>Yhteiskoululle haetaan UNESCO-koulustatusta.</p> <p>Toteutamme lasten ja nuorten kasvua ja oppimista tukevia hankkeita ja projekteja yhteistyössä muiden kaupungin palvelujen kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena on vähintään yksi yhteinen hanke. 	<p>Rovastinkankaan koulun ja lukion oppimisympäristöjen kehittämisen yhteistyöhanke teknisten palvelujen kanssa.</p> <p>Lukuintoa esi- ja alkuopetukseen on Pirkanmaan yhteinen hanke, jossa ovat alakoulujen lisäksi myös kirjastot ovat mukana.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Otamme käyttöön seudun yhteisen varhaiskasvatuksen eVaka-toiminnan-ohjausjärjestelmän.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mittarina on eVakan toteuttaminen. 	<p>Toteutunut osittain.</p> <p>eVakan valmistelu ja käyttöönotto on edennyt suunnitellusti. Järjestelmä otetaan käyttöön asteittain vuoden 2024 aikana. Seudullinen työryhmä (Tampere lukuun ottamatta) kokoontuu säännöllisesti ja kehyskuntien lisäksi mukana on myös Hämeenkyrö.</p>

Taloussuunnitelman muut perustelut

- Vuoden 2023 hankerahoitukset:**
  - Lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria vahvistava Lukukaari-hanke (yläkoulu)
  - Koulun kerhotoiminnan tukeminen (perusopetus)
  - Erasmus+ -akkreditointi (perusopetus)
  - Erasmus+ / Yhteiskoulu ja lukio
    - Erasmus+ KA229 Hello Teenager! / Yhteiskoulu ja lukio
    - Erasmus+ KA1 Staff mobility / Yhteiskoulu
  - Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet
  - Varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet
  - Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosina 2022–2023
  - Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosina 2022–2023
  - OKM:n erityisavustus esi- ja perusopetuksen oppilaiden digitaalisten taitojen kehittämiseen osana Uudet lukutaidot -kehittämishjelmaa vuosina 2022–2023
  - OKM:n erityisavustus digitaalisiin taitoihin ja osaamiseen liittyvän hyvän pedagogisen toiminnan kehittämiseen varhaiskasvatuksessa osana Uudet lukutaidot -kehittämishjelmaa vuosina 2022–2023

Hankkeet ovat toteutuneet.

- Seudulliset hankkeet:**
  - Sitouttavan koulu yhteistyön pilotointi (SKY)
  - Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen ja inklusion kehittämishanke (VINK)
  - Inklusiivinen koulu (PINK)

- Kangasalan koordinoima seitsemän kunnan yhteishanke: ”Lukuintoa Pirkanmaan esi- ja alkuopetukseen – voimalla seitsemän kunnan”
- Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistymisen kehittämishanke Yhteinen Itämeri

Hankkeet ovat toteutuneet. Lisäksi on käynnissä seuraava hanke:

- Tampereen koordinoima Tampereen alueen globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen hanke Yhdessä vahvoja.

Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: varhaiskasvatuspäällikkö Sari Koivisto

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhdessä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: varhaiskasvatus, jota tarjotaan myös vuoro-ohitoa tarvitseville, perhepäivähoito, esiopetus, lakisääteinen lasten kunnallinen kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, yksityisen hoidon kuntalaisä sekä yksityisen varhaiskasvatuksen palveluseteli. Palveluja järjestetään osin yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Edistämme asukkaiden hyvinvointia <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	Toteutamme laadukasta varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa uuden varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on ensisijainen ja huoltajien kanssa tehdään kasvatusyhteistyötä. <ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme koko varhaiskasvatuspalveluja koskevan asiakastyytyväisyyskyselyn vuonna 2023 ja hyödynnämme kyselystä saatuja palautteita varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä. Tavoitekeskiarvo on 4/5 arviointiasteikolla 1–5. • Lapsille toteutetaan oma tyytyväisyyskysely kuvien avulla. Tavoitekeskiarvo on 4/5 arviointiasteikolla 1–5. • Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut huoltajien kanssa toteutuvat 100-prosenttisesti. 	Toteutunut osittain. Asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan Valssi-arvioinnin yhteydessä kevätkaudella 2024. Lasten tyytyväisyyskysely on toteutettu 2023. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut on pidetty varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajien kanssa 100-prosenttisesti.
Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä 	Kunnalliset varhaiskasvatuspaikat ovat tehokkaassa käytössä ja varhaiskasvatuksen henkilöstöresurssit ovat tarkoituksenmukaisessa ja tehokkaassa käytössä.	Toteutunut osittain. Päiväkotien täyttöaste on ollut yli 90 % kaikissa muissa varhaiskasvatusyksiköissä paitsi

<p>- Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Päiväkotien täyttöaste on vähintään 90 %. <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Oriveden kaupungille valtion erityisavusta varhaiskasvatuksen digitaalisten taitojen kehittämiseen osana Uudet lukutaidot -kehittämishjelmaa. Laitekannan lisääminen on ajankohtaista vuonna 2023, jotta varhaiskasvatussuunnitelma ja henkilöstön sekä lasten digitaalisen osaamisen kaupunkitasoinen yhdenvertaisuus toteutuvat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vopeka-kysely digitaidoista toteutetaan koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle. • Laiteleasingin toteutuminen: 50 iPadia, 7 videotykkiä, 7 dokumenttikameraa sekä kuvanäytöt eteistiloihin 10 kpl. • Lasten digitaitojen kehittymistä mitataan digipassin avulla. Tavoitteena on, että lapsi on tutustunut vähintään 70-prosenttisesti digipassin osa-alueisiin. <p>Pidämme kehityskeskustelut varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa kerran vuodessa (koko kaupungin ohje kerran 1,5 vuodessa). Kehityskeskusteluilla on merkitystä mm. kuulluksi tulemisessa sekä työntekijän kohtaamisessa. Henkilöstön osaamista kehitetään keskusteluissa nousseiden tarpeiden pohjalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittarina kehityskeskustelujen toteutumisprosentti, tavoite 100 %. • Kehityskeskustelujen hyötyä kartoittava palautekysely toteutetaan koko henkilöstölle. Tavoitekeskiarvo on 4/5 arviointias-teikolla 1–5. <p>Tarjoamme varhaiskasvatuksen henkilöstölle aktiivisesti lisä- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia. Kannustamme erityisesti Osakkeen koulutusten hyödyntämiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyödyntää Osakkeen koulutuksia vähintään Oriveden kuntaosuuden verran. 	<p>Eräjärven päiväkodissa, jossa se on ollut tammi-toukokuussa 82,1 %.</p> <p>Vopeka-kysely on tehty varhaiskasvatuksen koko henkilöstölle sekä alku- että loppuvuonna 2023.</p> <p>Laiteleasingit ovat toteutuneet kuvanäyttöjä lukuun ottamatta, ja niiden tilalle etsitään tietoturvasyistä toista ratkaisua. iPadien hankintamäärästä osa on korvattu Chromebookeilla.</p> <p>Lasten digipassi on otettu käyttöön.</p> <p>Henkilöstön kehityskeskustelut ovat toteutuneet 100-prosenttisesti.</p> <p>Kehityskeskustelujen palautekysely on toteutettu, keskiarvo oli 3/5.</p> <p>Osakkeen koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti. Oriveden lastenkennallisten Osakkeen koulutuspäivien osuus on 2,20 %, ja osallistujia on ollut kevätkaudella 2,18 %.</p>
---	--	---

	<p>Varhaiskasvatuksen johtamistyötä kehitetään systemaattisesti ja pitkäkestoisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatusyksiköiden johtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö osallistuvat esihenkilövalmennukseen. Osallistumistavoite on 100 %. • Luodaan johtajien työhyvinvoinnin kehittämisen suunnitelma. 	<p>Varhaiskasvatusyksikön johtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö ovat osallistuneet vuonna 2023 Oriveden kaupungin järjestämiin esihenkilökoulutuksiin, Pirkanmaan kasvatus- ja opetusalan johdon seminaariin sekä valtakunnalliseen Varhaiskasvatuksen Johtajuusfoorumiin.</p> <p>Kasvatus- ja opetusjohtaja on tehnyt <i>Työhyvinvoinnin kehittäminen kasvatus- ja opetuspalveluissa</i> -suunnitelman osana hyvinvoinnin johtamiseen liittyviä opintoja.</p>
--	--	---

Perusopetus

Tilivelvollinen: kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Perusopetus on osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa, ja se tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Perusopetus antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin sekä ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen ja rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

Perusopetuksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: perusopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia 	<p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Oriveden kaupungille valtion erityisavusta esi- ja perusopetukseen oppilaiden digitaalisten taitojen kehittämiseen osana Uudet lukutaidot -kehittämisohjelmaa. Laitekannan</p>	<p>Toteutunut osittain.</p>

<p>- Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden</p>	<p>lisääminen on ajankohtaista vuonna 2023, jotta opetussuunnitelma ja oppilaiden digitaalisen osaamisen kaupunkitasoinen yhdenvertaisuus toteutuvat. Chromebookien avulla pystytään mm. aikaisempaa paremmin sisällyttämään medialukutaidon, tietojen ja viestintäteknologisen osaamisen ja ohjelmointiosaamisen tavoitteet osaksi paikallista opetussuunnitelmaa ja tuntijaon mukaista opetusta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikille 4. ja 7. vuosiluokan oppilaille tehdään Chromebook-leasingisopimukset. • Oppika-kysely digitaidoista teetetään kaikille 2., 5. ja 8. vuosiluokan oppilaille. • Opeka-kysely teetetään kaikille opettajille. • Ropeka-kysely teetetään kaikille rehtoreille. <p>Sähköisen Aivot-oppimateriaalin käyttöasteen lisääminen vuosiluokilla 3.–6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käyttöaste lisääntyy 20 prosenttiyksikköä. <p>Yhteiskoulu ja lukio tekevät yhteistyötä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskoulun ja lukion yhteisen kestäväen kehityksen työryhmän toiminnan käynnistäminen. <p>Toteutetaan perusopetuksen koulujen huoltajakysely opetuksen laadusta ja tuen saatavuudesta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitekeskiarvo on 4/5 arviointiasteikolla 1–5. 	<p>Chromebook-tilaukset on tehty 4. ja 7. vuosiluokkien oppilaille.</p> <p>Oppika-kysely on toteutettu vuosiluokkien 2–9 oppilaille. Tulokset on käsitelty koko kaupungin kasvatuksen ja opetuksen yhteisessä digitiimissä, jonka puheenjohtajana toimii digiopettaja.</p> <p>Opeka-kysely on toteutettu.</p> <p>Rehtorien Ropeka-kysely toteutetaan syksyllä 2023.</p> <p>Ympäristöopin Aivot-materiaalia (vuosiluokat 3–6) käytetään kaikissa alakouluissa. Osassa luokista on käytetty Google-versiota, joten käyttö ei ole näkynyt virallisissa käyttöasteluvuissa. Oriveden käyttöaste oli huhtikuun lopussa 68,4 %.</p> <p>Yhteiskoulun ja lukion yhteinen kestäväen kehityksen työryhmä on perustettu ja se kokoontuu säännöllisesti. Työryhmässä on mukana yhteiskoulun oppilaskunnan edustus, lukion opiskelijakunnan edustus, opetushenkilöstön edustus, koulun johdon edustus, kiinteistönhoidon sekä siivous- ja ateriapalvelujen edustus.</p> <p>Lukuvuoden päätteeksi työryhmä arvioi kestäväen kehityksen työn toteutumista ja työn vaikuttavuutta. Arviointityössä hyödynnetään OKKA-säätiön kestäväen kehityksen sertifikaatin kriteeristöä ja OKKA-säätiön kestäväen kehityksen työn arviointimateriaalia. Arviointin tuloksista tiedotetaan koko kouluyhteisöä.</p>
---	--	--

		Huoltajakysely on toteutettu, ja vastausaika päättyi 16. kesäkuuta 2023.
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Tarjoamme esi- ja perusopetuksen henkilöstölle aktiivisesti lisä- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia. Kanustamme erityisesti Osakkeen koulutusten hyödyntämiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyödyntää Osakkeen koulutuksia vähintään kuntasuuden verran. <p>Henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä tuetaan suunnitelmallisella, määrätietoisella ja inhimillisellä johtamisella. Koulujen johtamistyötä kehitetään systemaattisesti ja pitkäkestoisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään koko kaupungin yhteinen henkilökunnan hyvinvointia tukeva veso-koulutus. • Rehtorit osallistuvat esihenkilövalmennukseen, ja osallistumistavoite on 100 %. • Luodaan johtajien työhyvinvoinnin kehittämisen suunnitelma. 	<p>Toteutunut.</p> <p>Osakkeen koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti. Oriveden laskennallisten Osakkeen koulutuspäivien osuus on 2,20 %, ja osallistujia on ollut kevätlukukaudella 2,18 %.</p> <p>Hyvinvointia tukeva yhteinen veso-koulutus pidettiin 24.1.2023, ja sen aiheena oli Motivaatioymmärryksellä hyvinvointia koko koululle.</p> <p>Rehtorit ovat osallistuneet esihenkilövalmennukseen 100-prosenttisesti.</p> <p>Kasvatus- ja opetusjohtaja on tehnyt Työhyvinvoinnin kehittämisen kasvatus- ja opetuspalveluissa -suunnitelman osana hyvinvoinnin johtamiseen liittyviä opintoja.</p>

Lukiokoulutus

Tilivelvollinen: kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla opiskelija oppii ajattelemaan itsenäisesti ja kriittisesti sekä toimimaan vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä, ja opintojen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Oriveden lukio on Oriveden seudun (Orivesi, Juupajoki) yleissivistävää toisen asteen opetusta antava oppilaitos. Oriveden lukiossa on yleislinja sekä valtakunnallinen kirjoittajalukio, jonka opetuksen järjestämisessä tehdään asiantuntijayhteistyötä. Lukiossa on lisäksi lentopallopainotuslinja yhteistyössä Oriveden Ponnistuksen kanssa sekä urheilupainotukset. Oriveden lukio toimii samassa kiinteistökokonaisuudessa Oriveden yhteiskoulun vuosiluokkien 7–9 kanssa.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää Orivedellä ammatillista koulutusta nuorille sekä aikuisille. Oriveden lukio järjestää opetusta myös yhteisille kahden tutkinnon opiskelijoille.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - Kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Lukion houkuttelevuutta ja markkinointia lisätään. Markkinointi toteutetaan nuoria puhuttelevalla tavalla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orivedellä perusopetuksen päättäneistä lukioon pyrkivistä vähintään 90 % valitsee oman lähilukion. • Muualta tulevien opiskelijoiden määrä on vähintään 12. 	<p>Toteutunut osittain.</p> <p>Perusopetuksen päättäneistä lukioon hakeutui 60 opiskelijaa, joista 41 hakeutui Orivedelle ja 19 muualle. Oriveden lukion valitsi noin 68 % lukioon pyrkivistä.</p> <p>Muualta kuin Orivedeltä hakeutui 14 opiskelijaa.</p>
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Lukio ja yhteiskoulu tekevät yhteistyötä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskoulun ja lukion yhteisen kestävän kehityksen työryhmän toiminnan käynnistäminen. <p>Opiskelijoiden ja henkilöstön digitaalisia taitoja kehitetään suunnitelmallisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppika-kysely digitaidoista teetetään kaikille lukion 1. vuosikurssin opiskelijoille. • Opeka-kysely teetetään kaikille opettajille. • Ropeka-kysely teetetään kaikille rehtoreille. <p>Tutkintoon valmentavaa koulutusta (Tuva) ja yhteistyötä kehitetään yhdessä Tredun Oriveden toimipisteen kanssa. Tuva-työryhmä kokoontuu säännöllisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikki perusopetuksen päättävät nuoret jatkavat toisella asteella tai tutkintoon valmentavassa koulutuksessa. • Kaksoistutkinto-opiskelijoiden määrä nousee aikaisemmasta (viime vuosina kaksoistutkintoa on suorittanut 0–2 opiskelijaa). 	<p>Toteutunut.</p> <p>Yhteiskoulun ja lukion yhteinen kestävän kehityksen työryhmä on perustettu ja se kokoontuu säännöllisesti. Työryhmässä on mukana yhteiskoulun oppilaskunnan edustus, lukion opiskelijakunnan edustus, opetushenkilöstön edustus, koulun johdon edustus, kiinteistönhoidon sekä siivous- ja ateriapalvelujen edustus.</p> <p>Lukuvuoden päätteeksi työryhmä arvioi kestävän kehityksen työn toteutumista ja työn vaikuttavuutta. Arviointityössä hyödynnettiin OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointikriteeristöä ja OKKA-säätiön kestävän kehityksen työn arviointimateriaalia. Arvioinnin tuloksista tiedotettiin koko kouluyhteisöä.</p> <p>Oppika-kysely on toteutettu lukion opiskelijoille. Tulokset on käsitelty koko kaupungin kasvatuksen ja opetuksen yhteisessä digitiimissä, jonka puheenjohtajana toimii digiopettaja.</p> <p>Opeka-kysely on toteutettu.</p> <p>Rehtorien Ropeka-kysely on toteutettu syksyllä 2023.</p> <p>Kaikki perusopetuksen päättävät nuoret ovat saaneet opiskelupaikan toiselta asteelta tai</p>

		<p>tutkintoon valmentavasta koulutuksesta (Tuva).</p> <p>Kaksoistutkintoon on valittu yksi opiskelija.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Tavoittelemme OKKA-säätiön kestävä kehityksen sertifikaattia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sertifikaatin myöntäminen Oriveden lukiolle vuonna 2023. <p>Tarjoamme lukion henkilöstölle aktiivisesti lisä- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia. Kannustamme erityisesti Osakkeen koulutusten hyödyntämiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on hyödyntää Osakkeen koulutuksia vähintään kuntasuuden verran. <p>Henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä tuetaan suunnitelmallisella, määrätietoisella ja inhimillisellä johtamisella. Koulujen johtamistyötä kehitetään systemaattisesti ja pitkäkestoisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään koko kaupungin yhteinen henkilökunnan hyvinvointia tukeva veso-koulutus. • Rehtorit osallistuvat esihenkilövalmennukseen, ja osallistumistavoite on 100 %. • Luodaan johtajien työhyvinvoinnin kehittämisen suunnitelma. 	<p>Toteutunut osittain.</p> <p>OKKA-säätiön kestävä kehityksen sertifikaatin tavoitteleminen on edennyt, mutta auditointi ei ole vielä toteutunut.</p> <p>Osakkeen koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti. Oriveden laskennallisten Osakkeen koulutuspäivien osuus on 2,20 %, ja osallistujia on ollut kevätlukukaudella 2,18 %.</p> <p>Hyvinvointia tukeva yhteinen veso-koulutus pidettiin 24.1.2023, ja sen aiheena oli Motivaatioymmärryksellä hyvinvointia koko koululle. Rehtorit ovat osallistuneet esihenkilövalmennukseen 100-prosenttisesti.</p> <p>Kasvatus- ja opetusjohtaja on tehnyt Työhyvinvoinnin kehittämisen kasvatus- ja opetuspalveluissa -suunnitelman osana hyvinvoinnin johtamiseen liittyviä opintoja.</p>

8.1.3 Elämänlaatulautakunnan alainen toiminta

ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA

	TA 2023	Muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	426 600	40 000	466 600	506 031	39 431
Toimintakulut	-2 710 110	-215 000	-2 925 110	-3 069 614	144 504
Toimintakate	-2 283 510	-175 000	-2 458 510	-2 563 584	105 074
Poistot ja arvonalentumiset	-83 110		-83 110	-92 928	9 818
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 366 620	-175 000	-2 541 620	-2 656 511	114 891

= valtuustoon nähden sitova erä

Elämänlaatu palvelut

Tilivelvöllinen: liikuntapäällikkö Roope Marski

Elämänlaatu palvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä, edistää, tukea ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan eri tavoilla kirjastopalveluiden, kansalaisopiston, kulttuuripalveluiden, liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Elämänlaatu palvelut tekevät paikallista, hallinnollista ja seudullista yhteistyötä luoden Orivedelle laadukkaita ja kattavia hyvinvointipalveluita taloudellisesti ja tehokkaasti. Elämänlaatu palvelut tarjoavat ja ylläpitävät kuntalaisille harrastuspaikkoja ja -mahdollisuuksia koko elinkaari huomioiden. Palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon saavutettavuus, tasavertaisuus sekä osallisuuden periaatteet.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	Tunnuslukujen seuranta ja laadullinen toiminnan arviointi: <ul style="list-style-type: none"> - Tapahtumien määrä, järjestäjät, osallistujat - Digitaaliset palvelut - Hankkeiden määrä - Palvelukeskusten väliset yhteiset projektit 	Tunnusluvuista kävijämäärät ovat nousseet huomattavasti läpi palvelusektorin. Tavoitteet tältä osin toteutuneet. Elämänlaatu palvelut on pystynyt tuottamaan laajasti palvelua kaikille ikäryhmille, erityisesti on kiinnitetty huomiota lasten- ja nuorten/perheiden sekä ikääntyvien palveluihin. Työssäkäyvien ja nuorten aikuisten palveluun liittyen mm. verkkokauppaimoittautuminen parantaa tasapuolisuutta ja lisää digitaalisten palvelujen käyttöä. Hanketyö on jatkunut entisellä tasolla, toimintaa on pyritty viemään tasapuolisesti kunnan eri alueille.
Edistämme asukkaiden hyvinvointia <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorten hyvinvointiin liittyvät hankkeet - Osallistujamäärät, ryhmäjakaumat - Toiminnan alueellinen 	Nuorten hyvinvointiin on panostettu mm Nuorisotyö koulussa, Liikkuva Opiskelu, Harrastamisen malli sekä Liikkuvat hankkeilla.

<ul style="list-style-type: none"> - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>jakautuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nuorisovaltuuston toiminta / aloitteet - Jaettavat avustukset - Osallistava budjetointi - Kulttuurihyvinvoinnin kumppanuuspöytä - Asiakaskyselyt ja palaute - Yhdistysrehvit, seurafoorumi 	<p>Osallistuja/kävijämäärät ovat lisääntyneet huomattavasti liikuntapalveluiden yksiköissä.</p> <p>Liikuntahalli 69 226 (49 137) Uimahalli 47 159 (36 454) Jäähalli 28 574 (24 313)</p> <p>Oriveden seudun kansalaisopistossa oli osallistujia 2289 ja toteutuneita tunteja 6 513</p> <p>Kirjasto kävijät 76 567 (+ 15 000), palveluaikana 68 206, omatoimialueena 8 361. Lainoja 147 436 (+ 4 500)</p> <p>Tapahtumia 164, joista kirjaston omia 129 ja muiden järjestämiä 35. Osallistujia kirjaston järjestämissä tapahtumissa 1 660.</p> <p>Yhdistysrehvit ja seurafoorumi toteutuivat 18.4 ja 29.9.</p> <p>Asiakaskyselyjä on toteutettu yksiköissä sähköisesti ja otettu vastaan suoraan palautteita asiakaspalvelussa. Mm liikkumiskysely henkilöstölle sekä kuntalaisille 2-3/23.</p> <p>Elämänlaatu palvelut jakoi koulutuskorvausta, yleisavustusta ja toiminta-avustusta yhteensä 71 401€.</p> <p>Kirjasto on kysynyt asiakkailta lautoitustoiveita, ja mahdollisuuksien mukaan toteuttanut lehtitoiveita.</p> <p>Nuorisovaltuusto on tehnyt aloitteita ja osallistunut aktiivisesti lautakuntatyöhön.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>-Omaehtoinen kouluttautuminen lisääntyy vuodesta 2022 ja tarjoamme myös kiinnostuneille harjoittelu-, kokeilu- sekä oppisopimuspaikkoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toiminnan kustannus/asukas - Haetut avustukset valtiolta <p>Osallistutaan Pirkanmaa 2026 kuntayhteistyöhön sekä kulttuuripalveluiden seudulliset hankkeet</p>	<p>Henkilöstö on osallistunut yhteisille työturva, tulityö, EA yms. kursseille. Henkilökunnan omaehtoista ammatillisuutta tukevaa koulutusta on myös ollut eri yksiköissä esim. lähiesihenkilö, digitaalinen markkinointi, hankekoulutukset yms. Henkilöstöä osallistunut myös erilaisiin foorumeihin sekä asiantuntijapäiville. Olemme työllistäneet oppisopimusopiskelijoita, harjoittelijoita sekä kesätyöntekijöitä.</p>

	<p>Seutumuseo yhteistyö jatkuu</p> <p>Seutukunnan yhteiset projektit;</p> <p>reitistöt, mobiilipalvelut, monipuoliset ohjausryhmät</p>	<p>Elämänlaatupalvelujen kustannukset 2023 per asukas (8842) ovat yksiköittäin seuraavat:</p> <p>OSKO 54,14€/as (57,12) Kirjasto 45,01€/as (41,63) Kulttuuri 7,06€/as (6,60) Liikunta 156,22€/as (132,55) Nuoriso 28,68€/as (21,69) ELP kokonaiskulu 289€/as (277)</p> <p>Elämänlaatupalvelut ovat saaneet toiminnalleen avustusta yhteensä 140 903€.</p> <p>Kulttuuripalvelut ovat aktiivisesti mukana Operaatio Pirkanmaa 2026 yhteistyössä.</p> <p>Seutumuseoyhteistyö jatkui koko vuoden loppuun asti.</p> <p>Kirjastoyhteistyö on tiivistä Pirkanmaan kirjastojen kesken. Orivesi mm. tuottaa verkkokirjastoon sisältöä, edustaa Tampereen ulkopuolista Pirkanmaata e-aineistotiimissä ja osallistuu yhteiseen chat-päiväytykseen.</p> <p>Kirjastonjohtaja on mukana Pirkanmaan ja Keski-Suomen kirjastonjohtajien v. 2023 perustetussa verkostossa, jossa kuukausittaiset etäkahvit sekä kerran vuodessa livetapaaminen.</p> <p>Elämänlaatupalvelut ovat laajasti mukana seudullisissa yhteishankkeissa ja ohjausryhmissä. Lisäksi olemme verkostoituneet lähialueen kuntiin omissa vertaisryhmissä yksiköittäin.</p>
--	--	--

Kustannusten ylitykset johtuivat mm. seuraavista asioista:

Budjetoitua suuremmista työ- ja virkaehtosopimuksien mukaisista palkankorotuksista 1.6.2023 alkaen ja sijaisten arvioitua suuremmasta käytöstä (mm. kirjasto). Lisäksi lautakunnan kaikkiin hankkeisiin ei ole budjetoitu henkilöstökuluja, koska AVI:n hankepäätökset ovat viivästyneet. Palvelujen ostojen ylityksiin vaikuttivat palvelun tuottajien hintojen korotukset sekä lautakunnan hankkeet, joihin ei ollut budjetoitu määrärahoja, koska hankepäätökset viivästyivät.

8.1.4 Teknisen lautakunnan alainen toiminta

TEKNINEN LAUTAKUNTA

	TA 2023	Muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	8 730 740		8 730 740	7 788 773	-941 967
Valmistus omaan käyttöön	37 950		37 950	24 180	-13 770
Toimintakulut	-7 587 590		-7 587 590	-7 795 964	208 374
Toimintakate	1 181 100		1 181 100	16 989	-1 164 111
Poistot ja arvonalentumiset	-2 067 150		-2 067 150	-3 002 510	1 160 622
Poistoeron muutos	76 344		76 344	76 344	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 015 646		-2 015 646	-3 176 268	1 160 622

= valtuustoon nähden sitova erä

Teknisten palvelujen hallinto

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Matti Vesava

Hallintopalveluiden tehtävänä on huolehtia tekniikka- ja ympäristöpalveluiden suunnittelu-, neuvonta-, toimisto- yms. tehtävien keskitetystä hoitamisesta ja toimintaedellytysten luomisesta eri tulosalueiden toiminnalle.

Hallintopalvelut -tulosalue sisältää seuraavat toiminnot:

Rakennusvalvonta ohjaa kaavoituksen toteutumista ja rakennetun ympäristön kehittymistä vastamalla rakentamisen neuvonnasta ja valvonnasta. Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia turvallisen, terveellisen, viihtyisän ja kauniin rakennuskannan muodostumisesta. Huomioon otetaan rakentajan, naapurin, ympäristön ja yhteiskunnan velvollisuudet ja oikeudet. Tähän pyritään ohjauksella, neuvonnalla, lupapäätöksillä ja valvonnalla siten kuin maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntö edellyttää. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluu rakennuksia koskevat tarvittavat lausunnot, työvaihetarkastukset sekä valvontatehtävät.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on hoitaa ympäristölupiin ja maa-aineslupiin liittyvät asiat sekä ympäristölainsäädännön mukaiset muut tehtävät kuten ilmoitus- ja valvonta-asiat. Lisäksi ympäristönsuojelu seuraa ympäristön tilaa ja tekee tiedottamista ja neuvontaa.

Yksityistieasiat Yksityistieavustuksiin liittyvät asiat.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	Valmistelemme yhdessä kaavoituksen kanssa uusien alueiden kunnallisteknisiä ratkaisuja. Joustava sähköinen rakentamisen lupamenettely ja asiakaslähtöinen neuvonta. Mittarina asiakaspalautteet. -Varaudumme kouluttautumalla mm. mahdollisiin lakimuutoksiin osallistamalla määrärahojen puitteissa tarjottavaan koulutukseen ja kurssituksiin	Kaavoitus ja tekniset palvelut ovat pitäneet säännöllisiä yhteis-palavereja, joissa on käsitelty mm. uusia kaavoja ja niihin tarvittavaa kunnallistekniikkaa. Uusi Rakentamislaki tulee voimaan vuonna 2025. Tältä osin rakennusvalvonta on aloittanut osallistumisen kurssituksiin.

<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Turvalliset ja hyvin hoidetut kulkuyhteisöt; mittarina asiakaspalaute Kuntalaiskyselyt tekniikan alan toiminnoista ja hankkeista.</p>	<p>Talvikausi 2022-2023 ja vuoden 2023 loppu olivat lumisateiden osalta poikkeuksellisen runsaita ja asettivat vaativan ja kustannuksia lisäävän haasteen kunnossapidolle.</p> <p>Kaupunkilaisille on pidetty useita tulevien hankkeiden esitelytilaisuuksia 2022-2023. Palaute on ollut hyvin antoisaa.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Työssä jaksaminen ja vähäiset poissaolot.</p> <p>Työntekijät mukaan suunnittelemaan ratkaisuja ja työtapoja.</p>	<p>Esihenkilötasolla sairaspöytäkirjoja oli varsin vähän.</p> <p>Tekniset palvelut pitivät säännöllisiä eri osastojen ja hallinnon palavereja lähes kuukausittain.</p> <p>Pyrimme parantamaan molempuolista kommunikaatiota ja tiedon kulkua.</p>

Tilapalvelu

Tilivelvollinen: kiinteistöpäällikkö Jaana Rajantaus

Tilapalvelun tehtävänä on järjestää ja vastata kaupungin omistamien kiinteistöjen kiinteistöhuollosta, hoidosta ja korjauksista sekä järjestää ateria- ja siivouspalvelut kaupungin palvelukeskuksille.

Tilapalvelu -tulosalue sisältää seuraavat toiminnot:

Kiinteistöhuollon tehtävänä on hoitaa, huoltaa ja pitää kunnossa kaupungin omistamat kiinteistöt sekä hoitaa ja huoltaa sopimuksen mukaan kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden kiinteistöjä.

Ateriapalvelun tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelukeskusten sekä sosiaali- ja terveyshuollon yhteistoiminta-alueen Orivedellä toimivien yksiköiden asiakkaille sekä henkilöstölle ateriapalveluita.

Siivouspalvelun tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelukeskusten sekä sosiaali- ja terveyshuollon yhteistoiminta-alueen Orivedellä toimiviin kiinteistöihin siivouspalvelua.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittynyt, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Kiinteistöjen kehittäminen yhdessä palvelukeskusten ja käyttäjien kanssa heidän tarpeidensa mukaisesti.</p> <p>Käyttäjäkyselyt ja palaute korjausurakoiden jälkeen kuinka on onnistuttu.</p>	<p>Kiinteistöstrategia valmistuu vuoden 2024 alkupuolella</p> <p>Käyttäjäkyselyn tavoite on saavutettu kaikilta osin.</p>

<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Turvataan kiinteistöjen turvalliset ja terveelliset työskentely olosuhteet, joissa on hyvä tehdä töitä ja opiskella.</p> <p>Reagoidaan ripeästi olosuhteisiin, joilla on vaikutusta sisäilman laatuun kaupunginsisäilmaohjeistuksen mukaan.</p> <p>Kysely vuosittain tai tehdyn toimenpiteen jälkeen.</p>	<p>Sisäilma- ja kosteusteknisiä tutkimuksia tehdään tarpeen mukaan.</p> <p>Moniammatillinen sisäilmatyöryhmä käsittelee raportit ja päättää tulevista toimenpiteistä. Vuoden 2024 alussa perustetaan kaksi erillistä sisäilmatyöryhmää.</p> <p>Kyselyt tehdään syksyllä toimenpiteiden jälkeen.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Sairaspoissaolojen vähentäminen.</p> <p>80 % henkilöstöstä suorittaa hyvinvointipassin.</p> <p>Toiminnan ja talouden raportointi kirjallisesti kolmen (3) kuukauden jaksoissa.</p> <p>Hallintoakatemian koulutukset esihenkilöille. Jokainen esihenkilö suorittaa vuosittain vähintään kaksi omassa työssä tarvittavaa koulutusta.</p>	<p>Henkilöstön pitkät sairauspoissaolot ovat jonkin verran lisääntyneet ja näkyvät erityisesti siivous- ja ruokahuollon toiminnassa. Sijaisia on tarvittaessa käytetty.</p> <p>Raportointia ei aloitettu, raportti on luonnosvaiheessa.</p> <p>Hallinto ei ole suorittanut esimiestyöhön liittyviä lisäkoulutuksia vielä.</p>

Kunnallistekniikka

Tilivelvollinen: kunnallistekniikan päällikkö Mika Kuivanen

Kunnallistekniikan tulosalue sisältää seuraavat toiminnot:

Liikenneväylät ja konekeskus -tulosyksikkö huolehtii kaupungin katuverkon ylläpitämisestä, suunnittelusta ja rakentamisesta. Toiminnan toteuttamiseen käytetään kaupungin omaa konekeskusta ja henkilöstöä sekä paikallisten yrittäjien palveluita. Tulosyksikkö huolehtii myös kaupungin vesihuoltoverkoston kunnossapidosta ja rakentamisesta.

Puistot ja yleiset alueet -tulosyksikkö vastaa julkisten viheralueiden ja leikkikenttien suunnittelusta, rakentamisesta ja hoidosta. Tähtiniemen jätevedenpuhdistamon kompostoidusta jätevesilietteestä jatkojalostetaan multaa viherrakentamiseen ja myyntiin. Tulosyksikkö huolehtii myös kaupungin matonpesupaikoista ja pieneläinhautausmaasta.

Kunnallistekniikan vastuulla on romuajoneuvoista huolehtiminen ja roskaantuneiden alueiden siistiminen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Kunnallistekniikka luo yhdessä kaavoituksen kanssa yrityksille helposti lähestyttäviä, rakenteeltaan toimivia ja sijainniltaan kiinnostavia toimitilalajeita</p> <p>Katujen toiminnallisuuden ja luokituksen arviointi</p> <p>Hyvin hoidettu ja toimiva viherympäristö lisää alueen houkuttelevuutta ja parantaa alueen imagoa</p> <p>Leikkipaikkojen ja puistojen suunnitelmallinen kehittäminen</p> <p>Tyytyväisyyskyselyt, esittelyt somessa</p>	<p>Yhteiset säännölliset palaverit kaavoituksen ja teknisten palveluiden kanssa.</p> <p>Katujen ja vesi- ja viemärijohtojen saneerausohjelma valmistui loppuvuodesta 2023</p> <p>Puistot ja yleiset alueet osastolla on toteutettu erittäin hyviä ratkaisuja ja kuntalaispalautte on ollut hyvin positiivista ja kannustavaa.</p> <p>Kaupunginpuutarhuri on motivoitunut kausityöntekijänsä tekemään erittäin hyvää työtä, joka näkyy vähän joka paikassa.</p> <p>Vieraslajit eri puolilla kaupunkia ovat oma haasteensa.</p> <p>Leikkikenttien ylläpito- ja kehittämissuunnitelma valmistui syksyllä 2023.</p>
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Kuntalaisten osallistaminen puistojen ja viheralueiden suunnitteluun sekä kunnossapitoon->kuntalaiskysely</p> <p>Turvallisuuskohteet</p> <p>Kunnallistekniikan vuoden 2023 työkohteista kartta/tiedot nettisivuille. Isompiin kohteisiin yleisötilaisuus</p>	<p>Torialueen suunnitelmia on esitelty eri tilaisuuksissa ja kaupunkilaispalautteen kautta on pysytty kehittämään hanketta eteenpäin.</p> <p>Leikkialueiden turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.</p> <p>Matonpesupaikoille on asennettu uudet infotaulut</p> <p>Yleisötilaisuuksia on ollut useita eri hankkeista.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Koulutuksen lisääminen koko kunnallistekniikan henkilöstölle</p> <p>Kunnallistekniikan uudistaminen työmenetelmien sekä materiaalivalintojen osalta huomioiden talous sekä ympäristövaikutukset.</p> <p>Yhteistyöt koululaitosten kanssa</p>	<p>Koulutusta on pyritty lisäämään mm. erilaisten kurssien kautta</p> <p>Tämä työ on käynnissä.</p> <p>Kunnallistekniikka pitää omia esihenkilöpalaverejaan joka viikko</p>

Vesihuoltolaitos

Tilivelvolliset: Vesilaitos, LVI-tekniikko Esko Mäntysaari;
Viemärlaitos, puhdistamonhoitaja Markku Suhonen
Verkosto, kunnallistekniikan päällikkö Mika Kuivanen

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on järjestää raakaveden ottamistoiminnan ja hyvälaatuisen talousveden toimittamisen kuluttajille sekä järjestää jätevesien vastaanoton ja niiden puhdistamisen ympäristölle vaarattomaan muotoon. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on lisäksi ylläpitää ja saneerata rakennettuja vesi- ja viemäriverkostoja sekä rakentaa yhteiskunnan tarpeisiin vesi- ja viemäriverkostoja.

Vesihuoltolaitoksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnot:

Vesihuoltolaitoksen yleisjohtossa hoidetaan vesihuoltolaitoksen liittymissopimusasiat, laskutusasiat ja asiakaspalvelu.

Vesilaitoksen toiminta sisältää raakaveden ottamisen pohjavedenottamoilta, veden neutraloinnin Hirsilän vedenkäsittelylaitoksella ja jakelun toiminta-alueen kuluttajille, osaan Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnan verkostoa sekä Kangasalan kunnassa toimivalle Ponsan vesiosuuskunnalle. Raakavesi otetaan pääsääntöisesti Kiviharjun ja Yrösjoen pohjavedenottamoilta. Vesilaitoksella on käytettävissä kaksi varavedenottamoa ja runkoputkiyhteys Juupajoen kunnan Huikonkankaan vedenottamoon.

Viemärlaitoksen toiminta sisältää laitoksen verkostoon liittyneiden kiinteistöjen jätevesien vastaanoton, johtamisen ja puhdistamisen ympäristölle vaarattomaan muotoon. Viemärlaitos ottaa vastaan Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolla asumisessa syntyviä sako- ja umpikaivolietettä, jotka puhdistetaan ympäristölle vaarattomaan muotoon.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Otamme huomioon kuntalaisaloitteet vesi- ja viemäriinjojen suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä.</p>	<p>Vuonna 2023 ei ole tullut uusia aloitteita.</p>
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<p>Laadukkaan talousveden tuottaminen ja vedenjakelu Talousveden laatuvaatimusten täyttyminen Vesilaitoksen toimintahäiriöiden määrä:</p> <p>>50 liittyjää koskeva jakeluhäiriö 1 kpl/v <50 liittyjää koskeva jakeluhäiriö enintään 8 kpl/v</p>	<p>Toimitettu talousvesi on täyttänyt hyvän talousveden laatuvaatimukset</p> <p>Asematien ja sen viereen rakennetun kevyen liikenteen väylän aikana oli useita vesikatkoksa, jotka aiheuttivat jakeluhäiriöitä usealle taloudelle alueella</p> <p>Lähes koko kaupunkia koskeva vesilaitoksen automaation yhteyskatkosta johtuva vesikatkos oli marraskuussa 2023.</p>

	Jätevedenpuhdistamon tarkkailutulokset ovat hyvät ja lupavaatimukset täyttävät.	Tulokset ovat luvanmukaiset. Jätevedenpuhdistamolle rakennettu aurinkovoimala saatiin valmiiksi helmikuussa 2023.
Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	Henkilökunnan osaamisen ylläpitäminen ja henkilöstön tasapuolinen kohtelu. -Ylläpidämme henkilökunnan osaamista osallistamalla määrärahojen puitteissa tarjottavaan koulutukseen, messutapahtumiin sekä kurssituksiin. - Johtamisessa huomioidaan henkilöstön kannanotot ja mahdollisesti esiin tuleviin epäkohtiin puututaan nopeasti.	Kunnallistekniikan ja vesilaitoksen henkilökunta osallistui mm. Jyväskylässä pidettyyn messutapahtumaan ja koulutukseen. Lisäksi osa henkilöstöstä on osallistunut mm. Vesilaitosyhdistyksen järjestämiin koulutuksiin.

8.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Budjetti	Bu-muu- tos	Budjetti + muutos	Toteutuma 2023 01-12	Poikkeama
	2023	2023			
VAALIT					
Toimintatuotot				17.756,00	-17.756,00
Toimintakulut	-47.570		-47.570	-23.694,07	-23.875,93
Toimintakate	-47.570	0	-47.570	-5.938,07	-41.631,93
Vuosikate	-47.570	0	-47.570	-5.938,07	-41.631,93
Tilikauden tulos	-47.570	0	-47.570	-5.938,07	-41.631,93
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-47.570	0	-47.570	-5.938,07	-41.631,93
TILINTARKASTUS					
Toimintakulut	-42.850		-42.850	-32.404,20	-10.445,80
Toimintakate	-42.850	0	-42.850	-32.404,20	-10.445,80
Vuosikate	-42.850	0	-42.850	-32.404,20	-10.445,80
Tilikauden tulos	-42.850	0	-42.850	-32.404,20	-10.445,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-42.850	0	-42.850	-32.404,20	-10.445,80
YLEISJOHTO JA KEHITTÄMINEN					
Toimintatuotot	298.000		298.000	494.479,54	-196.479,54
Toimintakulut	-2.653.800		-2.653.800	-2.208.404,56	-445.395,44
Toimintakate	-2.355.800	0	-2.355.800	-1.713.925,02	-641.874,98
Rahoitustulot ja -kulut				65.470,68	-65.470,68
Vuosikate	-2.355.800	0	-2.355.800	-1.648.454,34	-707.345,66
Tilikauden tulos	-2.355.800	0	-2.355.800	-1.648.454,34	-707.345,66
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2.355.800	0	-2.355.800	-1.648.454,34	-707.345,66
HENKILÖSTÖPALVELUT					
Toimintatuotot	169.200		169.200	173.848,23	-4.648,23
Toimintakulut	-1.619.260		-1.619.260	-1.513.125,11	-106.134,89
Toimintakate	-1.450.060	0	-1.450.060	-1.339.276,88	-110.783,12
Vuosikate	-1.450.060	0	-1.450.060	-1.339.276,88	-110.783,12
Tilikauden tulos	-1.450.060	0	-1.450.060	-1.339.276,88	-110.783,12
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1.450.060	0	-1.450.060	-1.339.276,88	-110.783,12
HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT					
Toimintatuotot	344.780		344.780	326.007,06	18.772,94
Toimintakulut	-1.417.950		-1.417.950	-1.238.414,10	-179.535,90
Toimintakate	-1.073.170	0	-1.073.170	-912.407,04	-160.762,96
Vuosikate	-1.073.170	0	-1.073.170	-912.407,04	-160.762,96
Tilikauden tulos	-1.073.170	0	-1.073.170	-912.407,04	-160.762,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1.073.170	0	-1.073.170	-912.407,04	-160.762,96
MAASEUTUPALVELUT					
Toimintakulut	-68.200		-68.200	-65.955,45	-2.244,55
Toimintakate	-68.200	0	-68.200	-65.955,45	-2.244,55
Vuosikate	-68.200	0	-68.200	-65.955,45	-2.244,55
Tilikauden tulos	-68.200	0	-68.200	-65.955,45	-2.244,55
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-68.200	0	-68.200	-65.955,45	-2.244,55
SOTE-PALVELUT (YT-ALUE)					
Toimintatuotot				7.427,34	-7.427,34
Toimintakulut	-558.860		-558.860	-714.421,61	155.561,61
Toimintakate	-558.860	0	-558.860	-706.994,27	148.134,27
Vuosikate	-558.860	0	-558.860	-706.994,27	148.134,27
Tilikauden tulos	-558.860	0	-558.860	-706.994,27	148.134,27
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-558.860	0	-558.860	-706.994,27	148.134,27

ERIKOISSAIRAANHOITOPALVELUT (PSHP)

Toimintakulut	-120.000		-120.000		-120.000,00
Toimintakate	-120.000	0	-120.000	0	-120.000,00
Vuosikate	-120.000	0	-120.000	0	-120.000,00
Tilikauden tulos	-120.000	0	-120.000	0	-120.000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-120.000	0	-120.000	0	-120.000,00

KAUPUNGINHALLITUS

Toimintatuotot	811.980		811.980	1.019.518,17	-207.538,17
Toimintakulut	-6.528.490		-6.528.490	-5.796.419,10	-732.070,90
Toimintakate	-5.716.510	0	-5.716.510	-4.776.900,93	-939.609,07
Rahoitustulot ja -kulut				65.470,68	-65.470,68
Vuosikate	-5.716.510	0	-5.716.510	-4.711.430,25	-1.005.079,75
Tilikauden tulos	-5.716.510	0	-5.716.510	-4.711.430,25	-1.005.079,75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5.716.510	0	-5.716.510	-4.711.430,25	-1.005.079,75

HALLINTOPALVELUT

Toimintatuotot	398.840	540.000	938.840	541.442,54	397.397,46
Toimintakulut	-607.860		-607.860	-867.796,80	259.936,80
Toimintakate	-209.020	540.000	330.980	-326.354,26	657.334,26
Vuosikate	-209.020	540.000	330.980	-326.354,26	657.334,26
Tilikauden tulos	-209.020	540.000	330.980	-326.354,26	657.334,26
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-209.020	540.000	330.980	-326.354,26	657.334,26

VARHAISKASVATUS

Toimintatuotot	374.300		374.300	369.527,14	4.772,86
Toimintakulut	-5.978.080		-5.978.080	-5.609.939,09	-368.140,91
Toimintakate	-5.603.780	0	-5.603.780	-5.240.411,95	-363.368,05
Vuosikate	-5.603.780	0	-5.603.780	-5.240.411,95	-363.368,05
Poistot ja arvonalentumiset				-1.940,74	1.940,74
Tilikauden tulos	-5.603.780	0	-5.603.780	-5.242.352,69	-361.427,31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5.603.780	0	-5.603.780	-5.242.352,69	-361.427,31

PERUSOPETUS

Toimintatuotot	362.610		362.610	361.617,67	992,33
Toimintakulut	-8.844.620		-8.844.620	-8.622.923,06	-221.696,94
Toimintakate	-8.482.010	0	-8.482.010	-8.261.305,39	-220.704,61
Vuosikate	-8.482.010	0	-8.482.010	-8.261.305,39	-220.704,61
Poistot ja arvonalentumiset	-34.870		-34.870	-40.046,21	5.176,21
Tilikauden tulos	-8.516.880	0	-8.516.880	-8.301.351,60	-215.528,40
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-8.516.880	0	-8.516.880	-8.301.351,60	-215.528,40

LUKIOKOULUTUS

Toimintatuotot	5.000		5.000	1.161,44	3.838,56
Toimintakulut	-1.551.090		-1.551.090	-1.518.917,27	-32.172,73
Toimintakate	-1.546.090	0	-1.546.090	-1.517.755,83	-28.334,17
Vuosikate	-1.546.090	0	-1.546.090	-1.517.755,83	-28.334,17
Poistot ja arvonalentumiset	-1.470		-1.470	-2.670,58	1.200,58
Tilikauden tulos	-1.547.560	0	-1.547.560	-1.520.426,41	-27.133,59
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1.547.560	0	-1.547.560	-1.520.426,41	-27.133,59

LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA

Toimintatuotot	1.140.750	540.000	1.680.750	1.273.748,79	407.001,21
Toimintakulut	-16.981.650		-16.981.650	-16.619.576,22	-362.073,78
Toimintakate	-15.840.900	540.000	-15.300.900	-15.345.827,43	44.927,43
Vuosikate	-15.840.900	540.000	-15.300.900	-15.345.827,43	44.927,43
Poistot ja arvonalentumiset	-36.340		-36.340	-44.657,53	8.317,53
Tilikauden tulos	-15.877.240	540.000	-15.337.240	-15.390.484,96	53.244,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-15.877.240	540.000	-15.337.240	-15.390.484,96	53.244,96

ELÄMÄNLAATUPALVELUT

Toimintatuotot	426.600	40.000	466.600	506.030,79	-39.430,79
Toimintakulut	-2.710.110	-215.000	-2.925.110	-3.069.614,47	144.504,47
Toimintakate	-2.283.510	-175.000	-2.458.510	-2.563.583,68	105.073,68
Vuosikate	-2.283.510	-175.000	-2.458.510	-2.563.583,68	105.073,68
Poistot ja arvonalentumiset	-83.110		-83.110	-92.927,63	9.817,63
Tilikauden tulos	-2.366.620	-175.000	-2.541.620	-2.656.511,31	114.891,31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2.366.620	-175.000	-2.541.620	-2.656.511,31	114.891,31

ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA

Toimintatuotot	426.600	40.000	466.600	506.030,79	-39.430,79
Toimintakulut	-2.710.110	-215.000	-2.925.110	-3.069.614,47	144.504,47
Toimintakate	-2.283.510	-175.000	-2.458.510	-2.563.583,68	105.073,68
Vuosikate	-2.283.510	-175.000	-2.458.510	-2.563.583,68	105.073,68
Poistot ja arvonalentumiset	-83.110		-83.110	-92.927,63	9.817,63
Tilikauden tulos	-2.366.620	-175.000	-2.541.620	-2.656.511,31	114.891,31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2.366.620	-175.000	-2.541.620	-2.656.511,31	114.891,31

TEKNISTEN PALVELUJEN HALLINTO

Toimintatuotot	140.240		140.240	133.275,58	6.964,42
Toimintakulut	-781.380		-781.380	-716.685,11	-64.694,89
Toimintakate	-641.140	0	-641.140	-583.409,53	-57.730,47
Vuosikate	-641.140	0	-641.140	-583.409,53	-57.730,47
Tilikauden tulos	-641.140	0	-641.140	-583.409,53	-57.730,47
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-641.140	0	-641.140	-583.409,53	-57.730,47

TILAPALVELU

Toimintatuotot	6.083.290		6.083.290	5.547.260,38	536.029,62
Toimintakulut	-4.318.890		-4.318.890	-4.271.344,39	-47.545,61
Toimintakate	1.764.400	0	1.764.400	1.275.915,99	488.484,01
Rahoitustulot ja -kulut				-43.566,78	43.566,78
Vuosikate	1.764.400	0	1.764.400	1.232.349,21	532.050,79
Poistot ja arvonalentumiset	-1.334.490		-1.334.490	-1.577.337,21	242.847,21
Tilikauden tulos	429.910	0	429.910	-344.988,00	774.898,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	429.910	0	429.910	-344.988,00	774.898,00

KUNNALLISTEKNIikka

Toimintatuotot	338.500		338.500	257.361,06	81.138,94
Valmistus omaan käyttöön	37.950		37.950	24.180,00	13.770,00
Toimintakulut	-1.379.770		-1.379.770	-1.496.762,98	116.992,98
Toimintakate	-1.003.320	0	-1.003.320	-1.215.221,92	211.901,92
Vuosikate	-1.003.320	0	-1.003.320	-1.215.221,92	211.901,92
Poistot ja arvonalentumiset	-1.170.570		-1.170.570	-909.825,99	-260.744,01
Tilikauden tulos	-2.173.890	0	-2.173.890	-2.125.047,91	-48.842,09
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	76.344		76.344	76.344,12	-0,12
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2.097.546	0	-2.097.546	-2.048.703,79	-48.842,21

VESIHUOLTOLAITOS

Toimintatuotot	2.168.710		2.168.710	1.850.875,84	317.834,16
Toimintakulut	-1.107.550		-1.107.550	-1.311.171,39	203.621,39
Toimintakate	1.061.160	0	1.061.160	539.704,45	521.455,55
Rahoitustulot ja -kulut	-205.940		-205.940	-223.524,57	17.584,57
Vuosikate	855.220	0	855.220	316.179,88	539.040,12
Poistot ja arvonalentumiset	-562.090		-562.090	-515.346,47	-46.743,53
Tilikauden tulos	293.130	0	293.130	-199.166,59	492.296,59
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	293.130	0	293.130	-199.166,59	492.296,59

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Toimintatuotot	8.730.740		8.730.740	7.788.772,86	941.967,14
Valmistus omaan käyttöön	37.950		37.950	24.180,00	13.770,00
Toimintakulut	-7.587.590		-7.587.590	-7.795.963,87	208.373,87
Toimintakate	1.181.100	0	1.181.100	16.988,99	1.164.111,01
Rahoitustulot ja -kulut	-205.940		-205.940	-267.091,35	61.151,35
Vuosikate	975.160	0	975.160	-250.102,36	1.225.262,36
Poistot ja arvonalentumiset	-3.067.150		-3.067.150	-3.002.509,67	-64.640,33
Tilikauden tulos	-2.091.990	0	-2.091.990	-3.252.612,03	1.160.622,03
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	76.344		76.344	76.344,12	-0,12
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2.015.646	0	-2.015.646	-3.176.267,91	1.160.621,91

TOIMINNAN RAHOITUS

Toimintakate	0	0		0	
Verotulot	20.900.000	700.000	21.600.000	21.866.120,56	-266.120,56
Valtionosuudet	5.200.000		5.200.000	5.528.757,00	-328.757,00
Rahoitustulot ja -kulut	-107.530	-200.000	-307.530	151.239,24	-458.769,24
Vuosikate	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80
Tilikauden tulos	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80

RAHOITUS

Toimintakate	0	0		0	
Verotulot	20.900.000	700.000	21.600.000	21.866.120,56	-266.120,56
Valtionosuudet	5.200.000		5.200.000	5.528.757,00	-328.757,00
Rahoitustulot ja -kulut	-107.530	-200.000	-307.530	151.239,24	-458.769,24
Vuosikate	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80
Tilikauden tulos	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	25.992.470	500.000	26.492.470	27.546.116,80	-1.053.646,80

KAUPUNKI + VESIHUOLTOLAITOS 2023

Toimintatuotot	11.110.070	580.000	11.690.070	10.588.070,61	1.101.999,39
Valmistus omaan käyttöön	37.950		37.950	24.180,00	13.770,00
Toimintakulut	-33.807.840	-215.000	-34.022.840	-33.281.573,66	-741.266,34
Toimintakate	-22.659.820	365.000	-22.294.820	-22.669.323,05	374.503,05
Verotulot	20.900.000	700.000	21.600.000	21.866.120,56	-266.120,56
Valtionosuudet	5.200.000		5.200.000	5.528.757,00	-328.757,00
Rahoitustulot ja -kulut	-313.470	-200.000	-513.470	-50.381,43	-463.088,57
Vuosikate	3.126.710	865.000	3.991.710	4.675.173,08	-683.463,08
Poistot ja arvonalentumiset	-3.186.600		-3.186.600	-3.140.094,83	-46.505,17
Tilikauden tulos	-59.890	865.000	805.110	1.535.078,25	-729.968,25
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	76.344		76.344	76.344,12	-0,12
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	16.454	865.000	881.454	1.611.422,37	-729.968,37

Verotulojen erittely

	Alkup.Ta-23	Ta-muutokset	Ta-23 yht.	Toteuma-23	Poikkeama
Kunnan tulovero	15 900 000	700 000	16 600 000	16 796 604,55	-196 604,55
Osuus yht.veron tuotosta	2 000 000		2 000 000	3 167 323,23	-1 167 323,23
Kiinteistövero	3 000 000		3 000 000	1 902 192,78	1 097 807,22
Verotulot yhteensä	20 900 000		21 600 000	21 866 120,56	-266 120,56

	Tulovero %	Verotettu tulo	Muutos %
Verovuosi 2016	22,25 %	33 894 634	1,65 %
Verovuosi 2017	22,00 %	33 769 069	-0,37 %
Verovuosi 2018	22,00 %	32 967 249	-2,37 %
Verovuosi 2019	22,00 %	33 727 880	2,31 %
Verovuosi 2020	22,00 %	35 359 555	4,84 %
Verovuosi 2021	22,00 %	36 522 460	3,29 %
Verovuosi 2022	22,00 %	38 496 756	5,41 %
Verovuosi 2023	9,36 %	21 866 121	-43,20 %

Kiinteistövero	Vak.as.rak.	Muut rak.	Yl.rakennus	Rakent rak.pa
Vuosi 2016	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2017	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2018	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2019	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2020	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2021	0,65 %	1,25 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2022	0,60 %	1,45 %	1,10 %	3,00 %
Vuosi 2023	0,60 %	1,45 %	1,10 %	3,00 %

Valtionosuuksien erittely

	Alkup ta-23	Ta-muutokset	Ta-23 yht.	Toteuma-23	Poikkeama
Peruspalv.valt.os.ml tasaukset	4 100 000		4 100 000	4 175 211,00	-75 211,00
Verotulomenetysten kompens.	1 700 000		1 700 000	1 707 000,00	-7 000,00
Opetus- ja kulttuurit. vos	-600 000		-600 000	-353 454,00	-246 546,00
Harkinnanvarainen valt.os.korotus					
Valtionosuudet yhteensä	5 200 000		5 200 000	5 528 757,00	-328 757,00

8.3 Investointien toteutuminen

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
KAUPUNGINHALLITUS/INVESTOINNIT					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
MUUT INVESTOINTIMENOT	-300 000	-250 000	-550 000	-433 084	-116 916
INVESTOINTIMENOT	-300 000	-250 000	-550 000	-433 084	-116 916
INVESTOINTITULOT					
PYSYVIENVASTAAVIEN LUOVUTUKSET	150 000		150 000	24 618	-125 382
INVESTOINTITULOT	150 000		150 000	24 618	-125 382
INVESTOINNIT NETTO	-150 000	-250 000	-400 000	-408 466	8 466

- Investointimenoissa mm. entisen Kesoilin kiinteistön sekä Ammattikoulun kiinteistöjen ostamisesta aiheutuneet kustannukset.

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
MUUT INVESTOINTIMENOT	-51 500		-51 500	-16 355	-35 145
INVESTOINTIMENOT	-51 500		-51 500	-16 355	-35 145
INVESTOINNIT NETTO	-51 500		-51 500	-16 355	-35 145

- Perusopetuksen irtaimen omaisuuden hankintamenoja.

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
MUUT INVESTOINTIMENOT	-50 000		-50 000	-42 124	-7 876
INVESTOINTIMENOT	-50 000		-50 000	-42 124	-7 876
INVESTOINNIT NETTO	-50 000		-50 000	-42 124	-7 876

- Liikuntapalvelujen irtaimen omaisuuden hankintamenoja.

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
MUUT INVESTOINTIMENOT	-100 000		-100 000	-98 756	-1 244
INVESTOINTIMENOT	-100 000		-100 000	-98 756	-1 244
INVESTOINNIT NETTO	-100 000		-100 000	-98 756	-1 244

- Teknisten palvelujen irtaimen omaisuuden hankintamenoja.

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
TALONRAKENNUS/TEKNINEN LAUTAKUNTA					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
OMA RAKENTAMINEN				-254	254
MUUT INVESTOINTIMENOT	-975 000	65 000	-910 000	-714 399	-195 601
INVESTOINTIMENOT	-995 000	65 000	-910 000	-714 653	-195 347
INVESTOINTITULOT	80 000		80 000		-80 000
INVESTOINNIT NETTO	-895 000	65 000	-830 000	-714 653	-115 347

Vuokkokujan pihan korjausvaihe 1 toteutui kesällä 2023

- Paloaseman ajoneuvohallin lattiapinnoite uusittiin.
- Vuokkokujan pihan remontin 1- vaihe toteutettiin kesällä 2023.
- Yhteiskoulun ruokalassa parannettiin ilmanvaihtoa, tehtiin kosteuskorjauksia ja laitettiin katolle uusi huopa.
- Kaupungintalolla vaihdettiin yli 100 ikkunaa, 100.000 €. Uimahallilla vaihdettiin ulkoikkunat.
- Taloautomaation päivityksiä tehtiin kolmeen kohteeseen (Kultavuoren koulu; Vuokkokujan päiväkoti ja paloasema), 80.000 €.

Ylävesisäiliön peruskorjaus syksy 2023

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS/TEKNINEN LTK					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
OMA RAKENTAMINEN		-182 000	-182 000	-605 416	423 416
MUUT INVESTOINTIMENOT	-2 490 000	-879 400	-3 369 400	-2 995 505	-780 466
INVESTOINTIMENOT	-2 490 000	-1 061 400	-3 551 400	-3 600 921	49 521
INVESTOINTITULOT					
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN		35 500	35 500	50 694	15 194
INVESTOINTITULOT		35 500	35 500	50 694	15 194
INVESTOINNIT NETTO	-2 490 000	-1 025 900	-3 515 900	-3 550 227	34 327

- Ruovedentien peruskorjaus: 385.000 € (viimeistelytyöt ja päällystäminen vuonna 2024).
- Asematien peruskorjaus (1000 m) ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen Asematien viereen yhdessä ELY-keskuksen kanssa (kustannusten jako 50 % Ely-keskus, 50 % Oriveden kaupunki). Samassa yhteydessä Oriveden kaupunki uusi kustannuksellaan usean sadan metrin matkalta alueen vesi- ja viemäriinjoja erittäin haasteellisissa olosuhteissa (linjat jopa 4-4,5 m:n syvyydessä). Viimeistelytyöt ja teiden päällystäminen 2024.
- Säästäjientien peruskorjaus ja kevyen liikenteen väyläyhteyden rakentaminen koko matkalta Keskustielle asti (viimeistelytyöt ja päällystäminen vuonna 2024).
- Ahtiantien pysäköintipaikkojen parantaminen.

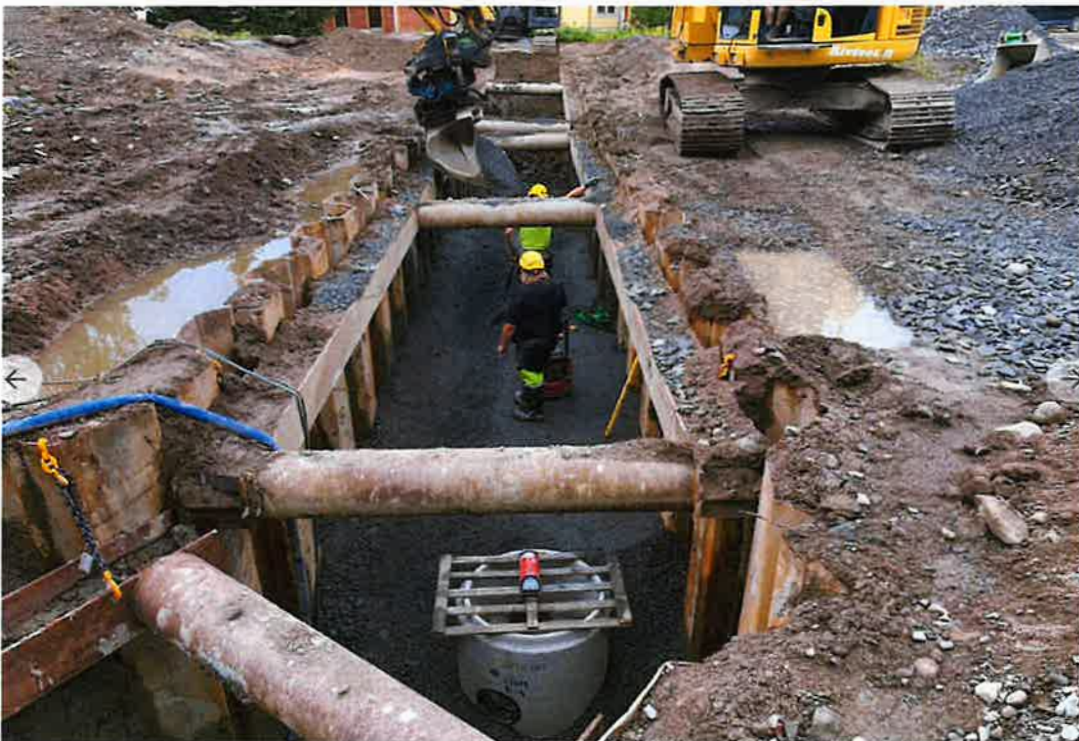
- VT 9 :n Oriveden pään peruskorjaus ja kevyen liikenteen sillan uusiminen saatiin valmiiksi kesällä 2023.
- Aseman pysäköintialueen viimeistelyt ja päällystäminen tehtiin kesällä 2023.
- 1960- luvun alussa rakennettu ylävesisäiliö (vesitorni) saneerattiin myös allastilan osalta, määrärahaan hankkeeseen kului 300.000 €.

Ruovedentien peruskorjaus:

Vesijohtojen uusimista Koluntie - Urheilutie Ahtiantien liitoskohdassa

Asematien peruskorjauksen yhteydessä uusittiin kaupungin vesi- ja viemärijohtoja laitteineen

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
VESIHUOLTOLAITOS					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
OMA RAKENTAMINEN				-125 454	125 454
MUUT INVESTOINTIMENOT	-555 000	-100 000	-655 000	-555 873	-99 127
INVESTOINTIMENOT	-555 000	-100 000	-655 000	-681 323	26 328
INVESTOINTITULOT				11 684	11 684
INVESTOINNIT NETTO	-555 000		-655 000	-669 644	14 644

- Vesilaitoksen investointeja kasvatti aseman alueen vesi- ja viemärijohtojen uusiminen.

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti+ muutos	Toteutuma 2023	Poikkeama
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
INVESTOINNIT					
INVESTOINTIMENOT					
OMA RAKENTAMINEN		-182 000	-182 000	-731 124	549 124
MUUT INVESTOINTIMENOT	-4 521 500	-1 164 400	-5 685 900	-4 856 097	-829 803
INVESTOINTIMENOT	-4 521 500	-1 346 400	-5 867 900	-5 587 221	-280 679
INVESTOINTITULOT					
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUKSET	150 000		150 000	24 618	-125 382
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN	80 000	35 500	115 500	62 378	-53 122
INVESTOINTITULOT	230 000	35 500	265 500	86 997	-178 503
INVESTOINNIT NETTO	-4 291 500	-1 310 900	-5 602 400	-5 500 224	-102 176

8.4 Rahoitusosan toteutuminen

	Budjetti 2023	Bu-muutos 2023	Budjetti + muutos	Toteutuma 2023 01-12	Poikkeama
Toim. ja invest. rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 126 710	865 000	3 991 710	4 675 173,08	-683 463,08
Tulorahoituksen korjaukset	-150 000		-150 000	-77 460,85	-72 539,15
Toiminnan rahavirta	2 976 710	865 000	3 841 710	4 597 712,23	-756 002,23
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 521 500	-1 346 400	-5 867 900	-5 588 660,05	-279 239,95
Rah.os investointimenoihin	80 000	35 500	115 500	62378,35	53 121,65
Pys.vast. hyöd. luov.tulot	300 000		300 000	102 079,18	197 920,82
Investointien rahavirta	-4 141 500	-1 310 900	-5 452 400	-5 424 202,52	-28 197,48
Toim. ja invest. rahavirta	-1 164 790	-445 900	-1 610 690	-826 490,29	-784 199,71
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaam. lisäys	-200 000		-200 000	-702 865,45	502 865,45
Antolainasaam. vähennys				64 150,00	-64 150,00
Antolainauksen muutokset	-200 000		-200 000	-638 715,45	438 715,45
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000 000		5 000 000	5 000 000,00	0
Pitkäaik. lainojen vähennys	-3 620 000		-3 620 000	-3 623 813,46	3 813,46
Lyhytaik. lainojen muutos				1 500 000,00	-1 500 000,00
Lainakannan muutokset	1 380 000		1 380 000	2 876 186,54	-1 496 186,54
Muut maksuvalm. muutokset					
Toim.ant. varojen ja po.muutos				-14 329,99	14 329,99
Saamisten muutos				294 553,80	-294 553,80
Korottomien velk. muutos				-2 785 698,20	2 785 698,20
Muut maksuvalm. muutokset				-2 505 474,39	2 505 474,39
Rahoituksen rahavirta	1 180 000	0	1 180 000	-268 003,30	1 448 003,30
Rahavarojen muutos	15 210	-445 900	-430 690	-1 094 493,59	663 803,59
Rahavarat 31.12.				3 885 693,54	3 885 693,54
Rahavarat 1.1.				4 980 187,13	4 980 187,13
Rahavarojen muutos	0	0		-1 094 493,59	-1 094 493,59

8.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Talousarvion sitovista määrärahoista ja tuloarvioista laadittu yhteenvetotaulukko, johon on koottu käyttötalouden, investointiosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan valtuuston sitoviksi hyväksymät erät ja niiden poikkeama talousarvioon sekä talousarvion muutos.

	Sito- vuus N/B	Menomäärärahat					Tuloarviot				
		Alkuper.	Muut.	Yhteen	Toteuma	Poik-	Alkupe	Muut.	Yhteen	Toteuma	Poik-
		Tal.arv	Tal.arv	Tal.arv	2023	keama	Tal.arv	Tal.arv	Tal.arv	2023	keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Kaupunginhallitus	B	6 528		6 528	5 796	-732	812		812	1 019	-207
Lasten ja nuorten Itk	B	16 982		16 982	16 620	-362	1 141	540	1 681	1 274	407
Elämänlaatutk	B	2 710	215	2 925	3 070	145	426	40	466	506	-40
Tekninen Itk	B	7 588		7 588	7 796	208	8 731		8 731	7 789	942
Toimintakulut/-tuotot yht.		33 808	215	34 023	33 282	-741	11 110	580	11 690	10 588	1 102
TULOSLASK.OSA											
Verotulot	B						20 900	700	21 600	21 866	-266
Valtionosuudet	B						5 200		5 200	5 529	-329
Korkotuotot	B						60		60	209	-149
Muut rahoitustuotot	B						146		146	268	-122
Korkokulut	B	385	200	585	525	-60					
Muut rahoituskulut	B	135		135	2	-133					
Suunn.muk. poistot	B	3 187		3 187	3 140	-47					
Varausten ja rahast. muutos	B						76		76	76	0
Tuloslask.osa yhteensä		3 707	200	3 907	3 667	-240	26 382	700	27 082	27 948	-866
INVESTOINTIOSA											
Kaupunginhallitus	B	300	250	550	433	-117	150		150	25	125
Lasten ja nuorten Itk	B	51		51	16	-35					
Elämänlaatutk	B	50		50	42	-8					
Tekninen Itk	B	100		100	99	-1					
Talonrak/tekninen Itk	B	975	-65	910	715	-195	80		80	51	-80
Katujen rakentamin	B	346	-60	286	301	15					
Katujen peruskorjaus	B	840	170	1 010	915	-95					
Leikkikentät	B	55		55	84	29					
Puistot	B	90		90	60	-30					
Yhteistyöhankkeet	B	900	886	1 786	1 950	164		35			
Maa-alueet/rakenn.	B	100	65	165	151	-14					
Liikuntapalvelut	B	159		159	119	-40					
Vesilaitos rakentam	B	45		45	26	-19					
Vesilaitos peruskor	B	300	100	400	431	31					
Viemärlait.rakenta	B	80		80	35	-45					
Viemärlait.perusko	B	130		130	191	61				11	-11
Investointiosa yhteensä		4 521	1 346	5 867	5 587	-299	230	35	230	87	34
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutos											
Antolainasaam.lis	B	200		200		-200					
Antolainasaam.väh	B									64	-64
Lainakannan muutokset											
Pitkäaik.lain.lisäys	B						5 000		5 000	5 000	0
Pitkäaik.lain.vähen	B	3 620		3 620	3 624	4					
Lyhytaik.lain.muutos					1 500	1 500					
Vaikutus maksuvalm					2 505	-2 505					
Rahoitusosa yhteensä		3 820		3 820	7 629	-1 201	5 000		5 000	5 064	-64
YHTEENSÄ		45 856	1 761	47 617	50 165	-2 481	42 722	1 315	44 002	43 687	206

9. Tilinpäätöslaskelmat

9.1 Tuloslaskelma

	2023	2022
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	2 693 694,07	3 560 427,85
Maksutuotot	635 621,70	695 675,84
Tuot ja avustukset	1 085 342,23	1 347 380,65
Muut toimintatuotot	1 861 864,65	2 461 447,98
TOIMINTATUOTOT	6 276 522,65	8 064 932,32
Valmistus omaan käyttöön	24 180,00	8 580,00
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-13 476 046,06	-13 954 585,54
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 810 562,83	-3 458 636,63
Muut henkilösivukulut	-483 264,29	-509 809,78
Henkilöstökulut	-16 769 873,18	-17 923 031,95
Palvelujen ostot	-7 169 621,05	-46 145 165,88
Aineet ja tarvikkeet	-2 527 465,27	-2 574 590,53
Avustukset	-1 318 950,95	-1 276 421,15
Muut toimintakulut	-1 184 115,25	-1 652 722,65
TOIMINTAKULUT	-28 970 025,70	-69 571 932,16
TOIMINTAKATE	-22 669 323,05	-61 498 419,84
VEROTULOT	21 866 120,56	38 496 755,73
VALTIONOSUUDET	5 528 757,00	26 825 004,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	209 072,85	64 134,86
Muut rahoitustuotot	268 256,56	358 699,66
Korkokulut	-525 245,80	-160 449,73
Muut rahoituskulut	-2 465,04	-1 156,89
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-50 381,43	261 227,90
VUOSIKATE	4 675 173,08	4 084 567,79
POISTOT JA ARVONALENNUKSET		
Sunnitelman mukaiset poistot	-3 140 094,83	-2 912 575,61
SATUNNAISET ERÄT		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
TILIKAUDEN TULOS	1 535 078,25	1 171 992,18
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET		
Poistoeron muutos	76 344,12	95 430,15
Varausten muutos		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 611 422,37	1 267 422,33

9.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 675 173,08	4 084 567,79
Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät	-77 460,85	-57 033,80
Tulorahoituksen korjauserät	-77 460,85	-57 033,80
Toiminnan rahavirta	4 597 712,23	4 027 533,99
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 588 660,05	-4 547 900,74
Rahoitusosuudet investointimenoihin	62 378,35	25 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	102 079,18	257 159,32
Investointien rahavirta	-5 424 202,52	-4 265 741,42
Toiminnan ja investointien rahavirta	-826 490,29	-238 207,43
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-702865,45	
Antolainasaamisten vähennys	64 150,00	50 000,00
Antolainauksen muutokset	-638 715,45	50 000,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000,00	5 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 623 813,46	-3 758 271,06
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500 000,00	
Lainakannan muutokset	2 876 186,54	1 241 728,94
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomat	-14 329,99	-27 013,68
Saamisten muutos	294 553,80	-320 484,94
Korottomien velkojen muutos	-2 785 698,20	474 343,15
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 505 474,39	126 844,53
Rahoituksen rahavirta	-268 003,30	1 418 573,47
Rahavarojen muutos	-1 094 493,59	1 180 366,04
Rahavarat 31.12.	3 885 693,54	4 980 187,13
Rahavarat 1.1.	4 980 187,13	3 799 821,09
Rahavarojen muutos	-1 094 493,59	1 180 366,04

9.3 Tase

TASE	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 412 844,50	6 202 938,86
Rakennukset	18 245 739,99	19 074 619,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 094 230,11	10 064 636,61
Koneet ja kalusto	236 212,04	213 638,85
Muut aineelliset hyödykkeet	57 156,47	57 156,47
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hanki	3 299 135,04	1 423 963,56
Aineelliset hyödykkeet	39 345 318,15	37 036 954,01
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	4 924 706,18	8 429 679,19
Muut osakkeet ja osuudet	696 618,72	696 618,72
Muut lainasaamiset	2 461 126,33	1 822 276,33
Muut saamiset	320 523,11	320 657,66
Sijoitukset	8 402 974,34	11 269 231,90
PYSYVÄT VASTAAVAT	47 748 292,49	48 306 185,91
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	79 172,93	78 218,35
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	79 172,93	78 218,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 270 238,48	1 209 465,70
Lainasaamiset	259 311,40	267 340,00
Muut saamiset	182 894,63	310 464,15
Siirtosaamiset	187 811,41	407 539,87
Saamiset	1 900 255,92	2 194 809,72
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	1 156 513,82	1 156 513,82
Rahoitusarvopaperit	1 156 513,82	1 156 513,82
Rahat ja pankkisaamiset	2 729 179,72	3 823 673,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>5 785 949,46</u>	<u>7 174 996,85</u>
VASTAAVAA	53 613 414,88	55 559 401,11

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	16 830 684,20	20 334 872,80
Edellisten tilikausien ylijäämä (alij)	7 112 363,76	5 844 941,43
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 611 422,37	1 267 422,33
OMA PÄÄOMA	25 554 470,33	27 447 236,56
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	305 376,49	381 720,61
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	88 868,93	88 114,35
Muut toimeksiantojen pääomat	60 037,92	74 167,91
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	148 906,85	162 282,26
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen (korollinen vieras pää		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks	16 875 321,92	14 949 135,98
Pitkäaikainen (korollinen vieras pää	16 875 321,92	14 949 135,38
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma		
Muut velat/Liittymismaksut ja muut	1 727 655,05	1 705 052,47
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma	1 727 655,05	1 705 052,47
Pitkäaikainen	18 602 976,97	16 654 187,85
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää	1 500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen seuraavan v	2 823 813,46	3 373 813,46
Lyhytaikainen (korollinen vieras pää	4 323 813,46	3 373 813,46
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma		
Ostovelat	1 973 424,36	3 788 888,11
Muut velat/Liittymismaksut ja muut	362 488,04	392 787,55
Siirtovelat	2 341 958,38	3 358 484,71
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma	4 677 870,78	7 540 160,37
Lyhytaikainen	9 001 684,24	10 913 973,83
VIERAS PÄÄOMA	<u>27 604 661,21</u>	<u>27 568 161,68</u>
VASTATTAVAA	53 613 414,88	55 559 401,11

9.4 Konsernilaskelmat

	2023	2022
TULOSLASKELMA		
Toimintuotot		
Myyntituotot	3 767 076,34	30 356 988,21
Maksutuotot	1 195 569,84	695 675,84
Tuot ja avustukset	1 085 342,23	1 347 380,65
Muut toimintatuotot	1 963 724,79	2 815 646,29
Toimintatuotot	8 011 713,20	35 215 690,99
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-16 546 175,10	-41 983 282,50
Palvelujen ostot	-7 071 989,97	-45 751 286,08
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 581 593,45	-2 610 155,27
Avustukset	-1 318 950,95	-1 276 421,15
Muut toimintakulut	-2 710 815,48	-3 166 184,77
Toimintakulut	-30 205 344,95	-94 753 556,20
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappi- osta)	113 818,34	154 670,64
Toimintakate	-22 079 813,41	-59 383 194,57
Verotulot	21 775 186,18	38 409 290,34
Valtionosuudet	5 528 757,00	26 825 004,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	197 008,11	69 612,45
Muut rahoitustuotot	163 267,58	248 963,20
Korkokulut	-517 221,48	-245 690,04
Muut rahoituskulut	-131 012,81	-155 361,64
Rahoitustuotot ja -kulut	-287 958,60	-82 476,03
Vuosikate	4 936 171,17	5 768 623,74
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 302 086,49	-4 317 197,47
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-138 446,35	
Kertaluonteiset poistot	-200 000,00	-200 000,00
Poistot ja arvonalentumiset	-3 640 532,84	-4 517 197,47
Tilikauden tulos	1 295 638,33	1 251 426,27
Tilinpäättösiirrot	130,9	-8 975,17
Tilikauden verot	-10 751,49	-78 447,11
Laskennalliset verot	17 120,44	92 134,32
Vähemmistöosuudet	2 855,78	-141 319,34
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 304 993,96	1 114 818,97

RAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
Toim. ja invest. rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 936 171,17	5 768 623,74
Tilikauden verot	-10 751,49	-87 686,27
Tulorahoituksen korjauserät	-86 279,19	-303 101,63
Toiminnan rahavirta	4 839 140,49	5 377 835,84
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 588 660,05	-6 731 100,71
Rah.osuudetinvestointimenoihin	62 378,35	25 000,00
Pys.vast. hyöd. luov.tulot	102 079,18	522 346,52
Investointien rahavirta	-5 424 202,52	-6 183 754,19
Toim. ja invest. rahavirta	-585 062,03	-805 918,35
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaam. lisäys	-702 865,45	0
Antolainasaam. vähennys	-302 523,22	-232 370,67
Antolainauksen muutokset	-1 005 388,67	-232 370,67
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 688 850,00	6 323 455,04
Pitkäaik. lainojen vähennys	-4 105 096,12	-5 278 332,14
Lyhytaik. lainojen muutos	1 500 000,00	200 795,97
Lainakannan muutokset	3 083 753,88	1 245 918,87
Oman pääoman muutokset	-911,33	-102 315,71
Muut maksuvalm. muutokset		
Toim.ant. varojen ja po.muutos	-13 077,05	-31 027,28
Vaihto-omaisuuden muutos	0	-28 835,60
Saamisten muutos	571 801,01	-454 595,74
Korottomien velk. muutos	-3 106 406,10	361 395,58
Muut maksuvalm. muutokset	-2 547 682,14	-153 063,04
Rahoituksen rahavirta	-470 228,26	758 169,45
Rahavarojen muutos	-1 055 290,29	-47 748,90
Rahavarat 31.12.	4 259 167,92	7 781 642,91
Rahavarat 1.1.	5 314 458,21	7 829 391,81
Rahavarojen muutos	-1 055 290,29	-47 748,90

TASE	2023	2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0	235 083,05
Muut pitkävaikutteiset menot	0	340 429,78
Ennakkomaksut	0	4 022,16
Aineettomat hyödykkeet	0	579 534,99
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 784 420,62	6 953 268,71
Rakennukset	23 263 575,70	34 735 759,15
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 114 625,52	10 657 717,19
Koneet ja kalusto	268 682,09	1 392 113,53
Muut aineelliset hyödykkeet	57 156,47	68 074,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 730 777,73	4 086 914,50
Aineelliset hyödykkeet	45 219 238,13	57 893 847,91
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	3 174 814,49	3 857 743,14
Muut osakkeet ja osuudet	696 749,23	930 754,83
Muut lainasaamiset	0	12 897,82
Muut saamiset	510 455,41	534 043,69
Sijoitukset	4 382 019,13	5 335 439,48
PYSYVÄT VASTAAVAT	49 601 257,26	63 808 822,38
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	232 028,04	145 999,70
Lahjoitusrahastojen varat	79 172,93	78 218,35
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	311 200,97	224 218,05
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0	249 167,46
Vaihto-omaisuus	0	249 167,46
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 039,51	3 049,98
Lainasaamiset	0	39 771,43
Laskennalliset verosaamiset	0	2 020,66
Muut saamiset	320,37	320,37
Siirtosaamiset	0	12 412,45
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 261 362,68	3 402 735,04
Lainasaamiset	9 311,40	25 217,82
Laskennalliset verosaamiset (la)	0	27,84
Muut saamiset	250 568,78	680 882,70
Siirtosaamiset	257 337,90	654 904,42
Saamiset	1 781 940,64	4 821 342,71
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	24 437,51
Muut arvopaperit	1 156 513,82	1 225 216,53
Rahoitusarvopaperit	1 156 513,82	1 249 654,04
Rahat ja pankkisaamiset	3 102 654,10	6 531 988,87
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 041 108,56	12 852 153,08
VASTAAVAA	55 953 566,79	76 885 193,51

TASE	2023	2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	16 830 684,20	20 334 872,80
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	0	5 165,27
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot	9 958,74	10 300,55
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 390 273,20	5 784 696,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 304 993,96	1 114 818,97
OMA PÄÄOMA	23 535 910,10	27 249 853,68
VÄHEMMISTÖSUUDET	67 436,03	397 443,98
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0	620 069,91
PAKOLLISET VARAUKSET	0	620 069,91
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	88 868,93	138 903,56
Muut toimeksiantojen pääomat	292 067,00	218 915,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	380 935,93	357 819,27
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen (korollinen vieras pääoma)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 572 046,12	24 576 447,46
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	477 159,17	657 625,23
Lainat muilta luotonantajilta	0	3 900 508,91
Pitkäaikainen (korollinen vieras pääoma)	20 049 205,29	29 134 581,60
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma)		
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 729 874,88	1 722 467,79
Laskennalliset verovelat	0	2 920,53
Pitkäaikainen (koroton vieras pääoma)	1 729 874,88	1 725 388,32
Pitkäaikainen	21 779 080,17	30 859 969,92
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen (korollinen vieras pääoma)	4 785 452,50	4 774 523,21
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma)		
Saadut ennakot	23 783,61	22 672,08
Ostovelat	2 177 850,56	5 354 074,68
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	504 289,74	889 681,16
Siirtovelat	2 461 426,11	6 054 071,73
Laskennalliset verovelat	237 402,04	305 013,89
Lyhytaikainen (koroton vieras pääoma)	5 404 752,06	12 625 513,54
Lyhytaikainen	10 190 204,56	17 750 125,62
VIERAS PÄÄOMA	31 969 284,73	48 260 006,67
VASTATTAVAA	55 953 566,79	76 885 193,51

10. Tilinpäätöksen liitetiedot

10.1 Tilinpäätöksen laatimista koskeva liitetiedot

10.1 ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Investointimenoihin ei kirjata suoraan palkkakustannuksia.

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Uutta tarkistettua poisto-ohjelmaa Kv 557/2012 on noudatettu 1.1.2013 lähtien.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenoon.

RAHOITUSOMAISUUS

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Kuntarahoitus Oyj:n kanssa on tehty yleissopimus Kv § 71. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

AVUSTUSTEN KÄSITTELY

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

10.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

TULOSLASKELMAN TAI TASEEN ESITTÄMISTAVAN MUUTOS

Tuloslaskelman esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.

Vuoden 2023 avaavassa taseessa on kirjattu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän siirryttyä Pirkanmaan hyvinvointialueeseen, jäsenkuntayhtymäosuus 3.504.973,01 € peruspääomaa vastaan vähentävästi.

Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyi myös Oriveden kaupungin henkilöstöä n.30 työntekijää. Heidän lomapalkkavelkansa 53.988.81 € kirjattiin peruspääomaan lisäävästi. Lisäksi Oriveden kaupunki luovutti keittiökäytöstä Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Käytön arvo 53.204.40 € kirjattiin peruspääoman vähennykseksi. Vaikutus peruspääomaan 3.504.188,60 €.

Taseen lomapalkkavelkaa maksettiin Lempäälän kunnalle 30.733,46 € vuoden 2023 liikkeen luovutuksen yhteydessä maaseutuviranomaistoiminnan siirtyessä Lempäälän kunnan hoidettavaksi 1.1.2023.

Taseen esittämistapaa on muutettu, niin ettei eri laskulajien muiden myyntisaamisten tasetilejä ole yhdistelty yhdelle myyntisaamiset tasetilille samoin kuin muiden ostovelkojen keräilytasetilejä ei ole yhdistelty yhdelle ostovelat tasetilille kuten edellisissä tilinpäätöksissä. Tämä siitä syystä, kun automaattisen talousraportoinnin (Auran) myötä sektoriluokkien käyttö tuli pakolliseksi, myyntisaamiset ja ostovelat yhdisteltiin sektoriluokkaa S1 käyttäen, niin ne eivät purkutoimenpiteissä siirtyneet todenmukaisesti oikeille sektoriluokille seuraavan tilivuoden alussa. Valtiokonttorin raportointi ei näin ollen ollut oikein kaikilta osin sektoriluokituksen osalta. Myyntisaamisten ja ostovelkojen saldot siirtyvät avaavassa taseessa suoraan oikeille sektoriluokille, kun niitä ei ole yhdistelty.

OIKAISU EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIN

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tullut oikaisuja.

EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tiedot ovat edelliseen tilikauteen vertailukelpoisia.

AIKAISIMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT

Tilikaudelle ei ole kirjattu mitään merkittävää aikaisempiin tilikausiin kohdistuvaa tuloa tai menoa.

LIITETIETOIHIN ON LISÄTTY ERIYTTÄMISLASKELMA 10.7.46

Eriyttäminen koskee Orivesi-talo Oy:n ja Oriveden Kotikoivu Oy:n kiinteistönhoitoa ja siivousta

Tilapalvelun ja konserniyhtiöiden välillä on solmittu sopimukset, jotka ovat voimassa toistaiseksi.

Sopimus sisältää mm. teknisten työt ja järjestelmien kunnossapidon, kulutuksien seurannan, pienimuotoiset korjaus- ja -huoltotyöt, ulko- ja nurmialueiden hoidon kesällä sekä käyttäjäpalveluita. Talvikunnossapito on ulkoistettu eikä kuulu enää kiinteistön huoltosopimukseen. Sopimus sisältää myös vikapäivystyksen varallaolon.

Siivouksen palvelusopimuksessa määritellään siihen kuuluvat työt, työhön käytettävät aineet sekä kone- ja materiaalikustannukset. Kohteille on tehty vuonna 2013 palvelukuvaukset. Tilojen siivoukseen käytetty aika on mitoitettu siivousmitoitushjelmalla. Kiinteistöhuollosta on sopimukset. Nykyiset sopimukset eivät sisällä katetta.

10.3 Konsernitiinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAAJUUS

Konsernitiinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja jäsenkuntayhtymät, joissa Oriveden kaupunki on jäsenenä sekä osakkuusyhteisö.

SISÄISET LIIKETAPAHTUMAT JA SISÄISET KATTEET

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei ole. Konserniyhteisöjen kaupungille maksamat kiinteistöverot on eliminoitu.

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuusien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

KESKINÄISEN OMISTUKSEN ELIMINOINTI

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen ja jäsenkuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Tytäryhteisöjen omistuksen eliminointi on tehty sovelletulla hankintamenetelmällä. Kuntayhtymät on yhdistelty ja eliminoitu omistusosuusien mukaan.

VÄHEMMISTÖOSUUDET

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

SUUNNITELMAPOISTOJEN OIKAISU

Kotikoivu Oy:n rakennusten kertynyt poistoero 31.12.2008 yhteensä 2.919.383,77 € on oikaistu.

Vuodet 2009-2013 yhtiö on kirjannut poistot kaupungin poistosuunnitelman mukaisesti. Elinkeinoverolain mukaiset poistot on otettu käyttöön 1.1.2014 lähtien. Poistoero vuosilta 2014-2015 yhteensä 81.578,63 € on oikaistu.

Muuttuneen ohjeistuksen vuoksi poistoeroa ei ole kirjattu vuosilta 2016-2023, koska yhtiö kirjaa poistot oman poistosuunnitelman mukaisesti.

OSAKKUUSYHTEISÖT

Osakkuusyhteisö on yhdistelty sovelletun pääomaosuusmenetelmän mukaisesti konsernitilinpäätökseen.

Osakkuusyhteisön yhdistelyn vaikutus omaan pääomaan on 804.866.01 €.

POIKKEAVAT ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET JA MENETELMÄT

Poikkeavia arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menetelmiä ei ole.

POIKKEAVAT TILIKAUDET

Poikkeavia tilikaudia ei ole. Kaikki konserniyhtiöt on yhdistelty saman tilikauden mukaisesti.

EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä siirtyi vuoden 2023 alusta lähtien Pirkanmaan hyvinvointialueeseen, näin ollen Pirkanmaan sairaanhoitopiiri kuntayhtymän osuutta ei ole vuoden 2023 alkusaldossa eikä sitä ole yhdistelty vuoden 2023 konsernitilinpäätökseen.

Vuoden 2023 Oriveden kaupungin avaavassa taseessa on kirjattu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän siirryttyä Pirkanmaan hyvinvointialueeseen, jäsenkuntayhtymäosuus 3.504.973,01 € peruspääomaa vastaan vähentävästi.

Pirkanmaan hyvinvointialueelle siirtyi myös Oriveden kaupungin henkilöstöä n.30 työntekijää, heidän lomapalkkavelkansa 53.988.81 € kirjattiin peruspääomaan lisäävästi. Lisäksi Oriveden kaupunki luovutti keittiökaluksia Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kaluston arvo 53.204.40 € kirjattiin peruspääoman vähennykseksi. Vaikutus kaiken kaikkiaan peruspääomaan 3.504.188,60 € vähentävästi.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueeseen vaikutti vuoden 2023 konsernitilinpäätöksessä peruspääoman lisäksi muihin oman pääoman eriin seuraavasti:

Vaikutus yhdistysten ja säätiöiden omaan pääomaan 5.165,27 € vähentävästi.

Vaikutus muihin omiin rahastoihin 210,96 € vähentävästi.

Vaikutus ed. tilikausien yli/alijäämään 1.486.094,28 € vähentävästi.

10.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

10.4.6

TOIMINTATUOTOT	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
TEHTÄVÄALUEITTAIN (ulkoiset)				
Kaupunginhallitus	2 362 262,82	28 434 562,96	627 072,27	1 283 804,29
Lasten ja nuorten lautakunta	1 272 855,73	1 255 025,67	1 272 855,73	1 255 025,67
Elämänlaatulautakunta	484 724,33	474 620,50	484 724,33	474 620,50
Tekninen lautakunta *	3 891 870,32	5 051 481,86	3 891 870,32	5 051 481,86
Toimintatuotot yhteensä	8 011 713,20	35 215 690,99	6 276 522,65	8 064 932,32

* Pysyvien vastaavien luovutusvoitot

10.4.7

VEROTULOJEN ERITTELY	2023	2022
Kunnan verotulo	16 796 604,55	32 446 468,99
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 167 323,23	3 028 201,20
Kiinteistövero	1 902 192,78	3 022 085,54
Verotulot yhteensä	21 866 120,56	38 496 755,73

10.4.8

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY	2023	2022
Peruspalvelujen valtionosuus	4 175 211,00	15 896 210,00
siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 707 000,00	5 843 694,00
siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	0,00
Opetus- ja kultt.toim.valt.os.	-353 454,00	-581 202,00
Verotulomenetysten korvaus	0,00	5 666 302,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	5 528 757,00	26 825 004,00

10.4.9

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	1 017 769,26	38 538 090,91
Muiden palvelujen ostot	6 151 851,79	7 607 074,97
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	7 169 621,05	46 145 165,88

POISTOSUUNNITELMA

Hyväksytty KV 17.9.2012

OMAIUSLAIJI**Aineettomat hyödykkeet**

Aineettomat oikeudet

Kehittämismenot

Aineettomat oikeudet

Liikearvo

Muut pitkävaikutteiset menot

Atk-ohjelmistot

Muut

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Kiinteistöjen liittymismaksut

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset

Tehdas- ja tuotantorakennukset

Vapaa-ajan rakennukset

Talousrakennukset

Asuinrakennukset

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Maa- ja vesirakenteet

Kadut, tiet, torit, puistot

Sillat, laiturit, uimalat

Muut maa- ja vesirakenteet

Vedenjakelu verkosto

Viemäriverkosto

Kaukolämpöverkko

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaistuslaitt.

Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema

ja alakeskukset

Maakaasuverkko

Muut putki- ja kaapeliverkot

Sähkö-, vesi- ja lämpölaitosten laitteet

Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet

Liikenteen ohjauslaitteet

Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet

OMAIUSLAIJI

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset

Puiset alukset ja uivat työkoneet

Muut kuljetusvälineet

Kuorma-autot

Liikkuvat työkoneet

Raskaat koneet

Kevyet koneet

Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet

Atk-laitteet

Muut laitteet ja kalusteet

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat

Arvo ja taide-esineet

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

POISTO- MENE- TELMIÄ	POISTO- AIKA VUO- SINA	POISTO %
tasa	5-20	
tasa	2-5	
tasa	5-20	
tasa	2-5	
tasa	2-5	
tasa	2-5	
tasa	2-5	
		ei poistoaikaa
		ei poistoaikaa
tasa	20-50	
tasa	20-30	
tasa	20-30	
tasa	10-20	
tasa	30-50	
menoj.		15-20
menoj.		10-25
menoj.		10-20
menoj.		7-10
menoj.		7-10
menoj.		10-15
menoj.		15-20
menoj.		20-22
menoj.		12-15
menoj.		15-20
tasa	10-20	
tasa	15-20	
tasa	10-15	
tasa	10-15	
tasa	15-20	
tasa	8-15	
tasa	4-7	
tasa	5-10	
tasa	5-10	
tasa	10-15	
tasa	5-10	
tasa	5-15	
tasa	3-5	
tasa	3-5	
		käytön mukaan
		ei poistoaikaa
		ei poistoaikaa
		ei poistoaikaa

Investointien pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Ensikertaisen kalustuksen osalta noudatetaan rakennuksen poistoaikaa.

Poistosuunnitelman mukaisia lyhyempiä poistoaikoja noudatetaan, ellei hankekohtaisesti toisin päätetä.

10.4.12

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevaraus 1.1.	0,00	0,00		
Vähennykset tilikaudella				
Eläkevaraus 31.12.	0,00	0,00		
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	0,00	673 688,21		
Vähennykset tilikaudella	0,00	-73 759,61		
Lisäykset tilikaudella	0,00	18 658,10		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	0,00	618 586,70		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	47 108,26		
Vähennykset tilikaudella	0,00	-45 625,05		
Lisäykset tilikaudella				
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0,00	1 483,21		

10.4.13

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖ- DYKK. LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myynti- voitot	77 487,41	387 825,30	77 487,41	387 825,30
Muut myyntivoitot	0,00	308 988,55	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	77 487,41	696 813,85	77 487,41	387 825,30
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myynti- tappiot	26,56	330 794,50	26,56	330 794,50
Muut myyntitappiot	0,00	18 667,58	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	26,56	349 462,08	26,56	330 794,50

10.4.14

SATUNN.TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset tuotot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot ja kulut yh- teensä	0,00	0,00	0,00	0,00

10.4.15

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUS- PÄÄOMAN	Kunta	
	2023	2022
KORKOTUOTTOJEN ERITTELY		
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	105 000,00	123 000,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	110 848,71	121 095,49
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	87 917,42
Yhteensä	215 848,71	332 012,91

10.5 Tasetta koskevat liitetiedot

10.5.

PYSYVÄT VASTAVAT	AINEET- TOMAT HYÖDYK- KEET			AINEELLISET HYÖDYKKEET						Investoinnit yhteensä
	Tietoko- neohj. ja Muut pit- käv.men	Yht	Maa- ja vesialueet	Raken- nukset	Kiinteät ra- ken- teet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ai- neell. hyödyk- keet	Enn.maks.ja kesk.er.hank.	Yhteensä	
Poistamaton										
hankintameno 1.1.		0,00	6 202 938,86	19 074 619,66	10 064 636,61	213 638,85	57 156,47	1 423 963,56	37 036 954,01	37 036 954,01
Lisäys.tilikaudella			345 541,29	689 949,74	2 641 482,03	148 338,39		3 485 040,69	7 310 352,14	7 310 352,14
Rah.os.tilikaudella					-62 378,35				-62 378,35	-62 378,35
Vähenn.tilikaudella			-213 096,50	-10 478,33		-805,56			-224 380,39	-224 380,39
Siirrot erien välillä			77 460,85	-189 521,67		-53 204,40		-1 609 869,21	-1 775 134,43	-1 775 134,43
Tilikauden poisto	0,00			-1 318 829,41	-1 549 510,18	-71 755,24			-2 940 094,83	-2 940 094,83
Arvon alen.ja pal.									0,00	0,00
Aktivoidut korkom.									0,00	0,00
Poistamaton hank meno 31.12	0,00	0,00	6 412 844,50	18 245 739,99	11 094 230,11	236 212,04	57 156,47	3 299 135,04	39 345 318,15	39 345 318,15
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirj.pitoarvo 31.12.	0,00	0,00	6 412 844,50	18 245 739,99	11 094 230,11	236 212,04	57 156,47	3 299 135,04	39 345 318,15	39 345 318,15
Maa- ja vesialueet erittely				Konserni		Kunta				
lisäyksistä tilikaudella				2023	2022	2023	2022			
Kiinteistöjen liittymismaksut				1 439,52	10 273,39	1 439,52	10 273,39			
Muut, maa- ja vesialueet				212 281,00	113 357,76	212 281,00	95 652,32			
Maa- ja vesialueet yhteensä				213 720,52	123 631,15	213 720,52	105 925,71			

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIIJOITUKSET

	OSAKKEET JA OSUDET				Yhteensä	JVK,-MUUT LAINASAAMISET, MUUT SAAMISET				Yhteensä	SIIJOITUKSET
	Osakkeet	Kuntayht.	Yhteisyht.	Muut osak		Lainasaam.	Lai-	Laina-	Muut		Yhteensä
	kons,yhtiöt	osuudet	osakkeet	ja osuudet		kons.yhtiöt	nasa.	saam	saamiset		
Hankintameno 1.1.	2 633 311,06	3 525 254,53	2 271 113,60	696 618,72	9 126 297,91	1 822 276,33			320 657,66	2 142 933,99	11 269 231,90
Lisäykset						703 000,00				703 000,00	703 000,00
Vähennykset		-3 504 973,01				-64 150,00			-134,55	-64 284,55	-3 569 257,56
Sirrot erien välillä											
Hankint.meno 31.12.	2 633 311,06	20 281,52	2 271 113,60	696 618,72	9 126 297,91	2 461 126,33			320 523,11	2 781 649,44	8 402 974,34
Arvonalen. ja palautuk.											
Arvonkorotukset											
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 633 311,06	20 281,52	2 271 113,60	696 618,72	5 621 324,90	2 461 126,33			320 523,11	2 781 649,44	8 402 974,34

10.5.1.20-22 OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

TYTÄRYHTEISÖT

	Koti-paikka	Y-tunnus	Omistus- osuus %	Konsernin omistus osuus %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Kirjanpito- arvo 31.12.2023	Tilikauden voitto/ -tappio
Oriveden.Kotikoivu Oy	Orivesi	0827897-1	100	100	1 164 305,31	4 905 373,81	1 636 072,26	-138 599,43
Orivesi-Talo Oy	Orivesi	2519606-2	100	100	301 866,40	1 553 661,36	150 000,00	35 420,16
Oriveden Jäähalli oy	Orivesi	1080363-2	96,15	96,15	514 135,21	238 418,54	820 694,80	-71 320,32
KOY Oriveden Aholankulma	Orivesi	2223758-6	100	100	58 361,77	115 798,69	26 544,00	6 451,77
Yhteensä					2 038 668,69	6 813 252,40	2 633 311,06	-168 047,82

KUNTAYHTYMÄT

	Koti-paikka	Y-tunnus	Omistus- osuus %	Konsernin omistus osuus %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Kirjanpito- arvo 31.12.2023	Tilikauden voitto/ -tappio
Tre Kaup.seudun ky	Tampere	2014682-4	2,75	2,75	16 094,36	11 109,53	4 465,00	-1 076,48
Pirkanmaan Liitto	Tampere	0828308-4	1,87	1,87	28 733,72	51 782,52	15 816,52	-1 296,58
Yhteensä					44 828,08	62 892,05	20 281,52	-2 373,06

OMISTUSYHTEISÖT

	Koti-paikka	Y-tunnus	Omistus- osuus %	Konsernin omistus osuus %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Kirjanpito- arvo 31.12.2023	Tilikauden voitto/ -tappio
Aluelämpö Oy	Orivesi	0366824-1	50	50	456 925,68	1 055 068,34	50 456,38	70 391,06
					456 925,68	1 055 068,34	50 456,38	70 391,06

10.5.23

SAAMISTEN ERITTELY	Pitkäaikaiset saamiset		Lyhytaikaiset saamiset	
	2023	2022	2023	2022
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset			72 805,81	254 973,88
Lainasaamiset			250 000,00	250 000,00
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset				
Siirtosaamiset				
Saamiset osakkuusyhtiöiltä				
Myyntisaamiset			1 271,72	1 787,56
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset			1 196 160,95	952 704,26
Lainasaamiset			9 311,40	17 340,00
Muut saamiset			182 894,63	310 464,15
Siirtosaamiset			187 811,41	407 539,87
SAAMISET YHTEENSÄ	0	0	1 900 255,92	2 194 809,72

10.5.24

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut tulojäämät	0	12 412,45		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0	12 412,45		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	0	85 877,74	0	87 917,42
Kelan korvaus työterveydenhuollon korvaus	90 000,00	240 750,19	90 000,00	190 000,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	0	4 696,20	0	0
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	0	77 018,05	0	0
Muut tulojäämät	167 337,90	246 562,24	97 811,41	129 622,45
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	257 337,90	654 904,42	187 811,41	407 539,87

10.5.25

OMAN PÄÄOMAN ERÄKOHTAINEN ERITTELY OMA PÄÄOMA	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	16 830 684,20	20 334 872,80	16 830 684,20	20 334 872,80
Lisäykset				
Peruspääoma 31.12.	16 830 684,20	20 334 872,80	16 830 684,20	20 334 872,80
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	0	5 165,27		
Lisäykset				
Vähennykset				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	0	5 165,27		
Muut omat rahastot 1.1.	10 089,59	10 564,54		
Lisäykset		6,11		
Vähennykset	-130,85	-270,1		
Muut omat rahastot 31.12.	9 958,74	10 300,55		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	4 298 601,81	5 763 739,91	5 844 941,43	6 278 508,22
Lisäykset tilikaudella	1 092 582,72	134 878,33	1 267 422,33	0
Vähennykset tilikaudella	-911,34	0	0	-433 566,79
Korjaukset tilikaudella	0	-113 922,15	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	5 390 273,20	5 784 696,09	7 112 363,76	5 844 941,43
Tilikauden yli-/alijäämä	1 304 993,96	1 114 818,97	1 611 422,37	1 267 422,33
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	23 535 910,10	27 249 853,68	25 554 470,33	27 447 236,56

10.5.26

ED TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMÄ JA TULOKSENKÄSITTELYERÄT	Kunta	
	2023	2022
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	7 112 363,76	5 844 941,43
Tilikauden yli-/alijäämä	1 611 422,37	1 267 422,33
Kertynyt poistoero 31.12.	305 376,49	381 720,61
KERTYNYT YLI-/ALIJÄÄMÄ JA TULOKSENKÄSITTELYERÄT YHTEENSÄ	9 029 162,62	7 494 084,37

10.5.27

VELAT JOTKA ERÄÄNT. 1.1.2028 TAI SEN JÄLKEEN	Kunta	
	2023	2022
Kotimaiset talletuspankit	3 201 203,28	3 239 449,14
Kuntarahoitus	5 100 000,00	4 250 000,00
YHTEENSÄ	8 301 203,28	7 489 449,14

10.5.30

VIERAS PÄÄOMA	2023		2022	
	Pitkäaikain.	Lyhytaikain.	Pitkäaikain.	Lyhytaikain.
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat				
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat				
Velat osakkuusyhteisöille				
Ostovelat				
Velat muille				
Lainat	16 875 321,92	4 323 813,46	14 949 135,38	3 373 813,46
Saadut ennakot				
Ostovelat		1 973 424,36		3 788 888,11
Muut velat	1 727 655,05	362 488,04	1 705 052,47	392 787,55
Siirtovelat		2 341 958,38		3 358 484,71
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	18 602 976,97	9 001 684,24	16 654 187,85	10 913 973,83

10.5.32

MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Pitkäaikaiset muut velat				
Liittymismaksut	1 729 874,88	1 722 467,79	1 727 655,05	1 705 052,47
Muut velat				
Pitkäaikaiset muut velat yhteensä	1 729 874,88	1 722 467,79	1 727 655,05	1 705 052,47
Lyhytaikaiset muut velat				
Liittymismaksut	7 079,73	351 727,73	6 409,27	10 014,80
Muut velat	497 210,01	537 953,43	356 078,77	382 772,75
Lyhytaikaiset muut velat yhteensä	504 289,74	889 681,16	362 488,04	392 787,55
MUUT VELAT YHTEENSÄ	2 234 164,62	2 612 148,95	2 090 143,09	2 097 840,02

10.5.33

SIIRTOVELKoihin sisältyvät	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
OLENNAISET ERÄT				
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Valtionosuusennakot	518 979,09	744 830,81	518 979,09	744 830,81
Tuet ja avustukset PSHP	0	70 520,52		
Tuloennakot yhteensä	518 979,09	815 351,33	518 979,09	744 830,81
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	1 688 117,66	3 636 043,06	1 688 117,66	1 812 897,19
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	0	273 157,28		
Siirtyvät korot muille	120 968,87	88 356,23	120 968,87	62 047,11
Sote YT-alueen lisälasku	0	496 028,81	0	496 028,81
Muut siirtovelat	133 360,49	745 135,02	13 892,76	242 680,79
Menojäämät yhteensä	1 942 447,02	5 238 720,40	1 822 979,29	2 613 653,90
SIIRTOVELAT YHTEENSÄ	2 461 426,11	7 065 647,97	2 341 958,38	3 358 484,71

10.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

10.6.34

VELAT JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Oriveden Kotikoivu Oy	4 736 942,06	5 288 306,02		
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	0,00	1 003 761,44		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	4 736 942,06	6 292 067,46	0,00	0,00

10.6.38

VUOKRAVASTUUT	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Pirkanmaan Liitto	5 967,79	7 642,28		
Tampereen kaupunkiseudun ky	3 981,40	3 820,37		
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	0,00	3 592 766,78		
Oriveden Jäähalli Oy	84 073,79	105 264,31		
Oretna Oy / Työpaja	0,00	60 846,18	0,00	60846,18
Oriveden Kotikoivu Oy	80 585,76	101 762,78		
Nordea Rahoitus Suomi Oy	508 328,78	353 979,55	508 328,78	353 979,55
Danske Bank	45 472,22	74 816,15	45 472,22	74 816,15
Op Yrityspankki oyj	3 430,90	10 294,06	3 430,90	10 294,06
Kuntarahoitus Oyj	231 542,74	333 331,06	231 542,74	333 331,06
Vuokravastuut yhteensä	963 383,38	4 644 523,52	788 774,64	833 267,00
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	394 203,40	897 269,57	344 804,89	341 263,94
Siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut				

10.6.39

KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma			105 270,10	127 432,30
Orivesi-Talo Oy			1 170 489,00	1 285 665,00
Oriveden Kotikoivu Oy			2 129 011,78	2 354 578,33
Tytäryhteisöjen puolesta annetut yhteensä			3 404 770,88	3 767 675,63
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	0,00	1 404,62		
Jäsenkuntayhtymät yhteensä	0,00	1 404,62		

10.6.40

MUUT KUNNAN ANTAMAT VASTUUSITOUMUKSET		Konserni		Kunta	
		2023	2022	2023	2022
MUIDEN PUOLESTA					
Oriveden Palvelutalosaatiö		550 373,00	620 767,00	550 373,00	620 767,00
Artun Palveluasunnot Oy		4 374 721,54	7 450 489,00	4 374 721,54	7 450 489,00
Muiden puolesta yhteensä		4 925 094,54	8 071 256,00	4 925 094,54	8 071 256,00
Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista					
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.				74 123 234,00	67 969 010,00
Kunnan mahd.vastuuta katt.osuus takausk.rahastost				59 004,00	39 305,00
Kuntien takauskeskus yhteensä				74 182 238,00	68 008 315,00

10.7.41

MUUT TALOUDELLISET VASTUUT		Konserni		Kunta	
		2023	2022	2023	2022
Opintorahasto Kaup./Srk		9 983,41	12 419,66		
Arvonlisäveron palautusvastuu		1 043 400,86	1 091 683,69	1 043 400,86	1 091 683,69
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky		0,00	52 031,08		
Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma		20 118,00	24 141,67		
Orivesi-talo Oy		87 335,25	119 164,57		
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä		1 150 854,11	1 287 021,01	1 043 400,86	1 091 683,69

Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	2023	2022		
Johdannaissopimukset				
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri				
Nimellisarvo 31.12.	0,00	3 256 005,75		
Käypäarvo	0,00	2 690 907,90		

10.7 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

10.7.42

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 31.12.	2023	2022
vakinaiset, määräaikaiset, työll.tt ja projektitt		
Hallinto- ja talouspalvelut	33	51
Kasvatus- ja opetuspalvelut	259	250
Tekniset- ja ympäristöpalvelut	78	92
Yhteensä	370	393

10.7.43

HENKILÖSTÖKULUT	2023	2022
Palkat ja palkkiot	13 700 043,36	14 196 237,47
Henkilökorvaukset ja muut henk.men.korj.erät	-223 997,30	-241 651,93
Palkat ja palkkiot	13 476 046,06	13 954 585,54
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	2 810 562,83	3 458 636,63
Muut henkilösivukulut	483 264,29	509 809,78
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	16 769 873,18	17 923 031,95
Henkilöstökuluja kirjautunut investointihankkeisiin	0,00	746,16
Yhteensä henkilöstökulut	16 769 873,18	17 923 778,11

10.7.44

LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOSTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT	2023	2022
Oriveden Sosiaalidemokraatit	4 928,26	5 310,01
Oriveden Seudun Vasemmistoliitto	1 231,00	1 350,00
Kristillisdemokraatit	295,50	420,75
Oriveden Kokoomus	4 147,50	4 521,00
Suomen Keskusta	3 203,26	3 262,50
Itä-Pirkanmaan Vihreät ry.	533,00	605,00
Oriveden Perussuomalaiset ry.	1 980,00	2 386,50
Yhteensä	16 318,52	17 855,76

10.7.45

TILINTARKASTUSPALKKIOT	2023	2022
BDO Oy Lakisääteiset tilintarkastuspalkkiot	16 977,00	8 034,75
BDO Oy Muut palkkiot	8 190,00	1 900,00
Yhteensä	25 167,00	9 934,75

10.7.46

KUNNAN JA SEN INTRESSITAHOIHIIN KUULUVIEN VÄLISET LIKETOIMET
Kaupunginjohtajan kanssa on 15.5.2017 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

ERIYTTÄMISLASKELMA	Yhteensä
Myyntituotot	202 199,89
TOIMINTATUOTOT	202 199,89
Palkat ja palkkiot	-122 336,59
Eläkekulut	-20 496,35
Muut henkilösivukulut	-5 118,57
Henkilösivukulut	-25 614,92
Henkilöstökulut	-147 951,51
Palvelujen ostot	-870,42
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 853,13
Muut toimintakulut	-8 396,22
TOIMINTAKULUT	-165 071,28
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	37 128,61
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	37 128,61

11. Muut eriytetyt laskelmat

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	2023		2022	
Liikevaihto	1 851 057,53		1 939 536,62	
Tuet ja avustukset	-181,69		986,25	
Materiaalit ja palvelut				
Ostot tilikauden aikana	-491 144,38		-401 895,27	
Palvelujen ostot	-381 923,07	-873 067,45	-532 834,33	-934 729,60
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-329 565,85		-368 422,83	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-64 182,53		-76 655,38	
Muut henkilösivukulut	-4 155,90	-397 904,28	-11 809,08	-456 887,29
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-515 346,47	-515 346,47	-538 396,62	-538 396,62
Liiketoiminnan muut kulut	-40 199,66		-59 779,38	
Liikelylijäämä (-alijäämä)	24 357,98		-49 270,02	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	1 777,63		1 816,00	
Muille maksetut korkokulut	-159 698,76		-22 141,90	
Korvaus peruspääomasta	-65 470,68		-65 487,51	
Muut rahoituskulut	-132,76	-223 524,57	0	-85 813,41
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-199 166,59		-135 083,43	
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-199 166,59		-135 083,43	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-199 166,59		-135 083,43	

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,3	-0,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-3,3	-1,6
Voitto, %	-10,8	-7
Kaupungin omalle pääomalle perimä korko, %	1,5	1,5

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyjäämä (-alijäämä)	24 357,98		-49 270,02	
Poistot ja arvonalentumiset	515 346,47		538 396,62	
Rahoitustuotot ja -kulut	-223 524,57		-85 813,41	
Tulorahoituksen korjauserät		316 179,88		403 313,19
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-682 767,07		-315 822,37	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	11 684,00	-671 083,07	0	-315 822,37
Toiminnan ja investointien rahavirta		-354 903,19		87 490,82
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset kunnalle	0	0	0	0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	475 000,00		3 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-625 000,00	-150 000,00	-450 000,00	2 550 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	523 447,65		-3 146 113,33	
Korottomien velkojen muutos muilta	64 558,24	588 005,89	32 462,82	-3 113 650,51
Rahoituksen rahavirta		438 005,89		-563 650,51
Rahavarojen muutos		83 102,70		-476 159,69
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	300 389,35		217 286,65	
Rahavarat 1.1.	217 286,65	83 102,70	693 446,34	-476 159,69

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	421	959
Investointien tulorahoitus, %	47,1	127,7
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,8
Lainanhoitokate	0,6	0,7
Kassan riittävyys, pv	39	35,3
Quick ratio	5,5	6,4
Current ratio	5,5	6,4

Vesihuoltolaitoksen tase

VASTAAVAA		2023	2022
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	5 372 871,54	5 217 134,94
II	Aineelliset hyödykkeet	5 332 319,63	5 176 583,03
	1. Maa- ja vesialueet	46 354,70	44 915,18
	2. Rakennukset	361 348,02	63 070,74
	3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 741 410,44	4 973 848,87
	4. Koneet ja kalusto	0	0
	6. Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	183 206,47	94 748,24
III	Sijoitukset	40 551,91	40 551,91
	4. Muut saamiset	40 551,91	40 551,91
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 239 332,18	5 679 677,13
II	Saamiset	4 938 942,83	5 462 390,48
	<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	4 938 942,83	5 462 390,48
	1. Myyntisaamiset	559 493,18	594 223,96
	3. Saamiset kunnalta	4 365 800,08	4 848 693,69
	5. Siirtosaamiset	13 649,57	19 472,83
IV	Rahat ja pankkisaamiset	300 389,35	217 286,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ		10 612 203,72	10 896 812,07
VASTATTAVAA		2023	2022
A	OMA PÄÄOMA	4 049 171,84	4 248 338,43
I	Peruspääoma	4 364 712,06	4 364 712,06
IV	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-116 373,63	18 709,80
V	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-199 166,59	-135 083,43
E	VIERAS PÄÄOMA	6 563 031,88	6 648 473,64
I	Pitkäaikainen	5 602 655,05	5 755 052,47
	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 875 000,00	4 050 000,00
	9. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 727 655,05	1 705 052,47
II	Lyhytaikainen	960 376,83	893 421,17
	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	625 000,00	600 000,00
	7. Ostovelat	69 677,33	39 269,24
	8. Korottomat velat kunnalta	84 431,25	77 277,38
	9. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	83 678,27	103 299,38
	10. Siirtovelat	97 589,98	73 575,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		10 612 203,72	10 896 812,07

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	38,2	39
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	354,6	342,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	-316	-116
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 500	4 650
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Vesihuoltolaitoksen toteutumavertailu

	Budjetti 2023	Muutos 2023	Budjetti + muutos	Toteutuma 2023 01-12	Poikkeama
VESIHUOLTOLAITOS					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2.167.910		2.167.910	1.851.057,53	316.852,47
Tuet ja avustukset	800		800	-181,69	981,69
Toimintatuotot	2.168.710		2.168.710	1.850.875,84	317.834,16
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-326.870		-326.870	-329.565,85	2.695,85
Henkilösivukulut	-89.690		-89.690	-68.338,43	-21.351,57
Henkilöstökulut	-416.560		-416.560	-397.904,28	-18.655,72
Palvelujen ostot					
Muiden palvelujen ostot	-246.930		-246.930	-381.923,07	134.993,07
Palvelujen ostot	-246.930		-246.930	-381.923,07	134.993,07
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-413.920		-413.920	-491.144,38	77.224,38
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-413.920		-413.920	-491.144,38	77.224,38
Muut toimintakulut					
Vuokrakulut	-24.830		-24.830	-33.390,98	8.560,98
Muut kulut	-5.310		-5.310	-6.808,68	1.498,68
Muut toimintakulut	-30.140		-30.140	-40.199,66	10.059,66
Toimintakulut	-1.107.550		-1.107.550	1.311.171,39	203.621,39
Toimintakate	1.061.160	0	1.061.160	539.704,45	521.455,55
Rahoitustulot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot				1.777,63	-1.777,63
Korkokulut	-75.000		-75.000	-159.698,76	84.698,76
Muut rahoituskulut	-130.940		-130.940	-65.603,44	-65.336,56
Rahoitustulot ja -kulut	-205.940		-205.940	-223.524,57	17.584,57
Vuosikate	855.220	0	855.220	316.179,88	539.040,12
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-562.090		-562.090	-515.346,47	-46.743,53
Poistot ja arvonalentumiset	-562.090		-562.090	-515.346,47	-46.743,53
Tilikauden tulos	293.130	0	293.130	-199.166,59	492.296,59
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	293.130	0	293.130	-199.166,59	492.296,59

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesilaitos

Talousvedenlaatu: Oriveden kaupungin vesihuoltolaitoksen vedenottamoiden ja jakeluverkoston vedenlaatua valvotaan yhteistyössä vesilaitoksen ja ympäristöterveysviranomaisen kanssa laaditun valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Valvontatutkimusohjelma on laadittu vuonna 2018 ja se koskee vuosia 2019–2023. Valvontatutkimusohjelma tarkistetaan ja päivitetään vähintään viiden vuoden välein. Valvontatutkimusohjelma sisältää mm. käyttötarkkailun, joka on laitoksen itse suorittamaa valvontaa sekä viranomaisvalvonnan. Vesinäytteet vedenottamoilta ja verkostosta on vuonna 2023 ottanut ja näytteet tutkinut Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys. Valvontatutkimusohjelman mukaisesti suoritettujen vesinäytteiden vedenlaatu on vuonna 2023 täyttänyt hyvän talousveden laatuvaatimukset.

Verkostoon pumpatut vesimäärät: Oriveden kaupungin vesilaitoksen jakeluverkostoon on vuonna 2023 pumpattu raakavesi Yrösjoen ja Kiviharjun pohjavedenottamoilta. Varavedenottamoita, Naarajoki ja Karhunotko, ei ole käytetty vedentuotantoon vuonna 2023. Pumpattu kokonaisvesimäärä oli yhteensä 372815 m³. Vuorokautinen pumpattu keskiarvo vesimäärä oli 1.021 m³/vrk. Vedentuotannosta Kiviharjun vedenottamolta otettu vesimäärä oli 289817 m³ (keskiarvo 794 m³/vrk) ja Yrösjoen vedenottamolta 82999 m³ (keskiarvo 227 m³/vrk). Pumpatut vesimäärät alittivat vedenottamoille myönnettyt vedenottoluvat (Kiviharju 1.200 m³/vrk ja Yrösjoen 900 m³/vrk).

Lasketut vesimäärät: Oriveden kaupungin vesilaitos on toimittanut vuonna 2023 talousvettä oman jakeluverkoston kuluttajille, Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnalle sekä Ponsan Vesiosuuskunnalle. Oman jakeluverkoston laskutettu vesimäärä oli 306500 m³, Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnalta laskutettiin 16870 m³ ja Kangasalan kaupungin alueella toimivalta Ponsan vesiosuuskunnalta 2882 m³.

Vesimittarikanta: Oriveden kaupungin vesilaitoksen vedenjakeluverkostolla on yhteensä 2.397 kpl vesimittareita ja kaiken kaikkiaan kulutusposteita 2456 kpl. Vesimittareiden lukematietoon perustuen suoritetaan käyttöveden ja/tai jäteveden kulutuslaskutus, sekä vesimittarin kokoon sidotut perusmaksut. Eräjärven alueella on kaupungin vesihuoltolaitoksella yksinomaan jätevesilaskutusta palvelevia vesimittareita sekä alueella toimivan Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnan kanssa yhteiskäytössä olevia vesimittareita. Vuonna 2023 vanhoja vesimittareita vaihdettiin uusiin 154 kpl (vuonna 2022 207 kpl) Tavoitteena onkin ollut, että mittarikantaa uusittaisiin noin 200 mittarilla / vuosi.

Vedenkäsittely: Yrösjoen- ja Kiviharjun vedenottamoilta otettava raakavesi käsiteltiin Hirsilän vedenkäsittelylaitoksella. Vedenkäsittelyssä nostetaan raakaveden alhainen pH-arvo ennen verkostoon johtamista arvoon n. 8,2 pH. Vedenkäsittelyllä ehkäistään putkistojen ja vesijohtoon kytkettyjen laitteistojen korroosiota. Vedenkäsittelykemikaalina käytetään soodaa. Vuonna 2023 käytettiin soodaa yhteensä 25.300 kg, eli n. 68,5 g/käsittely vesikuutio.

Varautuminen: Vesilaitoksella on suunnitelma toimenpiteistä mahdollisten talousveden laadun häiriötilanteiden varalle ja se päivitettiin kevään 2023 aikana. Toimenpideohjetta päivitetään yhteystahojen kanssa vuosittain pidettävässä neuvottelutilaisuudessa. Tilaisuutta ei pidetty vuonna 2023.

Vesilaitoksen riskienhallintasuunnitelma tehtiin vuonna 2019.

Oriveden kaupunki ja Elenia Verkko OYJ kävivät syksyllä 2022 lävitse mm. kaupungin vesihuoltolaitoksen sähkön saannin kannalta elintärkeät kohteet, yhteystiedot ja yhteistoimintamallit laitosten ja pumppaamoiden toiminnan turvaamiseksi sähkökriisi-aikoina. Vuoden 2023 aikana ei ollut sähköyhtiön tekemiä sähkökatkoja.

Vesilaitoksen yksittäinen suuri hanke oli 1960-luvulla rakennetut ylävesisäiliön (= vesitornin) saneeraus joka valmistui joulukuussa 2023.

Viemärlaitos

Jätevedenpuhdistamojen puhdistusvaatimukset ovat esitetty jätevedenpuhdistamojen ympäristölu-
vissa. Aiemmin jätevedenpuhdistamojen toimintaa tarkkailtiin 6 kertaa vuodessa, mutta vuodesta 2014
tarkkailua tulee tehdä 8 kertaa vuodessa. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys analysoi tark-
kailunäytteet. Vuoden 2023 aikana Tähtiniemen jätevedenpuhdistamo toimi moitteettomasti ja lupaehtojen mukaiset puhdistusvaatimukset täyttyivät.

Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolle pumpattiin vuonna 2023 jätevettä 765389 m³, josta Juupajoen
kunnan osuus on 94284 m³. Jätevedestä laskutettiin verkostoasiakkailta 302703 m³, Juupajoen kunnalta
94284 m³ ja Ponsan vesiosuuskunnalta 1821 m³, yhteensä 398.808 m³. Jätevedenpuhdistamolle pumpa-
tuista jätevesistä 366581 m³ on kiinteistöjen sekaviemäroinnistä johtuvia tai verkostoon kulkeutuvia
vuotovesiä. Vuotovesimäärän nousu vuodesta 2022 on huomattava ja osittain sen selittää runsaslumi-
nen talvi.

Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolla vastaanotettiin sakokaivolietettä 1736,5 m³ ja umpikaivolietettä
3842,7 m³. Määrät ovat hieman kasvaneen vuodesta 2022.

Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolla käytettiin puhdistusprosessissa materiaaleja; ferrosulfaatti 82,12
tn, pix 13111 kg, polymeeri 2115 kg, kalkki 61100 ja turve 4936 m³. Vain turvemäärän käyttö on hieman
kasvanut vuodesta 2022, muut määrät ovat laskeneet.

Tähtiniemen jätevedenpuhdistamon riskienhallintaohjelma valmistui keväällä 2022.

Verkosto

Oriveden kaupungin vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkoston pituus oli 31.12.2023 198,55 km, viemäri-
verkoston pituus 190 km ja hulevesiverkostoa 17,58 km. Jätevedenpumppaamoja on kaikkiaan 46 kpl.
Saneerauksia tehtiin kahteen (2) jätevesipumppaamoon.

Vuoden 2023 aikana uusia vesiliittymiä tuli 0 kpl, jätevesiliittymiä 7 kpl ja vesi- ja jätevesiliittymiä 6 kpl.

Vuoden 2023 aikana rakennettiin uutta vesijohtoverkostoa 480 m, viemäriverkostoa 1485 m ja hulevesi-
verkostoa 1265 m.

Vesijohtoverkostoa peruskorjattiin 410 m, viemäriverkostoa 1255 m ja hulevesilinjastoa 560 m

Vuoden 2023 aikana vesijohtoverkostossa oli 6 kpl vuotoja. Viemäriverkostossa oli 2 kpl vuotoa / tu-
kosta.

Vesihuoltolaitoksen talous

Vesihuoltolaitoksen taksat ja palvelumaksut pysyivät saman suuruisina kuin vuonna 2022.

Vedestä perittävä taksan mukainen maksu oli 1,75 €/m³ ja jätevedestä perittävä taksan mukainen
maksu oli 3,25 €/m³.

Vesihuoltolaitoksen toimintatuotot vuonna 2023 olivat 1.851.058 € ja ne vähenivät edellisvuodesta
87.977 euroa. Toimintakulut olivat 1.311.171, jossa oli vähennystä edellisvuoteen 140.225 euroa. Li-
keylijäämää muodostui 24.358 euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 515.346 euroa ja ne vähenivät edellisvuodesta 23.051 euroa.

Vesihuoltolaitoksen käyttötalouden tilikauden alijäämäksi muodostui 199.167 euroa.

Vesihuoltolaitoksen investointimenot vuonna 2023 olivat 671.083 euroa.

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETLMÄT SEKÄ JAKSOTUS PERIAATTEET JA -MENETLMÄT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Poisto-ohjelmaa Kv §57/2012 on noudatettu 1.1.2013 lähtien.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja osuudet on merkitty taseessa hankintamenoon

RAHOITUSOMAISUUS

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

AVUSTUSTEN KÄSITTELY

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

TULOSLASKELMAN TAI TASEEN ESITTÄMISTAVAN MUUTOS

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.

OIKAISUT EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIIN

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tullut oikaisuja.

EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Vesihuoltolaitoksen kirjanpidollinen eriyttäminen on aloitettu 1.1.2016. Aikaisemmin on tehty laskennallinen eriyttäminen kirjanpidosta. Vertailuvuoden tiedot ovat vertailukelpoisia.

Vesihuoltolaitoksen rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden käyttöomaisuushyödykkeet siirrettiin kaupungin käyttöomaisuudesta vesihuoltolaitoksen käyttöomaisuudeksi 1.4.2020.

AIKAISIMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT

Tilikaudelle ei ole kirjattu merkittäviä aikaisemmille tilikausille kuuluvia eriä.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot		
Muiden palvelujen ostot	381 923,07	532 834,33
Palvelujen ostot yhteensä	381 923,07	532 834,33

TASEEN LIITETIEDOT

19. PYSYVÄT VASTAAVAT TASE-ERÄ KOHTAISESTI

AINEELLISET HYÖDYKKEET	Kiint.liitty- mismaksut	Rakennukset	Kiinteät rakent. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	44 915,18	63 070,74	4 973 848,87	0,00	94 748,24	5 176 583,03
Lisäykset tilikauden aikana	1 439,52	303 937,37	288 931,95		183 206,47	777 515,31
Rahoitusosuudet tilikaudella			-11 684,00			-11 684,00
Vähennykset tilikaudella					-94 748,24	-94 748,24
Siirrot erien välillä						
Tilikauden poistot		-5 660,09	-509 686,38	0,00		-515 346,47
Poistamaton hankintameno 31.12.	46 354,70	361 348,02	4 741 410,44	0,00	183 206,47	5 332 319,63
Kirjanpitoarvo 31.12	46 354,70	361 348,02	4 741 410,44	0,00	183 206,47	5 332 319,63

23. SAAMISTEN ERITTELY	Pitkäaikaiset saamiset	Lyhytaikaiset saamiset	Pitkäaikaiset saamiset	Lyhytaikaiset saamiset
	2023	2023	2022	2022
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		26 273,34		51 619,47
Lainasaamiset				
Saamiset osakkuusyhtiöiltä				
Myyntisaamiset		1 271,72		1 787,56
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		531 948,12		540 816,93
Saamiset kaupungilta		4 365 800,08		4 848 693,69
SAAMISET YHTEENSÄ		4 925 293,26		5 442 917,65

25. OMAN PÄÄOMAN ERÄKOHTAINEN ERITTELY		
OMA PÄÄOMA	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	4 364 712,06	4 364 712,06
Lisäykset		
Peruspääoma 31.12.	4 364 712,06	4 364 712,06
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	18 709,80	17 980,53
Lisäykset tilikaudella	-135 083,43	729,27
Vähennykset tilikaudella		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-116 373,63	18 709,80
Tilikauden yli-/alijäämä	-199 166,59	-135 083,43
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 049 171,84	4 248 338,43

27. VELAT JOTKA ERÄÄNT. 1.1.2028 TAI SEN JÄLKEEN		
	2023	2022
Kotimaiset talletuspankit	0,00	0,00
Kuntarahoitus	1 525 000,00	1 800 000,00
YHTEENSÄ	1 525 000,00	1 800 000,00

30. VIERAS PÄÄOMA	2023		2022	
	Pitkäaikain.	Lyhytaikain.	Pitkäaikain.	Lyhytaikain.
Velat osakkuusyhteisöille				
Ostovelat				
Velat muille				
Lainat	3 875 000,00	625 000,00	4 050 000,00	600 000,00
Saadut ennakot				
Ostovelat		69 677,33		39 269,24
Muut velat	1 727 655,05	83 678,27	1 705 052,47	103 299,38
Siirtovelat		97 589,98		73 575,17
Velat kaupungille				
Ostovelat		84 431,25		77 277,38
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 602 655,05	960 376,83	5 755 052,47	893 421,17

32. MUIDEN VELKOJEN ERITTELY	2023	2022
Pitkäaikaiset muut velat		
Liittymismaksut	1 705 052,47	1 705 052,47
Muut velat	0,00	0,00
Pitkäaikaiset muut velat yhteensä	1 705 052,47	1 705 052,47
Lyhytaikaiset muut velat		
Liittymismaksut	10 014,80	10 014,80
Muut velat	93 284,58	93 284,58
Lyhytaikaiset muut velat yhteensä	103 299,38	103 299,38
MUUT VELAT YHTEENSÄ	1 808 351,85	1 808 351,85

33. SIIRTOVELKoihin sisältyvät		
OLENNAISET ERÄT	2023	2022
Siirtyvät korot muille	35 736,33	14 095,35
Lomapalkkajaksotus	61 853,65	59 479,82
SIIRTOVELAT YHTEENSÄ	97 589,98	73 575,17

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 31.12.	2023	2022
vakinaiset, määräaikaiset	8	8
Yhteensä	8	8

43. HENKILÖSTÖKULUT	2023	2022
Palkat ja palkkiot	330 115,88	373 147,60
Henkilökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korj.erät	-550,03	-4 724,77
Palkat ja palkkiot	329 565,85	368 422,83
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	64 182,53	76 655,38
Muut henkilösivukulut	4 155,90	11 809,08
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	397 904,28	456 887,29
Henkilöstökuluja kirjautunut investointihankkeisiin		
Yhteensä henkilöstökulut	397 904,28	456 887,29

43. HENKILÖSTÖKULUT	2023	2022
Palkat ja palkkiot	330 115,88	373 147,60
Henkilökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korj.erät	-550,03	-4 724,77
Palkat ja palkkiot	329 565,85	368 422,83
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	64 182,53	76 655,38
Muut henkilösivukulut	4 155,90	11 809,08
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	397 904,28	456 887,29
Henkilöstökuluja kirjautunut investointihankkeisiin		
Yhteensä henkilöstökulut	397 904,28	456 887,29

12. Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

ORIVEDEN KAUPUNGINHALLITUS

Orivedellä 25.3.2024

Jussi Viljanen, puheenjohtaja

Ilkka Hjerppe, varapuheenjohtaja

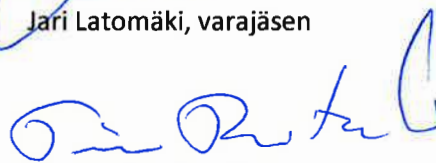
Reijo Kahelin, varajäsen

Jari Latomäki, varajäsen

Anna Manner, jäsen

Timo Raita-aho, jäsen

Touko Sikala, jäsen

Eliisa Suhonen, jäsen

Majja Ylistalo, jäsen

Juha Kuusisto, kaupunginjohtaja

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen ja antaneet tilintarkastuksesta kertomuksen.

Orivedellä 15.5.2024

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Niina Nieminen
JHT, HT

13. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilikaudella on käytetty seuraavia kirjanpitokirjoja

- myyntilaskupäiväkirja
- myyntilaskujen suorituspäiväkirja
- ostolaskujen suorituspäiväkirja
- päiväkirja
- pääkirja talousarviotilit
- pääkirja tasetilit
- tiliotteiden tiliöintiyhteenvedot

Osakirjanpidot

- pysyvien vastaavien kirjanpito
- konsernikirjanpito
- lainahallinta
- maksuliikenne ja maksujen hallinta
- myyntireskontra
- ostoreskontra
- palkkakirjanpito
- laskutusjärjestelmät

Kirjanpidon säilyttäminen

Pysyvästi säilytettävät

- tasekirja
- talousarvion toteutumisvertailu
- tililuettelo
- toimintakertomus
- tilintarkastus- ja arviointikertomus

10 vuotta säilytettävät

- pääkirja
- tase-erittelyt
- päiväkirja
- tilikauden tositteet (ESR:n, EMOTR:n ja EAKR:n rahoittamien kohteiden tositteet 10 vuotta viimeisestä maksatuksesta ohjelmakaudella)